TESETTÜRDE ÖLÇÜLER

1- Kadın – Erkek İhtilatının Hükmü
2- Haremlik – Selamlık Uygulamasının Delilleri
3- Kadının Vazifeleri
4- Tesettürün Şartları Ve Delilleri
5- Kadının Yüzünü Açmasının Hükmü
6- Tesettür İle Alakalı Şüphelerin Giderilmesi

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

بســــــــــم الله الرحمن الرحيم

و صلى الله على محمد و آله

MUKADDİME

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez.

Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"**Ey iman edenler! Âllah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak müslümanlar olarak ölünüz." (Al-i İmran; 3/102)**

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاء وَاتَّقُواْ اللّهَ الَّذِي تَسَاءلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 4/1),

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 33/70-71)

Bundan sonra,

Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bid'attir ve her bid'at sapıklıktır. Her sapıklık ta ateştedir.

İhtilat meselesi, yani kadınlarla erkeklerin aynı ortamda bulunmaları, batılılaşma akımına kapılmış münafıkların İslam ülkelerine soktuğu meselelerin en başında gelmektedir. Zira bu, Müslüman toplumun, dinlerinden ve ahlaklarından sıyrılıp çıkmalarını kolaylaştırmakta, böylece kendisine uyanları ve bağlananları yüce işlerden yüz çevirten haram şehvetlerin ortasına gömerek, zillet içinde bir batı uydusu yapmakta ve onların istediği şekli almaktadırlar.

Çalışmamızın konusu, ters yüz edilerek Müslümanların kafasına sokulan şu şüphelerdir;

1- Diyorlar ki; "İslam, kadın – erkek birlikteliğini (ihtilatı) yasaklamamıştır(!). Bilakis, ilk Müslümanlar mescitlerde, ilim meclislerinde, cihad alanlarında, Müslümanların meselelerinin istişare edildiği toplantılarda bir arada bulunuyorlardı."!!!

2- Hezeyanlarından bir diğeri; "İslam, ne sedd-i zerayi (kötülüklerin önünü tıkama prensibi) ile ve ne de iki cinsin arasını ayırarak, kadınları evlere hapsetmek suretiyle değil, iki cinsin karşı karşıya eğitilmesi suretiyle kadın – erkek arasındaki ilişkilerin temiz tutulmasını hedefler."(!!!)

3- Diyorlar ki; "Kadının çalışmak için çıkması, ilerlemenin ve çağdaşlaşmanın kaçınılmaz gereklerindendir."(!)

Hâlbuki Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki;

عن أبي سعيد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الغيرة من الايمان والمذاء من النفاق

"**Namus gayreti (kıskançlık) imandan, Kadın-erkek bir arada bulunmak nifaktandır.**"[1]

---

[1] Ma'mer Bin Raşid Cami (10/409) Bezzar (Keşful Estar-1490) Beyhaki (10/225, 226) Deylemi (4326) Kudai Müsnedi Şihab (1/123) Beyhaki Şuab (7/411) Heysemi Mecmauz Zevaid (4/327) Ebu Ubeyd Garibu'l-Hadis (2/363) Suyuti Cemül Cevami (11397) İbni Kesir Camiül Mesanid

Allah'a hamd olsun ki, bu gibi şüphelere, sadece kalpleri şehvet hastalığına yakalanmış olanlar düşmektedir. Fakat yine de, isyankârların yolu açığa çıkıp, gafil Müslümanların mahremiyetlerine ve namuslarına kurulan tuzaklara karşı uyanık olmaları için bu iddiaların çürütülmesi gerekmektedir.

Allah'tan dilerim ki bu eseri faydalı kılsın, Müslümanlara basiret versin.

(33/294) İbni Nasr Tazimu Kadris Salat (1/469, 470) Zehebi Mizan (4/338) Semerkandi Bustanul Arifin (s.368) Suyuti Camiüs Sağir (5824) İbni Hacer Züherül Firdevs (2/346) Kurtubi Tefsiri (12/227) Acluni Keşful Hafa (2/105) Sa'dî Nevafihul Atira (1159) Suyuti Dürerül Müntasıra (118) Nebhani Fethul Kebir (8121) Gımari Fethul Vahhab (107) Munavi Kunuzül Hakayık (5009) Elbani Daiful Cami (3945) **Hasendir**.
İbnul Gars ve imam Suyuti hasen dediler. Elbani zayıf dedi. Bu rivayet Zeyd Bin Eslem'den mürsel olarak rivayet edilmiştir. Bezzar ve Beyhaki bunu Ebu Merhum (Abdurrahim bin Kerdem) tariki ile Ebu Said r.a.'den merfuan rivayet etmişlerdir. Ebu Merhum (Abdurrahim bin Kerdem) hakkında Ebu Hatem; "Mechul" dediyse de Zehebi onun meçhulül ayn olmadığını, meçhulül hal olduğunu belirtmiş, fakat sebt bir ravi olmadığını da söylemiştir. İbni Hibban onu Sükatta zikretmiş ve; "Hata eder" demiştir. Bkz.: İbnu Ebi Hatem Cerh ve Tadil (5/339) Buhari Tarih (6/101) İbni Hibban Sükat (7/133) İbnul Cevzi Duafa (2/102) Mizanul İtidal (4/337)
Derim ki; bu durumdaki bir ravinin tek kaldığı bu rivayet, Zeyd Bin Eslem'in mürsel rivayeti ile takviye olur ve hasen olduğuna hükmedilir. Heysemi'nin bu rivayetin ardından söylediği şu sözü ise zuhuldür; "Nesai Ebu Merhum'un güvenilir bir ravi olduğunu, İbni Main ise zayıf olduğunu söyledi" der. Allah onu affetsin, Heysemi, Ebu Merhum künyesiyle bilinen iki raviyi; Abdurrahim Bin Kerdum ile Abdurrahim bin Meymun'u karıştırmıştır. Munavi hadisin hasen olduğunu belirtti. Et-Teysir (2/321)

Kur'an ve Sünnet, kadınların ve erkeklerin karışık bulunmalarını yasakladığı gibi, buna vesile olan her şeyi de haram kılar. Bunun Kur'an-ı Kerim'deki delilleri;

1- Allah Teala buyuruyor ki;

(وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا،وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا)

"**Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır."(Ahzab 33-34)**

Allah Azze ve Celle'nin bu emri, bütün mümin ve Müslüman kadınları kapsamaktadır. Böylece fesat vesilelerinden uzaklaşarak korunmuş olacaklardır. Zira kadınların ihtiyaç haricinde dışarı çıkmaları, açılıp saçılma ve yabancı erkekle halvet gibi pek çok kötülüklere sebep olmaktadır.

Sonra kadınlar, kendilerini kötülük ve çirkinliklerden alıkoyacak olan Salih ameller işlemekle emrolunuyorlar. Bunlar da, namaz kılmaları, zekât vermeleri, Allah'a ve Rasulüne itaat etmeleridir.

Bundan sonra da kendilerine hem dünyada hem ahirette faydalı olacak şeylere yönlendiriliyorlar; Kur'an-ı Kerim okumak

ve ona tabi olmak, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in tertemiz sünnetine sarılmak. İşte bunlar kalbi cilalandırır, pisliklerden temizler, hakka ve doğruya irşat eder.

Allah Azze ve Celle, kadınların evde durmasını emrederken; “قرار " kelimesini kullanıyor. Bu da demektir ki; kadının evde durmasında nefsi için istikrar, kalbi için rahat, göğsü için inşirah (genişleme) vardır. Evden çıktığında ise, nefsine sıkıntı, kalbine endişe, göğsüne de darlık hâsıl olur.

2- Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا)

“**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman başlarını ve yüzlerini kapatacak şekilde) dış örtülerinden (çarşaflarından bir kısmıyla) üzerlerine örtmelerini söyle. Onların tanınıp ta incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir**.” (Ahzab 59)

Kadınlara ihtiyaçları olduğu zaman, kalpleri hastalıklı olanların eziyetlerine maruz kalmamaları için bütün vücutlarını örten bir dış örtüsüyle çıkmaları emrediliyor.

Hal böyle olunca, nasıl olur da kadınlar erkeklerin aralarına girer, onlarla ihtilat eder ve ihtiyaçlarını onlara arz ederler? Bu gidişat, hayâlarını kaybetmelerine sebep olur!

3- Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ، وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾

“(Resûlüm!) Mümin erkeklere, gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle. Çünkü bu, kendileri için daha temiz bir davranıştır. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarından haberdardır.

Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler.”(Nur 30-31)

Allah Azze ve Celle, peygamberi aleyhissalatu vesselama, mümin erkek ve kadınlara gözlerini sakındırmalarını, avret yerlerini zinadan korumalarını tebliğ etmesini emretmektedir.

Sonra Allah, bunun kendileri için daha temiz olduğunu açıklıyor. Bilinmektedir ki, avret yerlerini çirkinliklerden korumak, ancak onun vesilelerinden uzak durmak ile olur.

Şüphe yok ki, çalışma alanlarında ve başka yerlerde kadınların erkeklerle karışık olmaları, birbirlerine bakmalarını gerektirecektir ki bu, fuhşa düşmelerinin en büyük vesilesidir. Müminlerden talep edilen bu iki emir, çeşitli yerlerde erkekler ile kadınların bir arada bulunmalarına imkân vermemektedir.

Şüphesiz erkeklerle kadınların beraber bulunmaları, gözlerin sakındırılmasına, avret yerlerinin korunmasına ve nefislerin temiz kalmasına mani olmaktadır.

Böylece Allah Azze ve Celle, mümin kadınlara, gözlerini sakınmalarını, avretlerini korumalarını, kendiliğinden görünen yerler dışında zinetlerini göstermemelerini, örtülerini yakalarına salarak, başlarını ve yüzlerini örtmelerini emrediyor. Zira ayette geçen “الجيب ” (yaka) başı ve yüzü kapsar.

Şu halde kadın, erkeklerle bir arada bulunursa ve onlarla beraber çalışırsa, gözlerini nasıl sakınacaklar, avretlerini korumaları ve zinetlerini göstermemeleri nasıl mümkün olacaktır?

Kadınlar ile erkeklerin karışık bulunmaları, bahsedilen sakıncalara düşülmesinin bir garantisidir.

İslam, haram kılınan sakıncalara ulaştıran vesileleri de haram kılar. Bu yüzden kadınların erkeklere yumuşak konuşmalarının erkekleri tamaha düşürdüğü için haram kılındığını görürüz;

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

(يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا)

“**Ey peygamber kadınları, siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer (Allah’ın buyruğuna karşı gelmekten) korunuyorsanız, sözü yumuşak bir edâ ile söylemeyin ki, kalbinde hastalık bulunan kimse tamah etmesin; güzel, (kuşkudan uzak bir biçimde) söz söyleyin.**”(Ahzab 32)

Yani kalbinde şehvet hastalığı olanlar kastedilmektedir. Öyleyse ihtilat olduğu takdirde bundan nasıl korunabilinir?

Şurası bedihi olarak bilinmektedir ki; kadın, erkeklerin bulunduğu yerlere girince, mecburen onlarla konuşacak, birbirlerine karşı konuşmalarını inceltecekler, şeytan da fuhşa

düşürene kadar geri planda çirkinliği süsleyecek ve güzel gösterecektir.

Allah Azze ve Celle, kadınlara hicabı emretmekle ve ihtilatı yasaklamakla çok hikmet sahibi ve en iyi bilendir. Çünkü şüphesiz insanlar arasında iyisi ve faciri, temizi ve rezili bulunmaktadır. Örtünme ve ihtilattan sakınma, Allah'ın izniyle fitneden alıkoymakta, şehvet hastalıklarından uzaklaştırmakta, kadınların ve erkeklerin kalplerinin temiz kalmasını sağlamakta, itham edilmekten ve suizandan korumaktadır.

4- Allah Azze ve Celle buyurur ki;

(وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ)

"Peygamber'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır."(Ahzab 53)

Bu gösteriyor ki, yabancı kadınlardan bir şey istenilmesi, ancak erkekler ile kadınlar arasında birbirlerini görmelerini engelleyen bir perdenin bulunması halinde caiz olur. Kadının, dış elbisesiyle yüzünü ve vücudunu örttükten sonra en hayırlı örtüsü, kendisini yabancı erkeklerin görmesinden alıkoyan evidir.

Bazıları Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem)'in kadınlara sohbet için bir gün tayin etmesini delil getirerek, bir erkeğin kadınlara ders verebileceğini söylemişlerdir. Bu ancak perde veya duvar arkasından olursa caizdir. Aksi halde bu görüş reddedilir. Zira bu durum Rasulullah (Sallallahu aleyhi ve sellem)'e has olup hiçbir sahabe de yabancı kadınlara karşılıklı ders vermemiştir. Rasulullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) ise herkesin damarında şeytanın dolaştığını, Allah'ın izni ile şeytanın kendisine teslim olduğunu beyan etmiştir. Allah rasulünden sonra

hiç kimse kendi şeytanının kendisine teslim olduğunu iddia edemez.

Burada perde (hicab) ifadesini de kadının tesettürlü olarak erkeklerin karşısına çıkabileceği şeklinde tevil ederek konferans salonlarında, evlerde, televizyonda ve buna benzer yerlerde kadınların da erkeklerin sohbetine katılabileceğine yorumlayanlar cidden büyük hata içindedirler. Zira hicab bu şekilde yorumlandığı zaman sadece erkeklerin kadını görmesine mani olan, fakat kadınların erkekleri görmesine mani olmayan bir hicab öngörülmüş olur. Halbuki kadınlar da tıpkı erkekler gibi gözlerini sakınmakla emrolunmuşlardır. “Kadın nasıl olsa dışarı tesettürü ile çıkıyor, o halde tesettürlü bir halde erkeklerin yanına girmesinde ne sakınca var” gibi kıyaslar esef vericidir. Zira kadın ancak zaruret sebebiyle dışarı çıkabilir ve bu çıkmasında tam bir tesettür ile emrolunmuştur. Zaruret halinde alınan ruhsatı yaygınlaştırarak haremlik selamlık uygulamasını ortadan kaldırmak büyük bir gaflettir. Allah’a sığınırız.

Bu konuda delil getirilen şu rivayete gelince: Ümmü Atiye Radıyallahu anha dedi ki: “Resûlullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) Medine'ye gelince, Ensârın kadınlarını bir evde toplayıp Ömer b. el-Hattâb'ı gönderdi. Ömer Radıyallahu anh kapının yanında durup bize selâm verdi. Biz de selâmına mukabele ettik. Ömer Radıyallahu anh sonra:

“Ben size Resûlullah'ın elçisiyim... dedi. Ve bize evlenme çağına gelen genç kızlar ve hayızlılarla birlikte iki bayrama çıkmamızı, cumaya ise gitmememizi emretti. Cenazelerin peşinde gitmemizi de yasakladı.”[2]

Bu rivayet sahih değildir. Lakin rivayette geçen konular Ömer Radıyallahu anh’ın onlara gönderilmesi hariç, sahih hadislerde sabittir. Bu rivayet sahih olsa bile “kapının yanında durup selam verdi” ibaresi, Ömer Radıyallahu anh’ın onlarla

---

[2] Zayıftır. Ebu Davud (1139) Elbani Daifu Süneni Ebi Davud (210) Ahmed (5/84)

birbirlerini görebilecekleri aynı mekanda bulunmadıklarını ifade etmektedir.

Kadın erkek karışık salonlarda konferans vs. gibi ortamlar Rahman'ın değil şeytanın sevdiği ortamlardır. Allah bizleri selamete ulaştırsın.

Bunun sünnetten delilleri şunlardır;

1- Ebu Hureyre r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوَّلُهَا وَشَرُّهَا آخِرِهَا وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا

"**Erkeklerin en hayırlı safları ön sıralar, en şerli safları ise arka sıralardır. Kadınların en hayırlı safları arkalar, en şerli safları da ön sıralardır**."[3]

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların erkeklerden uzaklaştırılmasının mecburiyetinden dolayı, Müslüman'ın Rabbine en yakın olduğu yer olan namazda, nefislerin şehvetlere karşı zaafı ve şeytanın vesveselerine muhatap olunması korkusuyla, Müslüman erkeğin ve Müslüman kadının fitne ve şüphe mevzilerinden uzak olmaları için böyle irşat ediliyorlar. Namazda dahi durum böyle olunca, namaz dışında nasıl olur da bunun aksi mümkün olabilir?

Bu, iki cinsin çalışma alanlarında ve başka yerlerde ayrı bulunmalarının mecburi oluşuna delil olmaktadır.

2- Abdullah Bin Mes'ud r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

---

[3] Müslim (440) Ahmed (3/387) İbn Ebi Şeybe (1/333) Ebu Davud (678) Nesai (820) İbn Mace (1000-1001) Tayalisi (2408) Darimi (1/325) İbn Huzeyme (3/96) Beyhaki (2/223, 3/102) Nesai Sünenu'l-Kubra (893-894) Taberani (8/165) İbn Carud el-Munteka (317) Ebu Ya'la (1102)

إِنَّ الْمَرْأَةَ عَوْرَةٌ ، فَإِذَا خَرَجَتِ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ ، وَأَقْرَبُ مَا تَكُونُ مِنْ وَجْهِ رَبِّهَا وَهِيَ فِي قَعْرِ بَيْتِهَا

"**Şüphesiz Kadın avrettir. Dışarı çıktığı zaman şeytan, bakışları ona çevirtir. Kadının Rabbine en yakın olduğu yer, evinin ortasıdır**."[4]

et-Tayyibî der ki; "Hemen anlaşılıveren odur ki; kadın evinde olduğu müddetçe, şeytan, insanlara vesvese vererek tamaha düşüremez. Evinden çıktığında ise, hem tamah eder, hem ona tamah edilir. Zira şeytanın en önemli tuzak kapısı kadınlardır."[5]

Münziri der ki; "Şeytan bakışları kadına çevirtir ve vesvese verir. Çünkü evinden çıkmakla kendisine musallat olunmasına sebep olmuştur."[6]

3- Ümmü Humeyd es-Saidiye Radıyallahu anha, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip der ki;

عَنْ أُمِّ حُمَيْدٍ امْرَأَةِ أَبِى حُمَيْدٍ السَّاعِدِىِّ، أَنَّهَا جَاءَتِ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّى أُحِبُّ الصَّلاَةَ

---

[4] İbni Huzeyme (3/93) İbni Hibban (12/412, 413) Bezzar (5/489, 492) Taberani (9/295, 10/108) Deylemi (6713) Abdulhak İşbili Ahkam (2/46) Hatib Tarih (8/451) Darekutni İlel (5/314) "hasen, sahih" kaydıyla Tirmizi (1173) Mecmauz Zevaid (2/35) mevkuf olarak da rivayet edildi İbni Ebi Şeybe (2/157) lakin Darekutni merfu olarak rivayetinin sahih olduğunu belirtti. Münziri ve Heysemi dediler ki; "Bunu Taberani Evsat'ta İbni Ömer radıyallahu anhuma'dan sahih isnad ile rivayet etti." Bkz.: Mecmauz Zevaid (4/314) Tergib ve Terhib (1/304) Elbani de sahih olduğunu belirtmiştir.

[5] Münavi Feyzul Kadir (6/266)

[6] Tergib ve Terhib (1/306)

مَعَكَ؟ قَالَ: "قَدْ عَلِمْتُ أَنَّكِ تُحِبِّينَ الصَّلاَةَ مَعِى، وَصَلاَتُكِ فِى بَيْتِكِ خَيْرٌ لَكِ مِنْ صَلاَتِكِ فِى حُجْرَتِكِ، وَصَلاَتُكِ فِى حُجْرَتِكِ خَيْرٌ مِنْ صَلاَتِكِ فِى دَارِكِ، وَصَلاَتُكِ فِى دَارِكِ خَيْرٌ لَكِ مِنْ صَلاَتِكِ فِى مَسْجِدِ قَوْمِكِ، وَصَلاَتُكِ فِى مَسْجِدِ قَوْمِكِ خَيْرٌ لَكِ مِنْ صَلاَتِكِ فِى مَسْجِدِى،

"Ey Allah'ın Rasulü! Ben seninle beraber namaz kılmak istiyorum." Bunun üzerine buyurdu ki;

"**Benimle namaz kılmak istediğini biliyorum. Lakin evinin ortasında kıldığın namaz, evinin avlusunda kıldığı namazdan hayırlıdır. Evinin avlusunda kıldığın namaz da, mahalle mescidinde kıldığın namazdan hayırlıdır. Mahalle mescidinde kıldığın namaz ise, senin için benim şu mescidimde kıldığın namazdan hayırlıdır**."[7]

Bu saliha ve takvalı hanım sahabiyenin, ahlaklı ve dindar olmasına rağmen, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ona daha doğru ve daha hayırlı olanı açıklamış, ona namaz kılabileceği yerleri fazilet sırasına göre saymıştır. Fazileti en az olan yer, evine en uzak olan yerdir. Çünkü evi dışında daha fazla yol yürüyecek ve bakışlara daha çok maruz kalacaktır.

Bu da gösteriyor ki, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınları mümkün mertebe evinden çıkmaktan alıkoymak

---

[7] Ahmed (6/371) İbni Huzeyme (3/95) İbni Hibban (5/595) Mecmauz Zevaid (2/33) İbni Ebi Şeybe (2/157) Ru'yani (2/233) İbni Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (6/150) Taberani (25/148) İbni Abdilberr et-Temhid (23/398) Hafız İbni Hacer Fethul Bari'de (3/318) İmam Ahmed ve Taberani'ye nisbet etmiş; "Ahmed'in isnadı hasendir. Ebu Davud'un Ebu Mesud radıyallahu anh'den rivayeti bunun şahididir." demiştir. Şuayb el-Arnaut ve Elbani de hadisin hasen olduğunu söylemişlerdir.

istemekte, onların dışarı çıktıkları takdirde meydana gelebilecek tehlikelere işaret etmektedir.

Takvalı ve saliha bir kadının, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile namaz kılmak için çıkması müstehap olmadığına göre, kadının ders için, çalışmak için, siyasi alanlara ve gezmek için çıkabileceği nasıl söylenebilir ve onlar nasıl olur da dışarı çıkmaya davet edilir!?

4- Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların yanına girmekten ve onlarla yalnız kalmaktan sakındırmıştır.

Utbe Bin Amir r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ، يَا رَسولَ اللهِ أَفَرَأَيْتَ الْحَمْوَ قَالَ: الحَمْوُ المَوْتُ

"**Sizleri kadınların yanına girmekten sakındırırım**." Ensar'dan biri dedi ki;

"Ya Rasulullah! Kocanın akrabalarına ne dersin?" Buyurdu ki;

"**Kocanın akrabaları ölüm (gibi kaçınılması gereken bir durum) dur.**"[8]

---

[8] Buhari (4934) Müslim (2172) İbn Ebi Şeybe (4/48) Tirmizi (1171) Darimi (2645) Ahmed (4/149, 153) Darimi (2/361) İbn Hibban (12/401) Nesai İşretu'n-Nisa (338) Beyhaki (7/90) Beyhaki Şuab (5437) Taberani (17/277) Deylemi (1551) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.198) Tergib (4/195) Makdisi Umdetu'l-Ahkam (306) Fethu'l-Bari (9/330) İbn Cevzi Zadu'l-Mesir (6/34) Rıyazu's-Salihin (1630) Iraki Tarhu't-Tesrib (7/39)

İbni Abbas r.a.'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلاَّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ

"**Bir erkek, bir kadın ile yanlarında mahremleri olan bir kimse bulunmadan yalnız kalmasın**."[9]

Amir Bin Rabia r.a.'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

أَلاَ لا يَخْلُوَنَّ رجل بامرأة إِلا كانَ ثالثَهُمَا الشيطانُ

"**Dikkat edin! Bir kadınla erkek yalnız kaldığında üçüncüleri mutlaka şeytan olur**."[10]

Bütün tecrübelerden bilinmektedir ki, bu hadislerde sakındırılan kadın erkek ihtilatı, o toplumu fitneye düşürür.

5- Gözleri harama bakmaktan sakındıran hadisler;

Cerir radıyallahu anh der ki;

---

[9] Buhari (5233) Müslim (1341) Ahmed (1/222, 346) Tirmizi (2779) İbn Mace (2900) İbn Huzeyme (2529-30) Beyhaki (3/139, 7/90) Beyhaki Şuab (5444) Taberani (11/425) Humeydi (468) Rıyazus Salihin (1631)

[10] Tirmizi (2165, 2254) İbn Mace (2363) İbn Ebi Şeybe (7/457) Nesai Sünenu'l-Kubra (5/388) Ahmed (1/18, 26, 3/446) Ebu Yala (141) İbn Hibban (16/239) Darekutni el-İlel (111) Hâkim (1/197-199) Bezzar (9/161) Taberani Evsat (3/204) Beyhaki (7/91) Beyhaki Şuab (5454) Şafii (1/244) Humeydi (1/19) Haris (2/635) Tayalisi (31) Zeylai Nasbur Raye (4/249) Tergib (4/196) Tarhu't-Tesrib (7/40) hadis sahihtir.

سَأَلْتُ النَّبِىَّ –صلى الله عليه وسلم– عَنْ نَظْرَةِ الْفَجْأَةِ فَأَمَرَنِى أَنْ أَصْرِفَ بَصَرِى

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e aniden (yabancı kadına) bakışın hükmünü sordum; **gözümü derhal başka tarafa çevirmemi emretti**.[11]

Büreyde radıyallahu anh’den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ali radıyallahu anh'e buyurdu ki;

يَا عَلِىُّ لاَ تُتْبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ الأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الآخِرَةُ

"**Ey Ali! bir bakışına bakış ekleme, zira birincisi lehine ise de ikincisi lehine değildir**."[12]

İbni Abbas radıyallahu anhuma’dan;

كَانَ الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ رَدِيفَ رَسُولِ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– فَجَاءَتْهُ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ تَسْتَفْتِيهِ فَجَعَلَ الْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– يَصْرِفُ وَجْهَ الْفَضْلِ إِلَى الشِّقِّ الآخَرِ

---

[11] Müslim (2159) Ebu Davud (2148) Tirmizi (2776) Hakim (2/396) Beyhaki (7/90) Ahmed (4/358, 361) Tayalisi (672) Taberani (2/337) Darimi (2/361) Veki Zühd (474) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.71) İbni Ebi Şeybe (3/409) **sahihtir**

[12] Ebu Davud (2149) Tirmizi (2777) Ahmed (1/159, 5/351, 353, 357) İbn Ebi Şeybe (4/6) Darimi (2/386) Ziya Muhtare (482-483) Beyhaki (7/90) Hakim (2/212) Taberani Evsat (1/209) Bezzar (2/369, 3/104, 10/92)Ru’yani (22) Deylemi (8312) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.73) Mecmauz Zevaid (4/255) **hadis hasendir.**

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kurban gününde Mina'da Fadl Bin Abbas radıyallahu anh'ı bineğinin arkasına almıştı. Bu esnada bir kadın fetva sormaya gelmişti. Fadl bu kadına bakmaya başladı. Bunun üzerine Rasulullah aleyhissalatu vesselam Fadl'ın başını başka tarafa çevirdi."[13]

İbni Mes'ud Radıyallahu anh dedi ki; "Günah, kalbin ona şehvetle meyletmesidir. Her bakışta şeytanın nasibi vardır."[14]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh'ın merfuan rivayetinde de buyrulur ki; "**Harama bakmaktan aslandan sakınır gibi sakının!**"[15]

Bu rivayetler, kadın tesettürlü olsa dahi onlara bakmayı yasaklamaktadır. Bu da ev yada dersane gibi ortamlarda kadının hicaba bürünerek erkeklerin yanına çıkmasının yeterli olmadığını, arada her iki tarafın birbirlerini görmesini engelleyen bir perdenin ya da duvarın bulunması gerektiğini gösterir. Kadınların erkeklere bakmasına gelince:

Şeyhulislam ibn Teymiyye dedi ki: "Alimlerin çoğunluğu kadınların yabancı erkeklere şehvetli ya da şehvetsiz bakmasının haram olduğunu söylemişlerdir."[16]

İshak b. Hani en-Nisaburi dedi ki: "Ebu Abdillah Ahmed b. Hanbel'e Nebhan'ın Ümmü Seleme'den rivayet ettiği hadisi zikrettim ve bu hadise göre erkeğin kadınlara bakması yasak

---

[13] Müslim (1334) Buhari (1442, 1756) Malik (703) Şafii el-Ümm (2/97, 7/196) Ebu Hanife Müsned (249) Ahmed (1/219, 251, 329, 346) Tayalisi (347) Darimi (1838-40) Ebu Davud (1809) Nesai (2641, 5391) Ebu Ya'la (2384) İbnu Huzeyme (3031-36) İbni Hibban (9/301) Beyhaki (4/328) **sahihtir**

[14] Metalibu Aliye (1531) Mecma (1/176) Busayri İthaf (3691) isnadı sahihtir.

[15] İbnu Katan Kitabun Nazar (s.77)

[16] Mecmuu'l-Fetava (15/396)

olduğu gibi, kadınların erkeklere bakması yasaklanmıyor mu?" dedim. Ahmed b. Hanbel: "Evet" dedi.[17] Bahsettiği hadis şudur:

Ümmü Seleme radıyallahu anha der ki;

كنتُ عند رسولِ الله – صلى الله عليه وسلم– ، وعنده ميمونةُ بنتُ الحارث، فأقبل ابنُ أمِّ مكتوم – وذلك بعد أن أُمِرْنا بالحجاب – فدخل علينا، فقال : احْتَجِبا منه ، فقلنا : يا رسولَ الله ، أَلَيْسَ هو أعمى لا يُبْصِرُنَا ، ولا يَعْرِفُنَا ؟ قال : أَفَعَمياوَانِ أنتما ؟ أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ ؟»

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanındaydım. Yanında Meymune radıyallahu anha da vardı. İbni Ümmü Mektum radıyallahu anh çıkageldi. Bu hicab ayetinden sonra idi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ;

"**Haydi ikinizde perde arkasına geçin**" buyurdu. Dedik ki;

"Ya Rasulullah! o âmâ değil mi? Bizi ne görür ne tanır?" Buyurdu ki,

"**Siz de mi körsünüz? Onu görmüyor musunuz**?"[18]

---

[17] El-Mesailu İbn Hani (2/149)

[18] **sahihtir** Ahmed (6/396) Ebu Davud (4112) Tirmizi (2778) İbni Hibban (12/387-389) İbni Sa'd (8/178) Beyhaki (7/91) Beyhaki Sagir (2467) Taberi (6/138) Hatib (3/16) Nesai Kübra (5/393) İshak Bin Rahuye (1/85) Ebu Ya'la (12/353) Taberani Kebir (23/302) İbni Abdilberr Temhid (19/154) İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s.208, 363) Tahavi Muşkilu'l-Asar (1/298) Hakim et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (1/195) İbn Asakir (54/436) Cemu'l-Fevaid (4358) Riyazu's-Salihin (1626) Nevevi Şerhu Sahihi Müslim (10/97) Mizzi Tehzibu'l-Kemal (3/703) İbni Kayyım İlamu'l-Muvakkiin (4/125) İbni Mülakkin Bedru'l-Münir (1490) Telhisu'l-Habir

Nevevi dedi ki: “Bu hadis hasendir. İtimad edilir bir hüccet olmaksızın eleştirenlere itibar edilmez. Fatıma bt. Kays ile İbn Ümm Mektum hadisine gelince, burada Fatıma’nın İbn Ümm Mektum’a bakmasına izin yoktur. Bilakis onun yanında başkalarının bakmasından güvende olur. Fatıma radıyallahu anha gözlerini sakınmakla emrolunmuştur. İbn Ümm Mektum’un evinde kalıp bakmaktan sakınması, Ümmü Şüreyk’in evinde kalmasından daha kolaydır.”[19]

Aişe radıyallahu anha’nın mescidde harbeleriyle savaş oyunu oynayanlara bakmasıyla ilgili rivayet de bu rivayetle çelişmez. Zira bu rivayette Aişe radıyallahu anha’nın mescidde oynayanların yüzlerine ve bedenlerine değil oyunlarına bakması sözkonusudur. Ayrıca o sırada Aişe radıyallahu anha’nın yaşı küçük olduğu için kendisine engel olunmamıştır. Yine habeşlilerin bu oyunu hicab emrinden önce oynadıkları da söylenmiştir. Allahu a’lem.

Bu rivayetin isnadında Ümmü Seleme’nin azatlısı Nebhan vardır. Onun meçhul olduğunu iddia eden Hafız Elbani gibi bazı ilim ehli hadisin zayıf olduğunu söylemişlerdir.

İsnadının Nebhan mevla Ümm Seleme dışındaki bütün ravileri meşhur ve güvenilirdir. Nebhan ise güvenilir sayılmıştır. Onun güvenilirliği ve adaleti için iki husus yeter:

1- Nebhan’ın, müminlerin annesi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in hanımı Ümmü Seleme’nin azatlısı ve Tabiin’den olmasıdır. Bu yüzden İbn Hibban onu es-Sikat’ta zikretmiş ve: “Nebhan Ebu Yahya; Ümmü Seleme’nin azatlısıdır. Ümmü Seleme radıyallahu anha’dan rivayette bulunmuştur. Kendisinden de ez-Zühri rivayet etmiştir. Ümmü Seleme onunla mukatebe

---

(3/148) Dürru’l-Mensur (6/181) İbnu Kuteybe Te'vil (348) Kurtubi (12/228) Amiri Ahkamun Nazar (263) Iraki Muğni (2806) Neylu’l-Evtar (6/125) Fethu’l-Bari (9/337) Tuhfetu’l-Muhtac (2/360) Şerhu’z-Zürkani (3/268) Tuhfetu’l-Ahvezi (8/51) Siyeru A’lami’n-Nübela (9/455) İbni Kudame el-Muğni (7/81) Heytemi ez-Zevacir (2/148)

[19] Şerhu Sahihi Muslim (10/76)

anlaşması yapmıştı. O borcunu ödeyince azad etti."[20] Hafız İbn Hacer et-Takrib'de şöyle dedi: "Üçüncü tabakadandır, makbuldür."[21] Yani tabiinin hadisleri kabul edilen orta tabakasındandır. Bu kaideyi Zehebi rahimehullah Divanu'd-Duafa'da şöyle zikreder: "Ravilerden meçhul olanlara gelince, eğer tabiinin büyüklerinden veya ortalarından ise ve usule aykırı olmayıp lafzında da çelişki yoksa, hadisi alınır ve hüsnüzan ile kabul edilir."

Bu yüzden Zehebi, herhangi bir terviye olmaksızın Nebhan'ın sika olduğunu açıkça söylemiştir. El-Kaşif'te de şöyle der: "Nebhan: efendisi Ümm Seleme'den rivayette bulundu. Kendisinden de ez-Zuhri ve Muhammed b. Abdirrahman rivayette bulunmuşlardır. Sikadır."[22] Zehebinin Nebhan'ı bu şekilde tevsik ve tadil etmesinden dolayı, "Zehebi'nin Zeylu'd-Duafa'da İbn Hazm'ın Nebhan hakkında meçhul demesini ikrar ettiğini" iddia eden kimsenin sözü reddolunur.

Burada Hafız Zehebi'nin kitaplarına, özellikle de Mizanu'l-İtidal'e bakan kimseler için bir uyarıda bulunmak gerekir. Zira zayıf veya meçhul olduğu söylenen bütün raviler hakkında sözü söyleyenine nisbet etmiş ve eleştiride bulunmamıştır. Zehebinin şartlarını bilmeyen bir kimse, Zehebinin de o raviyi zayıf veya meçhul saydığını zanneder. Halbuki bu Zehebi'nin amacına aykırıdır.

Ebu'l-Hasenat el-Leknevi, er-Ref ve't-Tekmil'de der ki: "Asrımızda ravilerin cerh ve tadili hakkında Mizanu'l-İtidal'den nakilde bulunan alimlerin çoğu, bu eserin İbn Adiy'in el-Kamil adlı eserinin özeti olduğunu ve ravilerin durumları hakkındaki müelliflerin şartlarını bilmediklerinden bir çok hatalara düşüyorlar ve insanlarla cedele giriyorlar. Şüphesiz bu kitapta zikredilen cerh lafızlarının bazısı güvenilir sayılan kimseler hakkında, bazısı cerhten salim olan kimseler hakkındadır. Akıl sahibinin basiretki olması, gafilin uyarılması ve el-Mizan'da raviler hakkında varid

[20] İbn Hibban Sikat (5/486)
[21] Et-Takrib (1/559)
[22] El-Kaşif (3/198)

olan mücerret cerh lafızlarıyla acele etmekten sakınmak gerekir. Bu şüphesiz hüsrandır. Zehebi Mizan'ın dibacesinde şöyle demiştir: “Burada güvenilir ve kıymeti yüce olmasına rağmen en düşük bir gevşeklik veya en az bir cerh ile eleştirilenler vardır. Şayet İbn Adiy ve diğer Cerh kitaplarının müellifleri bunları zikretmeseydi güvenilirliklerinden dolayı bu ravileri ben de zikretmezdim. Bu konuda eleştirilmekten korktuğum için imamların kitaplarında gevşeklikleri zikredilen hiçbir ismi çıkarmaya gerek görmedim. Ben bunların hepsini bana göre kendilerinde zayıflık olduğundan zikretmiş değilim.”[23]

2- Zühri'nin Nebhan'dan rivayet etmiş olmasıdır. Nebhanın tek kalması zarar vermez. Nitekim Zühri, Medine'li tabiinden bir topluluktan rivayette bulunmuş, ondan başkası kendilerinden rivayet etmemesine rağmen imamlar onları tevsik, tezkiye ve tadil etmişlerdir.

Bu yüzden Hafız İbn Hacer şöyle demiştir: “Bu hadisi sünen sahipleri Zühri – Nebhan mevla Ümm Seleme yoluyla rivayet etmişlerdir. İsnadı kuvvetlidir. Zührinin Nebhan'dan rivayette tek kalmasını illet gösterenlerin bu illeti yaralayıcı bir illet değildir. zira Zühri onu tanıyor ve onu Ümm Seleme'nin mükatebi olarak vasfediyor. Kimse onu cerh etmemiştir. Rivayeti reddilmez.” [24]

Nitekim Darekutni el-İlel'de Nebhan'ın iki rivayetini zikretmiş, herhangi bir cerhte bulunmamıştır.[25] Buhari ve Ebu Hatim de Nebhan'ı cerh etmeden zikretmişlerdir.[26]

Ali b. Nayif eş-Şuhud: “Nebhan saduktur… İbn Hacer'in bir ravi hakkında “Makbul” demesi onun sika veya saduk olduğunu gösterir. Sonrakiler (müteahhirin) bunu yanlış anlamaktadır. Bu konuda dikkatli olunmalıdır!” dedi.[27]

---

[23] Er-Ref vet-Tekmil (s.142)
[24] Fethu'l-Bari (9/337)
[25] El-İlel (3978-3979)
[26] Buhari Tarih (8/135) İbn Ebi Hatim el-Cerh ve't-Ta'dil (8/502)
[27] Hafız İbn Hacer ve Menhecuhu Fi't-Takrib (s.58) el-Hulasa Fi İlmi Cerh ve Ta'dil (s.178) el-Mufassal Fi Usuli't-Tahric (2/81)

Hadis hakkında Tirmizi: “Hasen sahih”, Huseyn Selim Esed, Ebu Yala’nın Müsned’inin tahkikinde[28]: “İsnadı ceyyiddir” dedi. Dr. Abdulgafur el-Beluşi de İshak b. Rahuye Müsnedi’nin tahkikinde: “İsnadı kuvvetlidir” dedi.[29] Eymen Salih Şa’ban da Camiu’l-Usul tahkikinde “hasen, sahih” dedi.[30]

El-Ayni dedi ki: “Bu hadisi imamlar sahihlemiştir. İsnadı kuvvetlidir… İbn Hibban ve Hakim sahih olduğunu, Ebu Ali et-Tusi de hadisin hasen olduğunu söylemiştir.”[31] et-Türkmani Cevheru’n-Naki’de[32] Şevkani Neylu’l-Evtar’da[33] İbn Mulakkin Bedru’l-Munir’de[34] ve İbn Kudame el-Kafi’de[35] sahih dediler. Şeyh Abdurrahman es-Sad bu hadisin isnadının salih olduğunu söylemiştir.[36]

Aşağıdaki rivayetler de Nebhan’ın rivayetini desteklemektedir:

Usame b. Zeyd radıyallahu anh’den:

كانت عائشة وحفصة عند النبي صلى الله عليه وسلم جالستين فجاء ابن أم مكتوم فقال لهما النبي صلى الله عليه وسلم : « قوما» ، فقالتا : إنه أعمى قال : « وأنتما عمياوان ؟ »

[28] Musnedu Ebi Yala (6922)
[29] Musnedu İshak b. Rahuye (1848)
[30] Camiu’l-Usul (6/663)
[31] Umdetu’l-Kari (20/216)
[32] Cevheru’n-Naki (10/327-328)
[33] Neylu’l-Evtar (6/117)
[34] Bedru’l-Munir (7/512)
[35] El-Kafi (3/3)
[36] Abdurrahman b. Sad eş-Şusseri el-Mer’a ve’l-Velayeti’s-Siyadiye (s.16)

“Aişe ve Hafsa radıyallahu anhuma Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem’in yanında oturuyorlardı. İbn Um Mektum gelince Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

“**Kalkın**” buyurdu. Onlar:

“O kördür” dediler. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem:

“**Siz de mi körsünüz?**” buyurdu.[37]

وعن إسحاق الأعمى قال : « دخلتُ على عائشة رضي الله عنها فاحتجَبَت منِّي , فقلتُ : تحتجبين منِّي ولستُ أراك ؟ قالت : إنْ لَم تكن تراني فإني أراك »

İshak el-A’ma’dan: “Aişe radıyallahu anha’nın yanına girdim. Perde arkasına geçti. Ona;

“Ben seni görmediğim halde perde arkasına mı geçiyorsun?” dedim. O da:

“Lakin ben seni görüyorum” demiştir.[38]

Şüphe yok ki, İslam’a davet ve tebliğ amacıyla bile olsa, iki cinsin ihtilatı ister çalışma alanında, ister öğrenim alanlarında

---

[37] Ebu Bekir eş-Şafii Gaylaniyyat (el-Fevaid) (no:150) Ebu Ahmed el-Mutriz b. Muhammed - Vehb b. Hafs - Muhammed b. Süleyman - Mutemir b. Süleyman - babası - Ebu Osman - Usame isnadıyla rivayet etti. Vehb b. Hafs zayıf bir ravidir. İbn Cevzi Ahkamu’n-Nisa (s.115) Telhisu’l-Habir (3/315) el-İrva (6/211)

[38] İbni Sad (8/69)Musnedu İshak b. Rahuye (2/40) İbn Katan Ahkamu’n-Nazar (s.63) Kayravani Muhtasaru Müdevvene (215) Neylül Evtar (6/125) İbni Hacer Telhisu’l-Habir (1488) İbn Abdilberr sahih olduğunu söylemiştir.

olsun, karşılıklı bakışın önüne geçilemez. Bu yüzden kadınlarla erkeklerin bir arada bulunmaları haramdır.

Sahabeler r.anhum, şer'î delillerin kadın erkek ihtilatını haram kıldığını bildikleri için, bundan sakındırmış ve engel olmuşlardır;

أَنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ –صلى الله عليه وسلم– أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَدَخَلَتْ عَلَيْهَا مَوْلاَةٌ لَهَا فَقَالَتْ لَهَا : يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ طُفْتُ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَاسْتَلَمْتُ الرُّكْنَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا فَقَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: لاَ آجَرَكِ اللَّهُ لاَ آجَرَكِ اللَّهُ تُدَافِعِينَ الرِّجَالَ أَلاَ كَبَّرْتِ وَمَرَرْتِ.

1- Azatlı bir cariyesi, Aişe radıyallahu anha'nın yanına girmiş ve demiştir ki;

“Ey müminlerin annesi! Beyt'i yedi defa tavaf ettim ve Rükn'ü iki ya da üç kez selamladım.”

Aişe radıyallahu anha ona dedi ki; “Allah sana karşılık vermesin! Allah sana karşılık vermesin! Erkeklerin arasına mı girdin!? Tekbir getirip geçemez miydin?”[39]

Ömer Bin el Hattab radıyallahu anh, kadınlara karşı çok kıskanç idi. Bu yüzden Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hicabı emretmesini işaret etmiş, bunun üzerine Kur'an'ın hicap emri buna muvafık gelmiştir:

2- Enes radıyallahu anh'den; Ömer radıyallahu anh dedi ki;

---

[39] İmam Şafii Müsned (s.127) el-Ümm (2/172) Beyhaki (5/81) Fakihi Ahbaru Mekke (1/122) isnadı hasendir.

قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ فَلَوْ أَمَرْتَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْحِجَابِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e; "Ey Allah'ın Rasulü! Senin yanına iyiler de, kötüler de giriyor. Müminlerin annelerine hicabı emretsen" dedim. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle hicap ayetini indirdi."[40]

أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ يَنْهَى أَنْ يُدْخَلَ مِنْ بَابِ النِّسَاءِ

"Ömer radıyallahu anh erkeklerin mescide kadınlara ayrılmış kapılardan girmesini yasaklardı."[41]

Hafız İbni Hacer der ki; "el-Fakihî – Zaide'den, - o da İbrahim en-Nehaî'den naklediyor;

نهى عمر أن يطوف الرجال مع النساء، قال: فرأى رجلاً معهن فضربه بالدرة"

"Ömer radıyallahu anh, erkeklerin kadınlarla beraber tavaf etmesini yasakladı ve bir adamı onlarla beraber görünce onu kamçısıyla dövdü."[42]

3- İbni Cürayc, Atâ'dan naklediyor;

---

[40] Buhari (41213, 4512) Ahmed (1/24, 36) Tayalisi (41) Bezzar (1/290) Beyhaki (7/87) İbn Hibban (15/319)

[41] Ebu Davud (464) Buhari Tarihu'l-Kebir (1/60) İbni Hazm el-Muhalla (3/131, 4/199) Şarani Keşful Gumme (1/104) Elbani Semeru'l-Mustetab'da (s.485) sahih dedi.

[42] Fakihi Ahbaru Mekke (1/252) Fethul Bari (3/480)

إِذْ مَنَعَ ابْنُ هِشَامٍ النِّسَاءَ الطَّوَافَ مَعَ الرِّجَالِ قَالَ : كَيْفَ تَمْنَعُهُنَّ وَقَدْ طَافَ نِسَاءُ رَسُولِ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم–؟ قُلْتُ : أَبَعْدَ الْحِجَابِ أَوْ قَبْلُ؟ قَالَ : إِى لَعَمْرِى لَقَدْ أَدْرَكْتُهُ بَعْدَ الْحِجَابِ. قُلْتُ : كَيْفَ يُخَالِطْنَ الرِّجَالَ؟ قَالَ : لَمْ يَكُنَّ يُخَالِطْنَ كَانَتْ عَائِشَةُ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهَا تَطُوفُ حَجْرَةً

"İbni Hişam kadınları erkeklerle beraber tavaf etmekten men edince dedi ki;

"Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in kadınları erkeklerle beraber tavaf ettiği halde onları bundan nasıl alıkoyarsın?" dedi ki;

"Bunu hicap emrinden önce mi, yoksa sonra mı yapıyorlardı?"

"Ben onlara ancak hicap emrinden sonra yetiştim."

"Peki erkeklerle kadınlar nasıl karışıyorlardı?"

"Karışmıyorlardı. Aişe radıyallahu anha erkekler arasına karışmadan, ayrı şekilde tavaf ediyordu."[43]

Bu haber gösteriyor ki, İslam'ın ilk yıllarında erkekler ile kadınlar karışıp, izdiham içinde tavaf etmiyorlardı.

4- Sevde radıyallahu anha'ya; "Kız kardeşlerinin yaptığı gibi hac ve umre yapsan olmaz mı?" denilince dedi ki;

---

[43] Buhari (1539) Abdurrazzak (5/66) Beyhaki (5/78) İbni Hacer Tagliku't-Ta'lik (3/73)

قد حججت واعتمرت فأمرني الله أن أقرَّ في بيتي. قال الراوي: فوالله ما خرجت من باب حجرها حتى أُخرجت جنازها رضوان الله عليها

“Ben hac ve umre yaptım. Bunun üzerine Allah bana vakarla evde oturmamı emretti.” Ravi der ki;

“Allah’a yemin olsun, o cenazesi çıkarılana kadar evinden çıkmadı.”[44]

5- Ali Bin Ebi Talib radıyallahu anh, kadınlar ile erkeklerin karışmasına karşı çıkarak dedi ki;

أَلاَ تَسْتَحْيُونَ، أَوْ تَغَارُونَ، فَإِنَّهُ بَلَغَنِى أَنَّ نِسَاءَكُمْ يَخْرُجْنَ فِى الأَسْوَاقِ يُزَاحِمْنَ الْعُلُوجَ

“Hiç utanmıyor musunuz? Hiç kıskanmıyor musunuz? Duyduğuma göre kadınlarınız çarşılara çıkıyor ve kalabalığın arasına giriyormuş!” Rüsteh’in rivayetinde: “Kıskanmayanda hayır yoktur” ifadesi de vardır.[45]

---

[44] İbni Sa’d (8/55, 208) Salebi el-Keşfu ve’l-Beyan (8/34) Kurtubi Camiu’l-Ahkami’l-Kur’ân (14/180) Şevkani Fethu’l-Kadir (4/281) Kiyalherasi Ahkamu’l-Kuran (4/62) Cessas Ahkamu’l-Kuran (5/229) Durru’l-Mensur (8/155) İbn Munzir ve Abd b. Humeyd’den.

[45] Hadis hasendir. Ahmed (1/133) İbnül Cevzi Ahkamu’n-Nisa (s.110) Begavi Şerhu’s-Sunne (9/270) İbnu’l-Esir en-Nihaye (3/286) İbn Hacer el-Askalani İtrafu’l-Musnedi’l-Mu’teli (6428) İbn Kudame Şerhu’l-Kebir (8/144) (Rusteh’den naklen: Kenzu’l-Ummal (8735) Hayatus Sahabe (4/16) Kutu’l-Kulub (2/418) Şarani Hukuku’l-Uhuvvet (153) Semerkandi Bustan (880) es-Suyuti er-Ruheybani Metalibu Uli’n-Nehy (15/407) Ahmed Şakir isnadının sahih olduğunu söylemiştir. Musned (2/254-255)

عن الزبير بن العوام رضي الله عنه أن زوجته عاتكة بنت زيد شرطت عليه ألا يمنعها الخروج إلى المسجد فأجابها، فلما أرادت الخروج إلى المسجد للعشاء الآخر شق ذلك عليه ولم يمنعها، فلما عيل صبره خرج ليلة إلى العشاء وسبقها، وقعد لها على الطريق بحيث لا تراه، فلما مرت ضرب بيده على عَجُزها فنفرت من ذلك ولم تخرج بعدُ

6- Zübeyr Bin el-Avvam radıyallahu anh, Atike Binti Zeyd ile evlenirken, onun; "Mescide çıktığında mani olmamasına dair" şartını kabul etmişti. Hanımının yatsı namazı için çıkması kendisine zor gelmeye başlayıp sabredemez hale gelince, bir gece ondan önce çıkıp onun yolu üzerinde bir yere gizlendi. Hanımı oradan geçerken arkasına vurdu ve kayboldu. Bundan sonra hanımı bir daha çıkmadı."[46]

قَالَ أَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيُّ : رَأَيْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يُخْرِجُ النِّسَاءَ مِنَ الْجَامِعِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، يَقُولُ : اُخْرُجْنَ إِلَى بُيُوتِكُنَّ خَيْرٌ لَكُنَّ

7- Ebu Ömer Şeybani'den; "İbni Mesud radıyallahu anh kadınların Cuma günü mescide çıktıklarını görünce dedi ki;

"Evlerinize dönmeniz sizin için daha hayırlıdır."[47]

---

[46] İbn Abdilberr et-Temhid (23/406) İbni Esir Üsdül Gabe (6/185) İbni Sad (8/267) İbn Kesir el-Bidaye (6/389)

[47] Taberani (9/294 no; 9475) İbn Munzir el-Evsat (5/319) Mecmauz Zevaid (2/35) Abdurrazzak (3/173) Elbani Sahihu't-Tergib (349) Tergib (1/142) Beyhaki (3/186) Sad Bin Iyas'tan. İsnadı sahihtir.

İbni Mesud radıyallahu anh, kadınların evlerinde vakarla oturmalarını teşvik ederek dedi ki;

إنما النساء عورةٌ ، وإنَّ المرأة لتخرجُ من بيتها وما به من بأسٍ ، فيستشرفُ لَها الشيطانُ فيقولُ : إنكِ لا تَمُرِّينَ بأحدٍ إلاَّ أعجبتهِ ، وإنَّ المرأةَ لتلبسُ ثيابَها ، فيُقالُ : أينَ تريدين ؟ فتقولُ أعودُ مريضاً ، أو أشهد جنازةً ، أو أُصلي في مسجدٍ ، وما عَبَدَتْ امرأةٌ ربَّها مثلَ أنْ تعبُدَهُ في بيتها !

“Şüphesiz kadın avrettir. Kadın dışarı çıkmada sakınca görmezse, şeytan bakışları ona çevirtir ve denilir ki;

“Sen bir kimseden hoşlanmasan ona uğramazsın.” Kadın dış elbisesini giyince ona denilir ki;

“Nereye gidiyorsun?” o da;

“Hasta ziyaret etmeye veya cenazeye katılmaya ya da mescitte namaz kılmaya” der. Hâlbuki kadın, evinde yaptığı ibadet gibisiyle Rabbine ibadet edemez.”[48]

Bütün bu rivayetlerden sonra İslam’ın ihtilata mani olmadığı ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ashabını bundan yasaklamadığı nasıl söylenebilir?

İşte bu, İslam’ın ilk yıllarındaki gidişatı, şer’î hükümleri bilen bir Müslüman’ın kabul edemeyeceği bir iftiradır!

---

[48] Taberani (9/185, 294) Heysemi; “Ricali güvenilirdir” dedi. Mecmauz Zevaid (2/35) Münziri; “İsnadı hasendir” dedi. Tergib (1/305) Elbani Sahihu’t-Tergib (348) Elbani sahih dedi.

Yabancı Kadına Dokunmanın Haram Oluşu:

Ebu Umame radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadisi şerifte;

إِيَّاكُمْ وَالْخَلْوَةَ بِالنِّسَاءِ ؛ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ! مَا خَلا رَجُلٌ وَامْرَأَةٌ إِلا دَخَلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَهُمَا لأَنْ يَزْحَمَ رَجُلٌ خِنْزِيراً مُتَلَطِّخاً بِطِينٍ أَوْ حَمْأَةٍ ؛ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَزْحَمَ مَنْكِبِهِ مَنْكِبَ امْرَأَةٍ لا تَحِلُّ لَهُ

"**Sizleri kadınlarla yalnız kalmaktan sakındırırım!' Nefsim elinde olana yemin olsun ki bir erkekle bir kadın yalnız kalınca aralarına mutlaka şeytan girer. Erkeğin, kendisine helal olmayan bir kadınla sıkışık durması, çamura bulanmış hınzırla sıkışık durmaktan daha kötüdür**."[49] Buyrulmuştur.

Bu hadise göre özellikle otobüs yolculuklarına ve kadınlarla erkeklerin bir arada bulunduğu ortamlara dikkat etmelidir. Bazıları bu hadis ile kadına hakaret edildiğini zannediyorlar. Halbuki burada belirtilen şey bunun günah olması açısından domuzla sıkışık oturmaktan daha kötü olduğudur.

Ma'kıl b. Yesar radıyallahu anh'ın rivayet ettiği diğer bir hadiste Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

لأَنْ يُطْعَنَ فِي رَأْسِ أَحَدِكُمْ بِمِخْيَطٍ مِنْ حَدِيدٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمَسَّ امْرَأَةً لاَ تَحِلُّ لَهُ

---

[49] Taberani (8/205) Tergib (3/26) Mecmau'z-Zevaid (4/326) Heytemi Zevacir (2/421) Elbani Daife (6056) Gayetul Meram (181) isnadında Ali b. Yezid el-Elhani vardır. benzeri; İbni Ebi Şeybe (3/417)

"**Kişinin başına demirden çivi çakılması kendisine helal olmayan bir kadına dokunmasından hayırlıdır**" buyurmuştur.[50]

---

[50] Taberani (20/212) Ru'yani (3/466) Camiu's-Sagir (7216) Mecmau'z-Zevaid (4/326) Elbani Sahiha (226) Elbani Sahihu'l-Cami (5045) Makıl b. Yesar'dan mevkuf olarak: İbn Ebi Şeybe (4/15)

Kadının Sesi ve Yabancı Erkeklerle Konuşması

Abdullah Bin Mes'ud Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

إِنَّ الْمَرْأَةَ عَوْرَةٌ ، فَإِذَا خَرَجَتِ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ ، وَأَقْرَبُ مَا تَكُونُ مِنْ وَجْهِ رَبِّهَا وَهِيَ فِي قَعْرِ بَيْتِهَا

"**Kadın avrettir. Dışarı çıktığı zaman şeytan, bakışları ona çevirtir. Kadının Rabbine en yakın olduğu yer, evinin ortasıdır**."[51]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh; "Kadın tırnağına kadar avrettir" demiştir.[52] Aynısını Ebu Bekir Abdurrahman b. Haris b. Hişam[53], Ahmed b. Hanbel[54] ve İmam Malik[55] de söylemiştir.

Buradaki "avret" lafzı mutlak olup kadının sesini de kapsar[56] denilmiştir. Bu hadis kadının sesinin de avret olduğunu gösteren delillerden biri olup, kadının sesini bu hadiste belirtilen "kadının avretliğinden" istisna eden net bir delil yoktur.

Kadının sesinin avret olmadığını savunan ilim ehli dahi, kadının sesinin erkekleri ftneye düşürebilecek unsurların başında

---

[51] Daha önce tahrici geçti.
[52] İbni Habib el-Gayetun ve'n-Nihaye (s.216) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.139) Ahmed Bin Hanbel Ahkamun Nisa (s.30) İbni Abdilberr Temhid (6/365)
[53] İbn Ebi Şeybe (3/467) Kurtubi (7/83) İbn Adil Tefsiru'l-Lubab (7/308) Durru'l-Mensur (7/289) İbnu'l-Munzir el-Evsat (7/309) Elbani; Reddu'l-Mufhim (s.31) İbn Receb Fethu'l-Bari (3/68) Şerhu İbn Battal (3/37) İbn Kudame el-Mugni (3/54)
[54] Kurtubi (7/83) İbn Adil Tefsiru'l-Lubab (7/308) İbn Muflih el-Füru (1/476) el-İnsaf (2/227) İbn Teymiyye Hicabu'l-Mer'e (s.15) Mecmuul Fetava (5/110)
[55] İbn Teymiyye Hicabu'l-Mer'e (s.15) Mecmuul Fetava (5/110)
[56] el-Harbi Ahkamulleti Tuhalif (s.114) Bahruz-Zehhar (12/372)

geldiğini belirtmişler, kadınların bu hususta son derece dikkatli olmaları gerektiğini vurgulamışlardır.[57] Televizyon, radyo, internet gibi ortamlarda erkeklere hitaben konuşmaları, Kuran okumaları ya da başka bir şekilde seslerini duyurmaları, erkeklerin de bunu dinlemeleri, kadının sesinin avret olmadığını söyleyen ilim ehli dahi caiz görmemiştir.

Şeyh Şankıti der ki: "Kadın erkeklerle veya erkek kadınlarla ancak ihtiyaç anında konuşabilir. Şeriat buna delalet eder. Fıtrat da buna delalet eder. Bu yüzden kadının erkeklerle konuşmasında sesini inceltip yumuşatmasından emin olunamaz. Kendilerine yetiştiğim ilim ehli kadınların sorularından sakınıyor, ancak mümküm mertebe başka erkeklerin duyamayacakları şekilde onların sorularına fırsat veriyordu. Bütün bunlar şer'î uygulamalardır. Buradan anlaşılıyor ki bundan fazlasını şeriat haram kılmıştır. Zira (kadının erkeklerin duyabilecekleri yerde) Allahı zikir için "Subhanallah" demesinde de büyük mefsedet vardır. Bu kadının sesinde aslolanın avret olması hususuna delalet eder."[58]

Hadisi şerifte:

التَّسْبِيحُ فِى الصَّلاَةِ لِلرِّجَالِ ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

"**Namazda yanılan imamı uyarmak için; erkekler tesbih eder, kadınlar ise el çırpar**."[59] Buyrulmuştur. Namazda dahi kadının tesbih ile uyarıda bulunmasına ruhsat verilmemiş, el çırpması tavsiye edilmiştir.

---

[57] El-Lecnetu'd-Daime (2.1.1403 fetva no: 5167)

[58] Durusu Umdeti'l-Fıkh (2/444)

[59] Malik (119) Buhari (1203) Müslim (422) İbn Ebi Şeybe (2/126) Abdurrazzak (2/457) Ahmed (2/241, 3/357, 5/332) Ebu Davud (939-944) Tirmizi (369) Nesai (1207) İbni Mace (1034-36) Darimi (1370-72) İbn Huzeyme (2/51) İbn Hibban (6/40) Taberani (6/131) Beyhaki (2/246)

İbn Battal der ki: “Kadının namazda tesbih ile uyarması caiz değildir. Zira sesinde fitne vardır. Bu yüzden ezan ve ikamet okuyamaz, namazda sesli Kur’an okuyamaz.”[60]

Şankıti bu hadis hakkında şöyle der: “Bu hadiste “kadının sesi avrettir” diyen cumhuru ulemanın görüşüne delil vardır. Bunun sebebi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in kadınları sözle değil, tasfik (el çırpma) ile uyarmaya yönlendirmesidir. Bununla beraber kadın mahremleriyle birlikte namaz kılması halinde de istisna yoktur. Bu yüzden şöyle dediler: kadınların sesleriyle fitne olabilecekleri yerde tasfik yapmaları erkeklerin tesbihi yerine geçer. “kadının sesi avrettir” sözümüzle “avret değildir” sözümüz arasındaki farktan; onların erkeklerle ihtiyaç dışında konuşması meselesi çıkar. Avret değildir görüşünün anlamı; fitneden emin olunduğu zaman kadının sesini erkeğin işitmesinde sakınca olmadığıdır. Bu işte aslolan genelde muhakkikin dediği gibidir. Bu yüzden şöyle dediler: Kadının sesinde asıl; avret olmasıdır. ancak fetva sormak gibi ihtiyaç sebebiyle ruhsat vardır.”[61]

Şeyh Fevzan da “Kadının sesi avret midir?” sorusuna şöyle cevap vermiştir: “Evet, kadın fitneden uzaklaşmakla emrolunmuştur. Şayet sesinin işitilmesi erkekleri fitneye düşürececekse sesini gizlemelidir. Bu yüzden telbiyede sesini yükseltmez, gizlice telbiye yapar. Eğer erkeklerin arkasında namaz kılar da imamı uyarmak gereken bir durum olursa uyarmak için el çırpar. (Burada yukarıda naklettiğimiz hadisi zikreder) Kadının ihtiyaç anında erkeklerle konuşurken sesini yumuşatıp güzelleştirmesinden yasaklanması daha önceliklidir. "... **Eğer takvaca hareket istiyorsanız (yabancı erkeklerle) konuşurken yumuşak söylemeyin. Kalbinde maraz olan kimse kötü bir ümide kapılmasın...**" (Ahzab 32) İmam İbn Kesir rahimehullah dedi ki: “Bunun anlamı şudur: yabancı erkeklere konuşurken sesini inceltemez yani kadın yabancı erkeklere kocasıyla konuştuğu gibi konuşamaz.”[62]

---

[60] Şerhu İbn Battal (5/210)
[61] Şankıti Şerhu Zad’il-Mustenki (44/10)
[62] El-Fevzan el-Munteka (445)

İmam Şafii şöyle demiştir: “Kadın tesettürle emrolunmuştur. Telbiyeyi ancak kendi işitebileceği şekilde yapar.”[63]

عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ كُنْتُ فِيمَنْ بَايَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَنُوحَ وَلَا نُحَدِّثَ مِنْ الرِّجَالِ إِلَّا مَحْرَمًا

Ümmü Atiye Radıyallahu anha'dan; "Ben de Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem)’e biat edenler arasındaydım. Musibet üzerine çığlık atmamak, ancak mahremimiz olan erkeklerle konuşmak, mahremimiz olmayanlarla konuşmamak üzere Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem bizden söz aldı.."[64]

بايعنا رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم حين بايع النساء فأخذ علينا ألا تحدثن الرجل إلا محرماً وأمرنا أن نقرأ على جنائزنا بفاتحة الكتاب

Ümmü Afif en-Nehdiyye Radıyallahu anha da şöyle demiştir: “Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem) kadınlardan biat alırken biat ettik. Onlardan mahrem olmayan erkeklerle

---

[63] El-Umm (2/170)

[64] Ahmed (5/85 no:19868) Taberani (25/168) Hatib (5/98) el-İsabe (6/442) İbn Cevzi Ahkamu’n-Nisa (s.333) Kurtubi (18/72) “...mahremimiz olmayanlarla konuşmamak” lafzını sadece Gassan b. Er-Rebî rivayet etmiştir ve onun hakkında Darekutni: “zayıf” demiştir. Ebu Muhammed el-Hallal, Darekutni’den onun hakkında salih dediğini de rivayet eder. Zehebi onun vera sahibi, kadri yüce biri olup hadiste hüccet olmadığını söylemiştir.

konuşmamak üzere söz alındı ve bize cenaze namazında ölülerimize Fatiha okumamız emrolundu."[65]

إِيَّاكُمْ ومُحادَثَةَ النِّساءِ فإنَّهُ لا يَخْلُو رَجُلٌ بامْرَأةٍ لَيْسَ لَها مَحْرَمٌ إلاَّ هَمَّ بِها

Sad b. Mesud radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Sizleri kadınlarla konuşmaktan sakındırırım. Zira bir erkek bir kadınla yanlarında mahrem bulunmaksızın halvet ettiklerinde mutlaka (erkek kadına) tamah eder**."[66]

Katade radıyallahu anh Mümtehine suresi 12. Ayetinin tefsirinde dedi ki:

ذكر لنا أن نبي اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أخذ عليهن يومئذٍ النياحة ، ولا تحدّثن الرجال ؛إلا رجلاً محرماً منكن

"Bize anlatıldı ki o gün Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kadınlardan ölü üzerine feryat etmemek ve mahrem olmayan erkeklerle konuşmamak üzere biat aldı." [67]

---

[65] Ebu Nuaym Marifetus-Sahabe (no: 7362) İbn Abdilberr el-İstiab (2/132) Taberani (18/343) el-İsabe (4/108) Usdü'l-Gabe (3/452, 3/470) Tuhfetu'l-Ahvezi (3/83) İbn Merduye'den naklen: Durrü'l-Mensur (9/493) Heysemi dedi ki: "Taberani'nin isnadında Ebu Said Abdulmunim vardır." Mecmau'z-Zevaid (3/32) derim ki: isnadında ayrıca Salt b. Dinar Ebu Şuayb el-Basri metruk bir ravidir. Hadis zayıftır.

[66] Hakîm et-Tirmizi Esraru'l-Hac, İbn Hacer el-İsabe (3/82) Suyuti Cemu'l-Cevami (8490) Camiu's-Sagir (2918) Elbani ed-Daife (6057) isnadında Abdurrahman b. Ziyad b. Enam el-İfriki zayıftır. Sad b. Mesud'un sahabe oluşunda da ihtilaf edilmiştir.

أن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لما بايع النساء ؛ أخذ عليهن أن لا يحدثن من الرجال إلا مَحْرماً

el-Hasen Radıyallahu anh dedi ki ki: “Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem) kadınlardan biat alırken mahrem olmayan erkeklerle konuşmamayı şart koştu”[68]

Bu, Said b. el-Müseyyeb, Muhammed b. Saib el-Kelbî, ve Zeyd b. Eslem’den de rivayet edilmiştir

Said b. el-Museyyeb, Muhammed b. Saib el-Kelbî ve Zeyd b. Eslem, Mumtahine suresi 12. Ayeti hakkında şöyle dediler:

وقال سعيدُ بنُ المسيِّب والكلبيُّ وعبدُ الرحمنِ بن زيدٍ : هو النهي عن النوح ، والدعاء بالويلِ ، وتمزيق الثوب ، وحلق الشعر ، ونتفه ، وخمش الوجه ، ولا تحدِّث المرأة الرجال إلا ذا محرم ، ولا تخلو برجل غير ذي محرم ، ولا تسافر إلا مع ذي محرم

“Bu ölüye ağıt yakmaktan, beddua etmekten, elbise yırtmaktan, saç tıraş etmekten, saç yolmaktan, yüzü tırmalamaktan, kadının mahrem olmayan erkeklerle konuşmasından, namahrem erkeklerle halvet etmekten ve

[67] Durru’l-Mensur (9/494) Taberi (23/342) Abdurrazzak (3/560) sahih isnad ile rivayet etmiştir ancak rivayet mürseldir. İbn Kesir Tefsir (8/100) Fethu’l-Bari (8/640)

[68] İbn Sa’d (8/10) bunu İbn Ebi Hatem (12/305) mürsel olarak sahih isnadla rivayet etmiştir. Bkz.: Elbani ed-Daife (6058) İbn Kesir (8/101)

yanında mahremi bulunmadan yolculuğa çıkmaktan yasaklamadır."[69]

Bu rivayetler birbirini desteklemekte, kadınlardan mahrem olmayan erkeklerle konuşmamak üzere biat alındığı konusunda ilim ifade etmektedir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "... **Eğer takvaca hareket istiyorsanız (yabancı erkeklerle) konuşurken yumuşak söylemeyin. Kalbinde maraz olan kimse kötü bir ümide kapılmasın...**" (Ahzab 32) Bazı alimler bu ayetin kadının sesinin avret olmadığına delil olduğunu söylemişlerdir. Ancak bu istidlalleri şüphe götürür. Allah Azze ve Celle bu ayette sadece kadının zaruret halinde konuşmasında nasıl davranması gerektiğini açıklamıştır. Allahu a'lem.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "...**Gizleyecekleri zinetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar**.." (Nur 31). İlim ehlinden bazıları bu ayetten de kadının sesinin avret olduğu hükmünü çıkarmıştır.[70]

Ebu'l-Velid el-Bâcî, el-Muntekâ'da şöyle der: "Kadın telbiyede sesini yükseltemez. Zira sesi avrettir."[71]

İbn Receb şöyle der: "Ahmed b. Hanbel dedi ki: "Kadın yabancı erkeğe bakamaz. Onun sesini dinlemesi de ona bakması gibidir. Nitekim erkeğin kadın sesini dinlemesi de ona bakması gibi haramdır. Zira bunda fitne korkusu vardır." Erkek, yanında mahremi bulunmayan kadına namaz kıldıramaz. Fakat bu mescitte olursa caizdir."[72]

---

[69] Begavi Tefsir (8/101) Kurtubi (18/72) İbn Adil el-Lubab (15/247) Salebi el-Keşfu ve'l-Beyan (9/298)
[70] Bkz.:Sabuni Revaiul Beyan (2/178) Cessas Ahkamu'l-Kur'an (3/393) Alusi (18/146) Tarhut Tesrib (8/21)
[71] El-Munteka (2/271)
[72] İbn Receb Fethu'l-Bari (6/136)

Merdavî, el-İnsaf'ta der ki: "İbnu'l-Cevzî Ahkamu'n-Nisa'da kadının sesini ihtiyaç dışında dinlemek haramdır" demiştir. İmam Ahmed kadının sesinin avret olduğunu söylemiştir. Yine şöyle demiştir: "Yabancı kadınların sesini dinlemekten sakınmak vaciptir. Sadece zaruret hali bundan hariçtir. Zira sesi avrettir. Genç kadınla konuşmak haramdır."[73]

El-Irakî, İbn Abdilber'in el-İstizkar adlı eserinde şöyle dediğini naklediyor: "Kadının sesi fitnedir. Bu yüzden ezan ve ikamet okuyamaz, sesli kıraatten men edilir."[74]

Yine el-Irakî, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet edilen:

كُتِبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ نَصِيبُهُ مِنَ الزِّنَا مُدْرِكٌ ذَلِكَ لاَ مَحَالَةَ ، فَالْعَيْنَانِ زِنَاهُمَا النَّظَرُ ، وَالأُذُنَانِ زِنَاهُمَا الاِسْتِمَاعُ ، وَاللِّسَانُ زِنَاهُ الْكَلاَمُ ، وَالْيَدُ زِنَاهَا الْبَطْشُ ، وَالرِّجْلُ زِنَاهَا الْخُطَى ، وَالْقَلْبُ يَهْوَى وَيَتَمَنَّى ، وَيُصَدِّقُ ذَلِكَ الْفَرْجُ وَيُكَذِّبُهُ.

"**Ademoğlunun zinadan ulaşacağı, mutlaka gerçekleşecek olan nasibi yazılmıştır. Gözlerin zinası bakmak, kulakların zinası dinlemek, dilin zinası konuşmak, elin zinası tutmak, ayağın zinası yürümektir. Kalp arzular ve temenni eder. Cinsel organ bunu ya tasdik eder, ya da yalanlar**."[75] hadisinin de kadın sesinin avret olduğuna delil getirildiğini nakletmiştir.[76]

---

[73] El-İnsaf (12/223) İbn Cevzi Ahkamu'n-Nisa (s.80) bkz.: Abdulmuhsin el-Abbad Şerhu Suneni Ebi Davud (4/459)

[74] Tarhu't-Tesrib (2/401)

[75] Buhari (6612) Müslim (2657) Beyhaki (7/89) Ebu Davud (2139) Nasbu'r-Raye (4/248)

[76] Tarhu't-Tesrib (8/186)

İbn Adil, Tefsirinde Ömer Radıyallahu anh'den şöyle nakletmiştir: "…Musa aleyhisselam Şuayb aleyhisselam'ın kızına: "Arkamdan yürü ve bana yolu taş atmak suretiyle göster" dedi. Zira kadının sesi avrettir."[77] Ancak bu rivayetin isnadını bulamadım.

Şeyh Şankıti, kendisine "Kadın ezan okuyabilir mi?" diye sorulan soruya şu cevabı vermiştir: "Hayır, zira kadının sesi avrettir. Bu meseleye şeriat de, hisler de delalet eder. Nitekim kadınlara kalbinde hastalık olanların tamaha düşmemeleri için konuşmalarını yumuşatmamaları emredilmiştir. Bu, kadının sesinde fitnenin mevcut olduğunu gösterir. Yine hisler de buna delalet eder. Zira kadın sesini yumuşatmasa dahi erkekler kadının sesinden etkilenirler. Hissin bu delaletine karşı çıkılmaz, zira şer'î hüküm hissin deliline dayandırılmıştır. Şeriatın yasakladığı mefsedet mevcut olduğundan kadın ezan okuyamaz. Onların nidalarında bulunan mefsedetlerden dolayı kadınların ezan okuması meşru kılınmamıştır."[78]

Hulasa: Zaruret haricinde kadının mahremi olmayan erkeklerle konuşması caiz değildir. Hanım sahabelerin Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem)'e bazı meseleler sormaları dini meseleleri öğrenmenin onlar için zaruret olmasındandır. Aişe Radıyallahu anha'nın ve diğer peygamber hanımlarının perde arkasından da olsa insanlara hadisler rivayet etmeleri kıyas konusu yapılamaz. Onlar müminlerin anneleridir. Başkalarına nikahları haramdır. Bu durum da onlar için hususi bir haldir. Onların naklettikleri haberler yine dini zaruret kapsamındadır.

مسروق عن عائشة في قوله النبي أولى بالمؤمنين من أنفسهم وأزواجه أمهاتهم أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ لِعَائِشَةَ : يَا أُمَّاهُ. فَقَالَتْ : لَسْتُ لَك بِأُمٍّ ، إِنَّمَا أَنَا أُمُّ رِجَالِكُمْ

---

[77] Tefsirul-Lubab (12/374) Şerbini Tefsiru Siraci'l-Munir (3/138)
[78] Şerhu Zadi'l-Mustenki (28/4)

İbn Sad rivayet ediyor: Mesruk: “**Peygamber müminlere kendi nefislerinden evladır, onun hanımları da onların anneleridir**” ayeti hakkında şöyle demiştir: “Bir kadın Aişe radıyallahu anha’ya:

“Ey anne!” dedi. Bunun üzerine Aişe radıyallahu anha:

“Ben erkeklerinizin annesiyim, kadınlarınızın değil” dedi.[79]

---

[79] İbn Sad (8/179) Beyhaki (7/70) İbn Ebi Zemeneyn Tefsir (2/40-41) Tefsiru’l-Begavi (6/319) Tefsiru İzzeddin b. Abdisselam (s.892) Durru’l-Mensur (6/567) Darekutni el-Mu’telef (2/936) Ebu Nuaym Mesanidu Firas el-Mekteb (25) isnadı sahihtir.

Mahremlerle Otururken Ölçü

Selef'ten bazıları mahrem akrabalar hakkında şehvet uyandırabilecek hususlara karşı dikkat çekmişlerdir.

İmam Evzai der ki; "Kızına, oğluna ve diğer mahremlerine bile devamlı bakma." Çünkü nefsin en kuvvetli askeri gözdür. Bakarsın ki sevgi ve şefkat bakışı, şehvet bakışına çevrilir. Allah korusun, eğer şehvet söz konusu olursa yabancıya karşı şehvetten daha fazla günahtır.[80] İbni Hümam der ki; "Mahremi hakkında veya kendi nefsi hakkında şehvetten korkarsa o zaman ona bakmamalıdır."[81] İbni Cevzi de; "Mahrem olan kadınlarla halvet, eğer şehvetten emin değilse haramdır."der.[82]

عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ : مُبَاشَرَةُ الرَّجُلِ أُخْتَهُ أو أُمَّهُ شُعْبَةٌ مِنَ الزِّنَا

İkrime r.a. der ki; "Kişinin kız kardeşine veya annesine sarılması zinadan bir şubedir."[83]

عَنِ الْحَسَنِ قَالَ : لاَ تَحَسَّرُ الْمَرْأَةُ عِنْدَ وَلَدٍ وَلا وَالِدٍ وَلاَ أَخٍ إلاَّ عِنْدَ زَوْجِهَا

El-Hasen el-Basri der ki; "Kadın, ne oğlunun, ne babasının ne de kardeşinin yanında avretini açamaz. Avretini sadece kocası görebilir."[84]

عَنِ الشَّعْبِيِّ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يديم الرَّجُلُ النَّظَرَ إِلَى أُخْتِهِ أَو ابْنَتِهِ أو أمه.

Şa'bi kişinin kızkardeşine, kızına veya annesine uzun uzun devamlı bakmasını çirkin görürdü[85]

---

[80] Bkz.: Zeylai Tebyinu'l-Hakayık (6/19)
[81] İbn Humam Fethu'l-Kadir (22/210)
[82] İbni Cevzi Telbisu İblis (324)
[83] İbni Ebi Şeybe (3/416, 4/12)
[84] İbni Ebi Şeybe (4/38)

عَنْ طَاوُوسٍ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَنْظُرَ الرَّجُلُ إِلَى شَعْرِ ابْنَتِهِ ، أَوْ أُخْتِهِ

Tavus, kişinin kızının veya kızkardeşinin saçlarına bakmasını hoşgörmezdi.[86]

عَنْ عَامِرٍ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى شَعَرِ كُلِّ ذِي مَحْرَمٍ.

Amir kişinin, mahremlerinin saçlarına bakmasını çirkin görürdü[87]

İbni Kesir der ki; "Şehvet söz konusu olsun olmasın kadın ve erkeklerin birbirlerine bakmaları cumhuru ulemaya göre caiz değildir"

عَنِ الشَّعْبِيِّ ، وَعِكْرِمَةَ قَالاَ : لَمْ يُذْكَرَ الْعَمُّ وَالْخَالُ لأَنَّهُمَا ينعتان لأَبْنَائِهِمَا وَقَالاَ : لاَ تَضَعُ خِمَارَهَا عِنْدَ الْعَمِّ وَالْخَالِ

Tabiin müfessirlerinden Şa'bi ve İkrime; (Nur suresi 31. Ayetinde), amca ve dayının oğullarına anlatmamaları için mahremler arasında zikredilmediğini, kadının bunların yanında başını açamayacağını söylemişlerdir.[88]

---

85 İbni Ebi Şeybe (4/12) Cessas Ahkamu'l-Kur'an (5/175) Kurtubi (12/223) Tarihu Yahya b. Main (4/42 no:3044)
86 İbni Ebi Şeybe (4/12) Cessas Ahkamu'l-Kur'an (5/175)
87 İbni Ebi Şeybe (4/12)
88 İbni Ebi Şeybe (4/13) Ahmed Ahkamu'n-Nisa (31) Durru'l-Mensur (7/287) Kurtubi (12/233) İbni Cevzi Zadül Mesir (6/418) Fethu'l-Bari (8/532) İbni Kesir (6/456)

Yani amca ve dayı mahremlik hududunun sonunda yer almakta ve kadının onların yanında daha dikkatli olması istenmektedir."[89]

Diğer akrabalar mahremiyet konusunda babası ve oğlu gibidir. Oysa amca ve dayı ile bunların oğulları böyle değildir. Muhtemeldir ki amca yada dayı kendilerine mahrem olan kadınları gördükten sonra onları gidip kendi oğullarına anlatabilirler. Oysa oğulları onlar için mahrem değillerdir. Bu durumda anlatılanı dinleyen oğlanın o kadını hayalinde canlandırması ona bakmaktan farksız olur. İşte bu durumda kadınların örtünmede ihtiyatlı davranmalarının gerekli olduğuna güzel bir delildir."[90]

Tenbih: Kişinin hanımının halası ve teyzesi, kendi yengesi, baldızı, amca ve dayıkızları namahremdir. Kadına da kocasının amcası, dayısı, kaynı ve kendi eniştesi namahremdir, bunlarla bir arada bulunamaz.

---

[89] Cemaluddin el-Kasımi Mehasinut-Te'vil (Nur 31. Ayet tefsirinde)

[90] Bkz.: Şafii'den naklen İbn Cuzey et-Teshil (s.1261) Fahreddin Razi Tefsiri Kebir (17/49) Beydavi (s.384)

Asrı Saadette Kadınlar ile Erkekler İhtilat Etmemişlerdir!

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kadınlarla erkeklerin mescitlerde, çarşılarda, ilim meclislerinde, cihad alanlarında ve Müslümanların sorunları hakkındaki istişare toplantılarında bir arada bulundukları iddiası dikkate alınabilecek bir iddia değildir!

Mescitlerde ve yollarda ihtilat etmelerine gelince bu, ihtilata davet edenlerin arzuladığı biçimde bir kadın erkek karışması değildir! Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında erkek sahabeler, mescidin ön saflarında, kadınlar ise örtünmüş oldukları halde arka saflarda namaz kılıyorlardı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, bayram günlerinde erkeklere vaaz ettikten sonra, hutbeyi işitemeyecek uzaklıkta bulunan kadınlara doğru yaklaşarak vaaz ediyordu.

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قِيلَ لَهُ أَشَهِدْتَ الْعِيدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ وَلَوْلَا مَكَانِي مِنْ الصِّغَرِ مَا شَهِدْتُهُ حَتَّى أَتَى الْعَلَمَ الَّذِي عِنْدَ دَارِ كَثِيرِ بْنِ الصَّلْتِ فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَوَعَظَهُنَّ وَذَكَّرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ

Abdurrahman bin Âbis dedi ki; "İbni Abbas radıyallahu anhuma'ya; "Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bayram gününe katıldın mı?" diye sorulunca;

"Evet. Küçük yaşta olmasaydım katılamazdım. Kesir Bin Samit'in evi civarından bayrak getirilir, namaz kılındıktan sonra

hutbe verirdi. Sonra Bilal r.a. ile kadınların bulunduğu yere doğru gider, onlara vaaz eder, sadaka vermelerini emrederdi."[91]

Hafız İbni Hacer der ki; "Sonra kadınlara doğru giderdi" sözü, kadınların erkeklerden ayrı bir yerde olduğunu gösterir. "Yanında Bilal olurdu" sözü, kadınlara vaazın bir edebi olması veya şahitlik gibi ihtiyaçlar sebebiyle erkeklerden birinin hazır olması hikmetine binaendir. Zira Bilal radıyallahu anh, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hizmetçisi ve zekat toplama görevlisi idi. İbni Abbas radıyallahu anhuma ise, kendisinin de belirttiği gibi, küçük olması sebebiyle orada bulunmuştur."[92]

Düşün ki, erkekler ve kadınlar, kalabalık cemaatler olmalarına rağmen, birbirlerine karışmamaya özen gösterilmiş, ihtilat men edilmiştir. Tek bir kadının erkekler ile beraber namaz kılması da bu hükme dâhildir;

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ أُمِّ سُلَيْمٍ فَقُمْتُ وَيَتِيمٌ خَلْفَهُ وَأُمُّ سُلَيْمٍ خَلْفَنَا

Enes b. Malik Radıyallahu anh'den; "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, (süt teyzesi olan) annem Ümmü Süleym'in evinde namaz kılar, ben ve yetim kardeşim onun arkasında saf olurduk. Ümmü Süleym ise bizim arkamızda namaza dururdu."[93]

Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların erkeklerle ihtilat etmemesi için mescidinde kadınlara özel bir kapı tahsis etmiştir. Ebu Davud, Sünen'inde;

---

[91] Buhari (934) Akmed (1/232, 345, 357, 368) Humeydi (476) Darimi (1611) Ebu Davud (1142-1144) Nesai (3/184) İbn Huzeyme (1437)

[92] Fethul Bari (2/466)

[93] Buhari (727) Muslim (658)

(بَاب فِي اعْتِزَالِ النِّسَاءِ فِي الْمَسَاجِدِ عَنْ الرِّجَالِ)، "**Kadınların Mescitlerde Erkeklerden Ayrı Tutulması**" diye bir başlık koymuş[94] ve İbni Ömer radıyallahu anhuma'dan şu rivayeti kaydetmiştir;

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكْنَا هَذَا الْبَابَ لِلنِّسَاءِ قَالَ نَافِعٌ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ ابْنُ عُمَرَ حَتَّى مَاتَ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; "**Şu kapıyı kadınlara ayırsak**" buyurdu." Nafi der ki; "İbni Ömer radıyallahu anhuma ölünceye kadar bir daha o kapıdan girmedi."[95]

Kadınlarla erkeklerin yolda karşılaşmamaları için erkekler, namaz bitişinde kadınlar mescidi terk edene kadar beklemekle emrolunurlardı.

Hind Bintul Haris radıyallahu anha'dan; Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki;

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَلَّمَ قَامَ النِّسَاءُ حِينَ يَقْضِي تَسْلِيمَهُ وَمَكَثَ يَسِيرًا قَبْلَ أَنْ يَقُومَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ نَرَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ لِكَيْ يَنْصَرِفَ النِّسَاءُ قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَهُنَّ أَحَدٌ مِنْ الرِّجَالِ

---

[94] Sunenu Ebi Davud (1/126)

[95] Ebu Davud (462, 571) Abdulhak İşbili Ahkam (2/65) Bagendi Cüz'ü Sitte Mecalis (12) Cemheretu'l-Ecza (s.30) Şeyh Elbani sahih olduğunu belirtti; Sahihu Camii's-Sağir (5/61 no; 5134)

وفي رواية أخرى: كَانَ يُسَلِّمُ فَيَنْصَرِفُ النِّسَاءُ فَيَدْخُلْنَ بُيُوتَهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَنْصَرِفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem namazı bitirip selam verince, kadınlar derhal kalkarlar, Rasulullah ise kalkmadan önce bir müddet beklerdi." İbn Şihab ez-Zührî dedi ki;

"Bunun sebebi, kadınların erkekler ile karşılaşmamaları içindir. Allahu a'lem."[96]

Diğer rivayetin metni şu şekilde; "Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem namazı kılıp selam verince, kadınlar derhal kalkarlar ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ayrılmadan önce evlerinde olurlardı."[97]

Hafız İbni Hacer der ki; "Bu hadiste sakıncaya sebep olan şeye karşı ihtiyatlı olmak ve ithama sebep olabilecek konumlardan uzak durmak gereği vardır. Kadınların erkeklerle yolda karşılaşması, evde ihtilattan daha çirkindir."[98]

İbni Kudame der ki; "Erkekler ve kadınlar bir imamın arkasında namaz kıldıkları zaman, selamdan sonra kadınlar çıkıncaya kadar erkeklerin beklemesi müstehaptır. Aksi halde kadın erkek ihtilatına sebep olunur."[99]

Kadınlara gece namaza mescide çıkmaları için izin verilmesi, karanlığın örtücülüğü sebebiyle fitneden uzak olmaları yüzündendir.

---

[96] Buhari (802) Ebu Ya'la (6909, 7010) Ahmed (6/296) Ebu Davud (1040) İbn Mace (932) Nesai (1333) İbn Ebi Şeybe (2/245) İbn Huzeyme (3/109) İbn Hibban (6/5) Beyhaki (2/183) Taberani (23/355) Şafii Musned (1/44)
[97] Buhari (812) Elbani Semeru'l-Mustetab (s.737)
[98] Fethu'l-Bari (2/336)
[99] el-Muğni (2/254)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki; "Gece mescide gitmeleri için kadınlara izin veriniz."[100]

Aişe radıyallahu anha diyor ki;

كُنَّ نِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ يَشْهَدْنَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلاَةَ الْفَجْرِ مُتَلَفِّعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ، ثُمَّ يَنْقَلِبْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ حِينَ يَقْضِينَ الصَّلاَةَ لاَ يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْغَلَسِ

"Kadınlar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılmak için sabah namazına koku sürünmeden ve yüzlerini de örterek katılırlar, namazı kıldıktan sonra, kimsenin onları tanıyamayacağı karanlıkta evlerine dönerlerdi."[101]

Aynı şekilde kadınlardan, fitnenin davetçisi olan güzel koku ve süs bulundurmaktan sakınmaları istenmiştir. Zeyneb es-Sekafiye radıyallahu anha'nın rivayet ettiği hadiste Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki;

إِذَا شَهِدَتْ إِحْدَاكُنَّ الْمَسْجِدَ ، فَلاَ تَمَسَّ طِيبًا

"**Siz kadınlardan biriniz, mescide geldiği zaman koku sürünmesin**."[102]

---

100 Müslim (4/162)

101 Buhari (553, 829, 834, 867) Müslim (645, 1489) Ahmed (6/33, 37, 248) Beyhaki (1/454, 2/235) Ebu Davud (423) Tirmizi (153) Nesai (545, 546, 550, 1370) Taberani Evsat (5/6, 309) Muvatta (4) Abdurrazzak (1/573) Humeydi (174) Darimi (1219) İbn Mace (669) İbn Huzeyme (1/180) İbn Hibban (4/366, 368) Ebu Ya'la (4415-16) İshak b. Rahuye (588, 591)

102 Müslim (443) Abdurrazzak (4/372) İbn Ebi Şeybe (5/305) Tayalisi (1652) Ahmed (6/363) Nesai (5129-5134) İbn Hibban (5/593) İbn

Yine Ebu Hureyre radıyallahu anh, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

أَيُّمَا امْرَأَةٍ أَصَابَتْ بُخُورًا فَلاَ تَشْهَدْ مَعَنَا الْعِشَاءَ الآخِرَةَ

"**Herhangi bir kadın üzerine koku sürünmüşse bizimle yatsı namazına da gelmesin**."[103]

ولقد تنبهت أم المؤمنين عائشة رضي الله عنها إلى خطر تساهل المرأة في خروجها من بيتها فقالت: " لَوْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى مَا أَحْدَثَ النِّسَاءُ لَمَنَعَهُنَّ الْمَسْجِدَ كَمَا مُنِعَتْ نِسَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

Aişe radıyallahu anha kadınların bu konuda gevşek davrandıklarını görünce şöyle uyarmıştır; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların neler çıkardığını görseydi, İsrailoğullarının kadınlarının yasaklandığı gibi, bunları da mescide çıkmaktan yasaklardı."[104]

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kadınları, yolu ortalamaktan yasaklar, kenardan gitmelerini, erkeklerle ihtilat etmemelerini emrederek, yolda gidiş esnasında birbirlerine dokunmalarıyla fitneye sebep olmaktan sakındırırdı.

Huzeyme (3/91) Taberani (24/285) Ebu Yala (6479) Beyhaki (3/133) Muvatta (466) Elbani Sahiha (1094)

[103] Müslim (444) Ahmed (2/304) Ebu Davud (4175) Nesai (5263) Beyhaki (3/133) Ebu Avane (1/360) Ebu Yala (545) Elbani Sahiha (3605)

[104] Buhari (831) Müslim (445) Ahmed (6/193) Ebu Davud (569) İshak b. Rahuye (2/426) Muvatta (468) İbn Ebi Şeybe (3/149) Taberani Sagir (445)

عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ خَارِجٌ مِنْ الْمَسْجِدِ فَاخْتَلَطَ الرِّجَالُ مَعَ النِّسَاءِ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلنِّسَاءِ اسْتَأْخِرْنَ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكُنَّ أَنْ تَحْقُقْنَ الطَّرِيقَ عَلَيْكُنَّ بِحَافَّاتِ الطَّرِيقِ فَكَانَتْ الْمَرْأَةُ تَلْتَصِقُ بِالْجِدَارِ حَتَّى إِنَّ ثَوْبَهَا لَيَتَعَلَّقُ بِالْجِدَارِ مِنْ لُصُوقِهَا بِهِ

Ebu Useyd el-Ensarî radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınlarla erkeklerin karışık bir halde yürüdüklerini görünce buyurdu ki;

"**Kadınlar geri tarafa geçsin! Kadınların yol ortasından yürümeye hakları yoktur. Onlar kenarlardan yürümelidirler**." Bunun üzerine kadınlar kenardaki duvarlara o kadar yakın yürürlerdi ki, bazılarının elbisesi duvara takılırdı."[105]

---

[105] Ebu Davud (5272) Taberani (19/261) Beyhaki Şuab (6/173) Tehzibul Kemal (12/402) İbni Kesir (3/287) Elbani; "hasen" dedi. Sahihu Camii's-Sağir (1/317 no; 942) es-Sahiha (856)

Mehmed Said Hatiboğlu, İslamiyat dergisinde yazdığı bir yazıda; "Mesela kadınlarla erkeklerin birlikte namaz abdesti almalarında mahzur görülmüyordu" diyor.[106]

Burada kastettiği şey, İbni Ömer radıyallahu anhuma'nın rivayet ettiği; "Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında erkekler ile kadınlar birlikte abdest alırlardı."[107] Hadisidir.

Hatiboğlu'nun bu rivayette birbirinin mahremi olmayan erkekler ve kadınların kastedildiğini nereden çıkardığı bilinmez ama, Kur'an'a ve sahih sünnete zıt olan böyle bir anlayış, Hatiboğlu hakkında çok farklı düşüncelere sahip olmaktan bizi alıkoyamıyor.

Hâlbuki İmam Buhari'nin bu rivayeti naklettiği yerdeki başlık şöyle; "Kişinin karısıyla birlikte abdest alması ve kadının abdestinden artan suyla abdest almak"

İbni Ömer radıyallahu anhuma, gusül hakkındaki bir rivayetinde; "Biz ve kadınlar Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında aynı kap ile guslederdik"[108] der.

Bu rivayet, bir önceki rivayette bahsedilen "erkekler ile kadınlar" ibaresinden kastedilenin erkek ile hanımı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca "aynı kap ile" ifadesi, birbirlerinden artan su ile gusletmenin veya abdest almanın sakıncasız olduğunu belirtmek için böyle söylendiğine işaret etmektedir.

Yine mezkûr rivayette kastedilen kadınların; mahrem olan kadınlar olduğunu gösteren diğer bir rivayet İbni Cüreyc'den gelmiştir;

---

[106] İslamiyat, nisan-haziran 2000, sayı 2 s.8
[107] Buhari (190) Abdurrazzak (1/75)
[108] Abdurrazzak (1/110, 269)

“Kadınlarla erkeklerin beraberce abdest almasında bir sakınca yoktur. Zira onlar ancak eşleriniz, kız kardeşleriniz, kızlarınız veya annelerinizdir.”[109]

Ömer radıyallahu anh’den gelen rivayette, o erkeklerle kadınların bir arada abdest aldığı bir havuz görünce, kamçısıyla onları dövmüş ve havuzun sahibine erkekler için ayrı, kadınlar için ayrı havuz yapmasını emretmiştir. Ömer radıyallahu anh, bunu Ali radıyallahu anh’e anlatınca o da bunu tasvib edici şeyler söylemiştir.[110] Demek ki sahabelerin bilip uyguladığı şeyler, Hatiboğlu’nun çıkardığı anlamın tam aksidir.

Yine Hatiboğlu aynı makalesinde diyor ki; “Tabiin âlimlerinden Matar bin Tahman’ın şu beyanı tarihi bir değer taşımaktadır; “Vaktiyle kadınlar meclislerde erkeklerle birlikte otururlardı. Fakat şimdi kadının bir tek parmağı bile fitnedir.”[111]

Öncelikle belirtelim ki Matar Bin Tahman el Verrak, hıfzı zayıf bir ravi olup Tabiin’den de değildir.[112] Hatiboğlu’nun bu rivayeti naklederek îmâda bulunduğu anlamı da samimi bulmuyoruz. Zira bu rivayete kaynak olarak gösterdiği; Ahkamun Nisa adlı eserde İmam Ahmed’in anlatmak istediği meclisler, mescidler ve bayramlardır. O eserde bu rivayetten önce iki rivayet daha vardır ki, bunlarda İmam Ahmed’e; “Kadınların bayramlarda mesciddeki merasime katılmalarının hükmü” sorulmuş, o da;

“Şu zamanda caiz değildir, zira onlar fitnedir” demiştir.[113] Nitekim önceki bölümlerde bu meclislerden bahsetmiştim.

---

[109] Abdurrazzak (1/75)
[110] bkz.: Abdurrazzak (1/75)
[111] İslamiyat (s.9)
[112] Bkz.: Tuhfetu’t-Tahsil (s.306) Camiü’t-Tahsil (s.281) Tehzibu’l-Kemal (28/53)
[113] Ahkamu’n-Nisa (105-106)

İlim Meclisleri ve Kadınlar

İlim meclislerine gelince, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kadınlar asla erkeklerle karışık bulunmazlardı. Onlar, erkeklerden ayrı olarak, mescidin arka taraflarında otururlar, vaazları, hutbeleri dinlerler ve dinlerinin hükümlerini öğrenirlerdi. Tabii ki, bu esnada tesettürlü bulunuyorlar, süslerini gizliyorlardı. Bugün iki cinsin ilim meclislerinde ihtilat etmesini ortaya çıkarmak için bağrışanlar nerede, onlar nerede!..

Allah'a ve ahiret gününe iman etmiş bir kimsenin; "Kız öğrenci, erkek öğrencinin sandalyesinin yanında oturabilir" demesi düşünülebilir mi?

Kadın zaruret gereği olarak evinden çıktığında şu şartları gözetmesi vaciptir;

1- Velisinden (yani bekâr ise babasından, evli ise kocasından) izin alması

2- Güzel koku sürünmemesi, süsten sakınması, şer'î tesettüre bürünmesi ve vakarlı olması

3- Yabancı erkekler ile yalnız kalmaması, onlarla bir arada bulunmaması

4- Ev dışındaki işini en kısa zamanda bitirip derhal evine dönmesi

5- Çalışmak mecburiyetindeyse, mesleğinin ağır işler olmaması, tesettüre ve erkeklerle bir arada bulunmamaya dikkat etmesi

Hicap emrinin gereği olarak yüz ve ellerin örtülü olması halinde bile, kadının erkek ile beraber oturması, yüzün ve ellerin açılmasına, süslerin ve güzelliklerin gösterilmesine ve fitneye sürükleyen diğer sakıncalara sebep olacaktır.

Bilinmektedir ki, kız öğrencinin erkek öğrenci ile beraber oturması en büyük fitne kapısıdır. Allah'ın mümin kadınlara emrettiği hicabın terkine, Allah'ın belirttiği kimseler dışındaki kimselere zinetlerin açılmasına sebep olur. Allah Azze ve Celle buyurur ki;

﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾

"**Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Başörtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunanlar (köleleri), erkeklerden, ailenin kadınına şehvet duymayan hizmetçi vb. tâbi kimseler yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin farkında olmayan çocuklardan başkasına zinetlerini göstermesinler**."(Nur 31)

Bazıları kadınların Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber cihada katılmalarını öne sürerek ihtilatın caiz olduğunu iddia ediyorlar. Buna itibar edilemez. Zira onlar, mahremleri ile beraber çıkıyorlardı.

Müslümanların işleri hakkında istişare meclislerine gelince, ne peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında ne de raşid halifeler zamanında kadınlar asla istişare meclislerinin bir üyesi olmamıştır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kadınlarla musafaha etmeden biat almıştır.[114]

İslam tarihinin bazı safhalarında kadınların belli idarelere getirilmiş olması, üzerine hüküm bina edilecek bir delil değildir. İslam'ın hükümleri ancak Allah'ın kitabı ve Rasulü'nün sünnetindeki sabit delillerden alınır. Sahabe bile olsa, ferdi tasarruflar ile delil getirilemez. Selef âlimleri Ali radıyallahu anh'ın şu sözünü ikrar etmişlerdir;

لا تعرف الحق بالرجال، اعرف الحق تعرف أهله

"Hakkı, kişilerle tanıyamazsın. Önce hakkı tanı, hak ehlini de tanırsın."[115] Peygamberler dışında herkesin yanlış yapması mümkündür. Enes radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadiste buyrulur ki;

كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ

"**Her âdemoğlu hata edicidir**."[116]

İşte bu yüzden, seleften (sahabe ve tabiinden) bazılarının içki içtiklerini buluruz fakat "İçki içmek helaldir" diyemeyiz.[117]

---

[114] bkz.: Mustafa es Sıbai el-Mer'etu Beyne'l-Fıkh ve'l-Kanun (s.151) Abdulaziz Bin Baz er-Resail ve'l-Fetava'n-Nisaiye (s.23-37)

[115] Bu söz, Ali radıyallahu anh'e nisbet edilmektedir. Bkz.: Kurtubi (1/340) Feyzul Kadir (1/210, 4/17) Sıddık Hasen Han Kannuci Ebcedu'l-Ulum (1/126) Gazali el-Munkiz Mine'd-Dalal (s.7) İhya (1/103)

[116] Ahmed (3/198) Darimi (2/213 no;2730) Tirmizi (2499) İbn Mace (4251) Hakim (4/272) Abd b. Humeyd (1197) Elbani; "Hasen" dedi. Sahihu'l-Cami (4/171 no;4391)

[117] bkz.: Muhammed Ahmed el-Mukaddem Avdetu'l-Hicab (s.409)

Allah Azze ve Celle, Kadınlara Evde Oturmalarını Emrediyor!

İhtilatın, Müslüman toplumun ilerlemesi ve çağdaşlaşması için gerekli olduğu iddiasına gelince, İslam, Hicap ayetlerinin nüzulünden beri ihtilatı yasaklamıştır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, sahabeleri, onlara en güzel şekilde uyan Tabiîn'in bu yasağı uygulamaya devam ettikleri sabittir. Bu hiçbir zaman Müslümanların ilerlemesine engel olmadığı gibi, aksini iddia edenler de Allah ve Rasulünün açık emirlerine kafa tutmaktadırlar.

Ümmetin önceki ve sonraki alimleri ve muhakkikleri, Allah Teala'nın;

(وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى)

"**Vakarınızla evlerinizde oturun. Önceki Cahiliye açılıp saçılması gibi açılmayın**." (Ahzab 33) ayetinden, Müslüman kadının evinde oturup zaruret haricinde dışarı çıkmamaları gerektiği ve onların yabancı erkeklerle ihtilatının haram olduğu hükmünü çıkarmışlardır.

Allame İbnu'l-Cevzi der ki; "Müfessirler, bu ayetin anlamının, vakar ve sükûn ile evlerinde oturmalarının kadınlara emredildiğini, dışarı çıkmaktan yasaklandığını belirttiğini söylediler."[118]

İbni Cerir et-Taberî; "Ayetin manası; vakar ve sükûnetle evlerinde otursunlar demektir."[119]

İbni Kesir der ki; "Yani evlerinde oturmaya devam etsinler, zaruret haricinde çıkmasınlar."[120]

---

[118] Zadu'l-Mesir (6/379)
[119] Camiü'l-Beyan (22/3)
[120] Tefsiru Kur'ani'l-Azim (3/482)

Kadı Ebubekir İbnu'l-Arabî der ki; "Evlerinde sükûn ile otursunlar, oradan başka yere hareket edip çıkmasınlar demektir."[121]

Kurtubî der ki; "Âlimlerin ve lugatçilerin bu ayetin manası hakkında sözleri, kadınlara evde durmalarının emredildiğidir. Hitap peygamber hanımlarına ise de, başka bütün kadınlar da bu hükme dâhildir."[122]

Suyutî, İbnu Ebi Hatem'den naklederek der ki; "Allah Azze ve Celle, kadınları dışarı çıkmaktan yasaklıyor ve onların evlerinde karar kılmalarını, cenaze takibi için, mescidler ve Cuma için çıkmamalarını emrediyor."[123]

Şevkanî der ki; "Ayette kastedilen, kadınların evlerinde oturmaları ve istikrar etmelerinin emredilmesidir."[124]

Ebubekir el-Cessas der ki; "Kadınlar evlerinde oturmakla emrolunmuşlar, çıkmaktan yasaklanmışlardır."[125]

Ebus-Senâ el-Alusi der ki; "Bütün kıraatler gösteriyor ki, peygamber hanımları ve diğer kadınlar evlerinde oturmakla emrolunmuşlardır."[126]

İbnu'l-Hac; "Şer'î bir zorunluluk olmadıkça kadın evinden çıkamaz" der.[127]

Ebu Cafer en-Nehhas[128], Ebus-Suud[129], el-Vahidi[130], Begavi[131], Zemahşeri[132] ve Nesefi[133] de bu ayeti; "Evlerinde sebat

---

[121] Ahkamu'l-Kur'an (3/1535)
[122] el Cami Li Ahkami'l-Kur'an (14/179)
[123] Durrü'l-Mensur (6/600)
[124] Fethu'l-Kadir (4/278)
[125] Ahkamu'l-Kur'an (3/471)
[126] Ruhu'l-Meani (22/6)
[127] El-Medhal (2/12)
[128] Meaniyu'l-Kur'an (5/346)
[129] İrşadu Akli's-Selim (7/102)
[130] El-Veciz (2/865)

etsinler, vakarla oturmaya devam etsinler” şeklinde tefsir etmişlerdir.

Ahmed Mustafa el-Meragî der ki; “Bütün kadınlara evlerinde oturmaya devam etmeleri ve ihtiyaç dışında çıkmamaları emrediliyor.”[134]

Hasaneyn Muhammed Mahluf der ki; “Meşru bir mazeretleri olmadıkça dışarı çıkmasınlar ve evlerinde oturmaya devam etsinler. Bütün kadınlar bu hükme dâhildir.”[135]

Şeyh Abdurrahman Bin es-Sa’dî der ki; “Evlerinde karar kılsınlar. Zira bu, onlar için daha güvenilir ve daha koruyucudur.”[136]

Şeyh Ebubekir el-Cezairî der ki; “Yani evlerinde sabit kalsınlar, mecbur kalmadıkça çıkmasınlar.”[137]

Ebul A’la el-Mevdudi der ki; “Kadının övülmeyen bir durum için çıkması uygun düşmez. Bilakis onlar için hayırlı olan evlerinde durmaya devam etmeleridir.”[138]

İbni Ömer[139], Ebu Hureyre[140], Ebu Vakıd el-Leysi[141], Ümmü Seleme[142], Zeyneb bt. Cahş[143], Sevde bt. Zem’a[144] ve Aişe[145] radıyallahu anhum'dan rivayet edilen hadiste buyrulur ki;

---

131 Mealimu’t-Tenzil (3/528)
132 El-Faik (2/169)
133 Tefsiru’n-Nesefî (3/305)
134 Tefsiru’l-Meragi (22/6)
135 Safvetu’l-Beyani’l-Meayinu’l-Kur’an (s.531)
136 Tefsiru’l-Kerimi’r-Rahman Fi Tefsiri Kelami’l-Mennan (6/219)
137 Eyseru’t-Tefasir Li Kelami’l-Aliyyu’l-Kebir (3/561)
138 El-Hicab (s.235)
139 İbn Hibban (3706) Ebu Ya'la zayıf isnad ile rivayet etmiştir. İbni Hacer Metalibu Aliye (1591) Busayri İthaf (2653)
140 Ahmed (2/446) Bezzar (1077) Beyhaki (5/228) İbn Cevzi Ahkamu’n-Nisa (s.109)

إِنَّمَا هِيَ هَذِهِ الْحَجَّةُ ، ثُمَّ الْجُلُوسُ عَلَى ظُهُورِ الْحُصُرِ فِي الْبُيُوتِ

"Bu (çıkışınız) sadece hac içindir. Hacdan sonra siz kadınlara düşen evlerinizde hasırlarınızda oturmaktır."[146]

Enes radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem, kadınlara buyurdu ki; "Sizin evlerinizdeki mihnetiniz Mücahidlerin Allah yolundaki ameline ulaştırır." [147]

---

[141] Ahmed (5/218) Ebu Davud (1722) Beyhaki (5/228) İbnül Cevzi el Hadaik (2/336)
[142] isnadı hasendir: Taberani Evsat (6/198) Ebu Ya'la (12/312) Busayri İthaf (2652) İbni Hacer Metalibu Aliye (1590) Mecmau'z-Zevaid (3/490) Elbani Sahihu't-Tergib (1168)
[143] Ahmed (6/324) İbn Sad (8/207-208) İbn Cevzi Ahkamu'n-Nisa (s.109)
[144] Ahmed (6/324) İbn Sad (8/207-208) İbn Cevzi Ahkamu'n-Nisa (s.109)
[145] Ahmed (6/68) İbni Kesir (4/1953) İbn Kayyım İ'lamu'l-Muvakkiin (4/221)
[146] Rivayet yollarının toplamı ile sahihtir. Elbani Sahiha (2401)
[147] Ebu Ya'la (6/140, 141) İbn Şahin Tergib (452) Ali el-Harbi el-Fevaid (75) Bezzar (2/182) İbni Ebi Şeybe, Mecma (4/304) Maksadu Ali (770) Taberani Evsat (3/163) İbni Hacer Metalib (1595) Dürrül-Mensur (2/153) Busayri İthaf (3919) Kenz (45146) İlelül Mütenahiye (2/631) Mizanul İtidal (3/91) İbni Adiy (3/143) Mecruhin (1/299) Beyhaki Şuab (8742-3) Lisanul Mizan (2/468) Camiüs Sağir (9162) isnadındaki Ruh Bin el Müseyyeb hakkında İbni Main ve Bezzar güvenilir dediler. İbni Hibban ise zayıf dedi. Mecruhin (1/299) ancak hadisin şahitleri vardır.
Esma Binti Yezid r.a.'dan hasen isnad ile benzer bir rivayet için bakınız; Beyhaki Şuab (6/420) İbn Asakir (7/363) Ebu Nuaym Marifetu's-Sahabe (6881) İbn Bişran Emali (11) Ebu Abdillah el-Asbahani Meclis Fi Ruyetillah (11) Taberani (3/93) Tarihu Vasıt (s.83) Bezzar (2/181) İbn Ebi'd-Dunya el-Iyal (528) Mudaratu'n-Nas (173) İbni Abdilberr el İstiab (4/1788) İbni Hacer el İsabe (4/229) İbnül Esir Üsdül Gabe (7/19) Halebi İnsanul Uyun (1/149) Heytemi ez-Zevacir (2/121) Tergib (3/53) sahih kaydıyla Hakim, İbnül Cevzi Ahkamun Nisa (65) İbnül Cevzi Telkihu Fuhum (s.158)

لَيْسَ لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ فِي الخُرُوجِ إِلاَّ مُضْطَرَّةً وَلَيْس لَهُنَّ نَصِيبٌ فِي الطُّرُقِ إِلاَّ الحَوَاشِيَ

İbni Ömer radıyallahu anhuma'dan; "Kadınların zaruret dışında sokağa çıkmaktan nasibleri yoktur. Onların kenarlar hariç yollardan da nasibleri yoktur."[148] Bu hadisin isnadı zayıf olup, aşağıdaki hadis bunun şahididir;

Ebu Amr Bin Hamas[149] Ali b. Ebi Talib[150] ve Ebu Hureyre[151] radıyallahu anhum'den merfuan;

لَيْسَ لِلنِّسَاءِ وَسَطُ الطَّرِيقِ

"**Yolun ortası kadınlar için değildir**."[152]

İbni Ömer ve İbn Abbas radıyallahu anhum'den rivayet edilen hadislerde belirtildiğine göre; bir kadın Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve erkeğin hanımı üzerindeki haklarını sordu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de bu haklar arasında kocasının izni olmadan çıkmamasını, aksi halde gazap ve rahmet meleklerinin, tevbe edip dönünceye kadar

---

148 Taberani, Kenz (45062) Camius Sagir (7657) Mecmau'z-Zevaid (2/200) İbni Adiy (3/454) et-Temhid (23/399, 403) el-İstizkar (2/470) Daifu'l-Cami (4923) ed-Daife (1781) isnadında Suvvar b. Mus'ab metruktur.

149 Dolabi Kuna (240) Beyhaki Şuab (7821) Beyhaki Adab (2/422) Taberani Evsat (3/235) Ebu Nuaym Marife (20/341) Ebu Tahir Makdisi Etrafu'l-Garaib ve'l-Efrad (4915) Deylemi (5255)

150 Taberani Evsat (4/226) Mecmau'z-Zevaid (8/115)

151 Busayri İthaf (5539) İbni Hibban (12/415) İbni Adiy (4/5) Beyhaki Şuab (7823) İbn Ebi Asım ed-Diyat (202) Muhlis Fevaid (9/5) Metalibu'l-Aliye (2788)

152 Rivayet yollarının toplamıyla hasendir. Elbani Sahiha (856) Sahihu'l-Cami (5425) Feyzu'l-Kadir (7658) Nevafihu'l-Atire (1630)

kendisine lanet edeceklerini söylemiştir. Kadın: “Kocası zalim olsa da mı?” diye sorunca: “Zalim olsa da” buyurmuştur.[153]

İbn Abbas radıyallahu anhuma Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

لَا تُسَافِرُ اَلْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ

"**Kadın, yanında mahremi bir erkek olmadan sefere çıkamaz.**"[154]

Buraya kadar kadınların ancak zaruret halinde kocalarının izniyle dışarı çıkabilecekleri, çıktıklarında yolun kenarından gitmeleri, sefer mesafesini ise yalnız gitmemeleri gerektiği anlaşıldı.

İmam Serahsi, İmam Muhammed'in Kitabu’l-Kesb'ini şerh ederken der ki;

---

[153] Ebu Davud et-Tayalisi (s.263 no;1951) İbni Ebi Şeybe (3/557) Beyhaki (7/292) İbn Asakir (27/398) Abd Bin Humeyd (813) Müsedded, et-Temhid (1/231) İbn Receb Fethu’l-Bari (5/317) Durru’l-Mensur (3/113) Bkz.: Busayri İthaf (3196) Metalibu Aliye (1708) İbn Hibban Mecruhin (2/233) Daifu’l-Cami (2730) isnadında Leys b. Ebi Süleym vardır.
İbn Abbas radıyallahu anhuma’dan şahidi: Ebu Ya’la (2455) Bezzar (1464) İbn Ebi’d-Dunya el-İyal (523) Metalibul Aliye (1709) Busayri İthaf (3198) İbn Receb Fethu’l-Bari (5/318) Durru’l-Mensur (3/105) İsnadında Huseyn b. Ali er-Rahabi zayıftır. Husayn b. Numeyr onun güvenilir olduğunu söylemiştir. Mecmau’z-Zevaid (4/307)
Enes radıyallahu anh’den: "Herhangi bir kadın kocasından izinsiz dışarıya çıkarsa tevbe edip dönünceye kadar veya kocası kendisinden razı oluncaya kadar melekler lanet ederler." Hatib Tarih (6/201) Deylemi (7643) Camiu’s-Sagir (2943) Mecmau’z-Zevaid (4/574) Zehebi Mizan (1/199) Suyuti hasen demiştir. Münavi Suyuti’ye itiraz etmiş, isnadında İbrahim Bin Hediye adlı yalancının bulunduğunu belirtmiştir. Elbani de Daifu’l-Cami (2222) de uydurma olduğunu söylemiştir.
[154] Buhari (1763) Müslim (1341) Tayalisi (2732) Ahmed (1/222) Taberani (11/425) Beyhaki (5440) Tahavi Müşkil (2/112)

"Erkeklerin kadınlara su taşımaları için bazı kaplar temin etmeleri gerekir. Çünkü kadın abdest almak ve su içmek için suya muhtaçtırlar. Abdest yerine teyemmüm etse bile su içmeden edemez. Nehirlerden, kuyulardan ve havuzlardan su almak için çıkması mümkün olmaz. Ahzab suresi 33. ayeti ile kadınlar evde oturmakla emrolunmuşlardır. Bunları getirmek erkeğin vazifesidir. Şeriat nafaka teminini erkeğe yüklemiştir."[155]

İfadeye dikkat edilirse; içme suyu bulunan kadının abdest için çıkamayacağı belirtiliyor. Artık kadınlar, şehir şebekesinin de bulunduğu günümüzde ne gibi zaruretlerin çıkmalarını gerektireceğini hesap etsinler…

---

[155] Serahsi Şerhu Kitabul Kesb (s.89)

Bu Emir Bütün Kadınlara Şamildir.

Burada hitabın yalnız Peygamber hanımlarına olduğunu iddia edenlerin bu iddiasının batıllığına gelince;

1- Mevcut şer'î hükümler ve kuvvetli deliller, bunun müminlerin annelerine özel olmadığını gösterir. Bilakis bütün kadınları kapsayan bir hükümdür. Lakin peygamber hanımlarının başkalarından şu farkları vardır;

(يا نساء النبي لستن كأحد من النساء)

"**Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz**."(Ahzab 32)

(يا نساء النبي من يأت منكنَّ بفاحشة مبيّنةٍ يُضاعف لها العذاب ضعفين)

"**Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık bir hayâsızlık yaparsa, onun azabı iki katına çıkarılır**."(Ahzab 30)

ومن يقنت منكنَّ لله ورسوله وتعمل صالحاً نؤتها أجرها مرتين)

"**Sizden kim, Allah'a ve Resûlüne itaat eder ve yararlı iş yaparsa ona mükâfatını iki kat veririz**."(Ahzab 31)

İşte bu ayetlerden sonra Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor;

(فلا تخضعن بالقول فيطمع الذي في قلبه مرضٌ وقلن قولاً معروفاً، وقرن في بيوتكن ولا تبرجن تبرُّج الجاهلية الأولى وأقمن الصلاة وآتين الزكاة وأطعن الله ورسوله)

“**Eğer (Allah'tan) korkuyorsanız, (yabancı erkeklere karşı) çekici bir eda ile konuşmayın; sonra kalbinde hastalık bulunan kimse ümide kapılır. Güzel söz söyleyin. Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin**.”(Ahzab 32-33)

Böylece bu ayetlerdeki emirler ve nehiyler bütün Müslüman kadınları kapsamaktadır. Hiçbir kimsenin; “Sözü yumuşatmak, açılıp saçılmak, namaz kılmak, zekât vermek, Allah’a ve Rasulüne itaat etmek gibi emirler ile yasaklar peygamber hanımlarına mahsustur” demesi caiz değildir!

Şüphesiz bu hükümler bütün Müslüman kadınlar için geçerlidir.

2- Müslüman kadınlar, bu hükümlere muhatap olmaya, peygamber hanımlarından daha önceliklidirler. Zira başkaları fitne ve fesada düşmeye daha müsaittirler. Özellikle de bozulmanın arttığı şu zamanda…

3- Şüphesiz Kitap ve Sünnet’te gelmiş deliller, sahih bir gerekçe olmadan ümmetten biri için has kılınamazlar. Bu durumda kıyamete kadar bu hükümler herkes için geçerli olur. Allah, peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem’i kıyamet gününe kadar iki ağırlık (Kitap ve Sünnet) ile göndermiştir;

(قل يا أيها الناس إني رسول الله إليكم جميعاً)

“**De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim**.”(A’raf 158)

(وما أرسلناك إلا كافة للناس بشيراً ونذيراً ولكن أكثر الناس لا يعلمون)

“**Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler**.”(Sebe 28)

(هذا بلاغٌ للناس ولينذروا به وليعلموا أنما هو إله واحدٌ وليذكر أولوا الألباب)

“**İşte bu (Kur'an), kendisiyle uyarılsınlar, Allah'ın ancak bir tek Tanrı olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri iyice düşünüp öğüt alsınlar diye insanlara (gönderilmiş) bir bildiridir**.”(İbrahim 52)

(وأوحي إليَّ هذا القرآن لأنذركم به ومن بلغ)

“**Bu Kur'an bana, kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu**.”(En’am 19)

Ebu’l-A’la el-Mevdudi der ki; “Bazıları bu ayetlerdeki (Ahzab 32-33) emirlerin peygamber hanımlarına mahsus olduğunu iddia ettiler. Sorarız;

“Bu ayette geçen tavsiyelerden hangisi diğer kadınları ilgilendirmeyip yalnız peygamber hanımlarına mahsustur? Bu ayetleri okuyup düşün ve bana söyle, Müslüman kadınların dışarı çıkmaktan, erkeklerle yumuşak konuşmaktan, ilk cahiliye açılıp saçılması gibi açılmaktan sakınmaları gerekmiyor mu?

Onların namazı ve zekâtı terk etmeleri, Allah ve Rasulüne itaat etmemeleri caiz midir?

Allah diğer kadınları kir içinde bırakmayı mı dilemektedir?!!"[156]

[156] Mevdudi Hicap (s.235)

“İslam, kadına, kocasına hizmeti, evinde durmayı ve çocuklarına bakmayı vacip kılmamıştır” iddiasına gelince;

1- İmam Buhari rivayet ediyor; Fatıma radıyallahu anha elindeki rahatsızlıktan şikâyet ederek Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi ve ondan kendisine bir hizmetçi vermesini istedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem O’na ve Ali radıyallahu anhuma’ya şöyle buyurdu;

أَلاَ أَدُلُّكُمَا عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ إِذَا أَخَذْتُمَا
مَضَاجِعَكُمَا فَسَبِّحَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ وَاحْمَدَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ وَكَبِّرَا أَرْبَعًا
وَثَلاَثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ

“**Size bu isteğinizden daha hayırlısını göstereyim mi? Yatacağınız zaman otuz üç kere tesbih, otuz üç kere hamd edersiniz ve otuz dört defa da tekbir getirirsiniz. İşte bu, sizin için bir hizmetçiden daha hayırlıdır**.”[157]

2- Yine imam Buharî rivayet ediyor;

قَالَتْ كُنْتُ أَخْدِمُ الزُّبَيْرَ خِدْمَةَ الْبَيْتِ كُلِّهِ وَصَحّ عَنْهَا أَنَّهَا
كَانَتْ تَعْلِفُ فَرَسَهُ وَتَسْقِي الْمَاءَ وَتَخْرِزُ الدَّلْوَ وَتَعْجِنُ وَتَنْقُلُ النَّوَى
عَلَى رَأْسِهَا مِنْ أَرْضٍ لَهُ عَلَى ثُلُثَيْ فَرْسَخٍ

---

[157] Buhari (3502) Beyhaki (7/293) Tirmizi (3408) Ahmed (1/123, 153) Ebu Davud (2988, 5062-63) Darimi (2688) Humeydi (43) Abd b. Humeyd (79)

Esma Binti Ebu Bekir radıyallahu anhuma dedi ki: “Ben Zübeyr’in bütün ev işlerini görürdüm.” O Zübeyr radıyallahu anh’ın atını sular, yemini verir, üç fersah uzak yerden kovalarla su taşırdı.[158]

Birinci hadiste, Fatıma radıyallahu anh, kocasına ve evine hizmetinden dolayı çektiği sıkıntı sebebiyle şikayet etmiş, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de, bunun kendisi için daha hayırlı olduğunu belirtmiştir.

İbni Habib - Esbağ - İbnul Macişun tarikiyle İmam Malik’ten rivayet ediyor; “Ev hizmetleri kadına düşer. Bu yüzdendir ki, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ev içindeki işleri Fatıma’ya, ev dışındaki işleri ise Ali radıyallahu anh’e vacip kılmıştır.”[159]

İbnul Kayyım der ki; “Bunda şüphe yoktur. Kadınlardan şerefli olanı ile alçak olanı ve fakiri ile zengini arasında ayırım yapılamaz. Zira kadınların en şereflisi olan Fatıma radıyallahu anha kocasına hizmet ederdi.”[160]

İkinci hadiste ise, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Esma radıyallahu anha’nın kocasına hizmet ettiğini görünce ona; “Kocana hizmet etme, bu zulümdür” demedi! Bilakis, Zübeyr’in ve diğer sahabelerin hanımlarının kendilerine hizmet ettiklerini Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem biliyordu ve bunu kabul etmişti. Bu takrîrî bir sünnettir.

Muttalib Bin Abdullah Bin Hanteb radıyallahu anha der ki;

دَخَلَت أيِّمُ العرب على سيد الم رسلين أول العشاء عَروساً، وقامت آخر الليل تطحن– يعني: أم سلمة رضي الله عنها

---

158 Buhari (5224) Müslim (2182) Ahmed (6/347, 352) Taberani (24/94)
159 İbni Hacer Fethul Bari (9/506-507)
160 Zadul Mead (5/188)

“Peygamberlerin efendisinin yanına Arapların en bereketlisi olan gelin, düğün gecesinin başında girdi, gecesinin sonuna kadar un öğüttü. O, Ümmü Seleme radıyallahu anha idi.”[161]

Şeyh Seyyid Sabık diyor ki; “İşin başında ve sonunda Müslümanların örfü anlattığımız şekilde devam etmiştir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in ve ashabın hanımlarını görmez misiniz? Onlar un öğütüyor, ekmek pişiriyor, yemek yapıyor, ev süpürüyorlardı. Bundan çekinen bir kadın olduğunu bilmiyoruz. Zaten kadınların bundan çekinmelerine de hoş bakılmazdı. Aksine, bu işlerde kusur ettikleri zaman döverlerdi. Bu işler, onlardan talep edilen bir hak olmasaydı, bununla mesul tutulmazlardı. İşte doğrusu da budur.”[162]

Şayet “kadının kocasına hizmet etme ve çocuklarına bakma mecburiyeti yoktur” denilirse, onların da kocalarından kuru ekmek ve zeytinden başkasını istemeye hakları olduğu da söylenemez.

3- Buhari ve Müslim, Abdullah Bin Amr radıyallahu anhuma’dan rivayet ediyorlar; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ ، وَهِيَ مَسْؤُولَةٌ عَنْهُمْ

“Kadın, evindeki işlerden ve çocuğundan sorumludur ve onların çobanıdır (gözeticisidir).”[163]

4- Husayn Bin Mihsan radıyallahu anh, halasından rivayet ediyor;

---

161 Hakim (4/19) Beyhaki Şuab (7/317) İbni Sad (8/92) Nevevi Tehzibu’l-Esma (2/625) Zübeyr Bin Bekkar Ezvacu’n-Nebi (s.43) Zehebi Siyeru A’lami’n-Nubela (2/205)
162 Seyyid Sabık Fıkhu’s-Sunne (2/203)
163 Buhari (2416, 6719) Müslim (1829) İbn Hibban (10/342-344) Ahmed (2/5, 54, 55) Beyhaki (7/291) Ebu Davud (2928) Tirmizi (1705) İbn Carud el-Munteka (1094)

عَنْ حَصِينِ بْنِ مِحْصَنٍ قَالَ حَدَّثَتْنِى عَمَّتِى قَالَتْ : أَتَيْتُ النَّبِىَّ –صلى الله عليه وسلم– فِى بَعْضِ الْحَاجَةِ فَقَالَ :« أَىْ هَذِهِ أَذَاتُ بَعْلٍ أَنْتِ؟ ». قُلْتُ : نَعَمْ. قَالَ :« كَيْفَ أَنْتِ لَهُ؟ ». قَالَتْ : مَا آلُوهُ إِلاَّ مَا عَجَزْتُ عَنْهُ. قَالَ :« فَأَيْنَ أَنْتِ مِنْه فَإِنَّمَا هُوَ جَنَّتُكِ وَنَارُكِ

“Halam dedi ki; “Bir ihtiyacım için Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gitmiştim. Buyurdu ki;

“**Ey şuradaki! Sen evli misin?**”

“Evet” dedim.

“**Kocana nasıl davranıyorsun?**” buyurdu.

“Ona hizmette kusur etmiyorum” dedim. Bunun üzerine buyurdu ki;

“**Onun yanındaki yerini gözet. Zira o senin ya cennetin yada cehennemindir.”**[164]

Şeyh Elbani der ki; “Bu hadisin zahiri, kadının kocasına itaat etmesinin vacip olduğunu gösterir. Bunda şüphe yoktur. Bu konuda üzerine düşenler, evindeki hizmeti görmesi ve çocuklarına bakması gibi şeylerdir.”[165]

---

[164] Ahmed (4/341, 6/419) İbn Ebi Şeybe (3/557) Nesai Sünenu’l-Kubra (5/311) Beyhaki (7/291) Hakim (2/206) Ebu Nuaym Marife (7424) Humeydi (355) Taberani (25/183) İbn Sad (8/459 İbn Ebi Asım el-Ahad ve’l-Mesani (5/509) Deylemi (4886) Elbani Adabu’z-Zifaf (s.286) es-Sahiha (2612) sahihtir.
[165] Adabu’z-Zifaf (s.286)

5- Allah Azze ve Celle buyurur ki;

﴿الرجال قوّامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض وبما أنفقوا من أموالهم فالصالحات قانتاتٌ حافظات للغيب بما حفظ الله﴾

“**Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar (kocalarına gönülden) itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar.**” (Nisa 34)

İbni Abbas radıyallahu anhuma ve başkaları dedi ki; “Bu ayetteki gönülden itaat eden kadınlar; kocalarına itaat edenlerdir.”[166]

İbni Teymiye, bu ayet hakkında der ki; “Saliha kadın, kocasına gönülden itaate devam eden kadındır.”[167]

6- Ebu Hureyre radıyallahu anh’den;

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَّ النَّبِىَّ –صلى الله عليه وسلم– سُئِلَ أَىُّ النِّسَاءِ خَيْرٌ؟ قَالَ : « الَّتِى تَسُرُّهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَتُطِيعُهُ إِذَا أَمَرَهَا وَلاَ تُخَالِفُهُ فِى نَفْسِهَا وَلاَ مَالِهَا بما يَكره

---

166 Taberi (8/294) İbni Kesir Tefsiri (2/293)
167 Mecmuul Fetava (32/275)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e; "Hangi kadın hayırlıdır?" diye soruldu. Buyurdu ki;

"**Kendisine bakıldığında sevinç veren, emredildiğinde itaat eden, nefsinde ve malında hoşlanılmayan bir şeyle muhalefet etmeyen kadındır**."[168]

Bu hadis ve önceki ayet, karı koca arasındaki şer'î hukukta, kadının, marufta kocasına itaatinin vacip olduğunu gösterir.

İbni Teymiye der ki; "Kadının, kocasına ev süpürme, yemek hazırlama, ekmek yapma, un öğütme gibi hizmetlerle itaat etmesi vaciptir. Zira Allah'ın Kitabı kocayı ona efendi kılmıştır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti de bunu göstermektedir."[169]

Bu sözlerden sonra Şeyh Elbani der ki; "İşte doğru olan da budur. Kadının ev hizmetlerini görmesi gerekir. Malik'in, Esbağ'ın, Ebu Bekir İbni Ebi Şeybe'nin, el-Cuzecanî'nin, selef ve halef âlimlerinin kavli budur. Ayetin deliliyle, erkekler kadınlar üzerine idarecidirler."[170]

---

[168] Ahmed (2/251, 432, 438) Nesai (6/68) Hakim (2/175) Beyhaki (7/82) Taberi (5/60) Deylermi (2912) Hakîm et-Tirmizi (2/150) Elbani Sahihu Suneni'n-Nesai (3231) sahihtir.
[169] Mecmuul Fetava (32/260, 34/90)
[170] Adabu'z-Zifaf (s.288)

Allah Azze ve Celle kadını ve erkeği, akıl, hissiyat ve beden olarak farklı özelliklerde yaratmıştır. Bunun için vazifeleri de farklıdır. Kadının en önemli vazifeleri; eş olma ve annelik vazifeleridir.

1- Eş olma vazifesi; Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

(هو الذي خلقكم من نفسٍ واحدةٍ وجعل منها زوجها ليسكن إليها)

“**Sizi bir tek candan (Âdem'den) yaratan, ondan da yanında huzur bulsun diye eşini (Havva'yı) yaratan O'dur**.”(A’raf 189)

(ومن آياته أن خلق لكم من أنفسكم أزواجاً لتسكنوا إليها وجعل بينكم مودة ورحمة)

“**Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peydâ etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır**.”(Rum 21)

(والله جعل لكم من أنفسكم أزواجاً وجعل لكم من أزواجكم بنين وحفدة)

“**Allah size kendi nefislerinizden eşler yarattı, eşlerinizden de sizin için oğullar ve torunlar yarattı ve sizi temiz gıdalarla rızıklandırdı**.”(Nahl 72)

2- Annelik vazifesi; bu, kadın için en kutsal, en şerefli ve en önemli vazifedir. Bu yüzden Allah, annenin hakkını, babanın hakkından üstün tutmuştur. Analık vazifesi insan hayatının dört merhalesini kapsar; hamilelik, doğum, süt emzirme ve terbiye etme (yetiştirme)

Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

(ووصينا الإنسان بوالديه إحساناً حملته أمه كرهاً ووضعته كرهاً وحمله وفصاله ثلاثون شهراً)

“**Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle doğurdu. Taşınması ile sütten kesilmesi, otuz ay sürer**.”(Ahkaf 15)

(ووصينا الإنسان بوالديه حملته أمه وهناً على وهن وفصاله في عامين أن اشكر لي ولوالديك إليّ المصير)

“**Biz insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. (İşte bunun için) önce bana, sonra da ana-babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır**.”(Lukman 14)

(والوالدات يرضعن أولادهن حولين كاملين لمن أراد أن يتم الرضاعة)

“**Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler**.”(Bakara 233)

TEFSİRLERDE TESETTÜR TARİFİ

Allah Teala şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

“**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle (Herhangi bir ihtiyaç için dışarı çıkarken) dış örtülerini üzerlerine alıp örtünsünler Bu onların başkaları tarafından tanınıp rahatsız edilmemeleri için daha uygundur. Allah, çok bağışlayan, çok mehamet edendir**.” (Ahzab 59)

“Cilbab = Dış örtüsü" kelimesi, Abdullah b. Mes'ud, Ubeyde es-Selmanî, Katade, Hasen el-Basrî, Said b. Cübeyr, İbrahim en-Nehaî ve Atâ el-Horasânî’ye göre, böşürtüsünü üstünden örtünlen aba, cübbe demektir.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فِي هَذِهِ الْآيَةِ، قَالَ:"أَمَرَ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا خَرَجْنَ مِنْ بُيُوتِهِنَّ فِي حَاجَةٍ أَنْ يُغَطِّينَ وَجُوهَهُنَّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِنَّ بِالْجَلابِيبِ، يُبْدِينَ عَيْنًا وَاحِدَةً"

Abdullah b. Abbas radıyallahu anhuma diyor ki: "Allah, müminlerin kadınlarına, bir ihtiyaçları için evlerinden çıktıklarında, başlarının üzerinden örtecekleri örtüleriyle yüzlerini örtmelerini ve sadece bir gözlerini açmalaraını emretmektedir."[171]

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ:"لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ:

[171] Taberi (20/324) İbn Ebi Hatim (10/3153) Durru’l-Mensur (8/208) İbn Kesir (6/481) Şevkani Fethu’l-Kadir (6/82) Tefsiru’l-Begavi (6/376)

" يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلابِيبِهِنَّ " خَرَجَ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ كَأَنَّ عَلَى رؤوسهن الْغِرْبَانَ مِنْ أَكْيِسَةٍ سُودٍ يَلْبَسْنَهَا"

"Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki; "Ahzab suresi 59. ayetinin nüzulünden sonra Ensar kadınları siyah çarşaflarına büründüler. Sanki hepsinin başlarında birer karga vardı.".[172]

عن عائشة قالت : رحم الله نساء الأنصار ، لما نزلت { يا أيها النبي قل لأزواجك وبناتك ونساء المؤمنين . . . } . شققن مروطهن . فاعتجرن بها ، فصلين خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم ، كأنما على رؤوسهن الغربان

Aişe radıyallahu anha'dan gelen rivayette; "Allah ilk muhacir hanımlara rahmet eylesin. Hicab emri gelince elbiselerinin bir parçası ile yüzlerini örttüler."[173]

كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لاَ يَدْعُ فِي خِلاَفَتِهِ أَمَةً تَقَنَّعُ . قَالَ : وَقَالَ عُمَرُ : إِنَّمَا الْقِنَاعُ لِلْحَرَائِرِ ، لَكَيْ لاً لاَ يُؤْذَيْنَ

172 Ebu Davud (4101-4) Taberi (22/29) Beyhaki (2/234, 7/88) Ahmed (6/30) Hakim (2/397) Tefsiru Abdurrazzak (2/101) İbn Ebi Hatim (10/3154) Cessas (3/372) İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s.175) Cemu'l-Fevaid (5730) Suyuti Durru'l-Mensur (8/208) en-Nihaye (3/352) İbni Kesir (6/482) Kayrevani Cami (210) Belazuri (1/574)

173 İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s.173) İbn Ebi Hatim Tefsir (8/2575) Buhari (4759) Fethu'l-Bari (8/490) Ebu Davud (4102) Taberi (18/94) İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.213) Durru'l-Mensur (8/209) Zemahşeri Keşşaf (4/401)

Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh halifeliği zamanında peçeli cariye bırakmadı ve şöyle dedi: “Peçe yalnız hürlerin eziyete uğramamaları içindir.”[174]

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَأَلْتُ عُبَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ:" يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلابِيبِهِنَّ " ، فَرَفَعَ مِلْحَفَةً كَانَتْ عَلَيْهِ فَقَنَّعَ بِهَا، وَغَطَّى رَأْسَهُ كُلَّهُ حَتَّى بَلَغَ الْحَاجِبَيْنِ، وَغَطَّى وَجْهَهُ وَأَخْرَجَ عَيْنَهُ الْيُسْرَى مِنْ شِقِّ وَجْهِهِ، وَالْأَيْسَرُ مِمَّا يَلِي الْعَيْنِ"

Muhammed b. Sîrîn diyor ki: "Ben, Ubeyde es- Selmâni'ye bu âyetten sordum. Ubeyde başını ve yüzünü örttü, Sadece sol gözünü açık bıraktı ve âyetin, o şekli ifade ettiğini söyledi." [175]

كانت الحرة تلبس لباس الأمة فأمر الله نساء المؤمنين أن يدنين عليهن من جلابيبهن. وإدناء الجلباب: أن تقنع وتشد على جبينها

Abdullah b. Abbas radıyallahu anhuma’dan: “Hür kadınlar da cariyeler gibi giyiniyordu. Bunun üzerine Allah müminlerin kadınlarına bu örtüleriyle kaşlarının üstüne kadar olan bölümü örtmelerini emretti.”[176]

174 Durru’l-Mensur (8/208) İbn Ebi Şeybe (2/42)
175 Taberi (20/325) İbn Ebi Hatim (10/3154) Cessas (3/458) Suyuti Durru’l-Mensur (8/209) İbni Kesir (6/482) Begavi Tefsiri (6/376) sahihtir.
176 Taberi (20/325)

عن السُّدِّيِّ : تُغطيِّ إحدَى عينيها وجبهتَها والشقَّ الآخرَ إلا العينَ

Es-Süddî de ayetin tefsirinde "Kadın alnını ve yüzünü yalnız bir gözü açık kalacak şekilde örter" demiştir."[177]

İbni Hallikan'ın rivayetine göre; İsa Bin Ömer, Ebu Amr Bin A'la'ya; şöyle bir beyit okumuştur;

"O kadınlar tesettür için yüzlerini örtüp gizlerlerdi,
Bugün ise bakanlara kendi yüzlerini gösterip açığa vururlar."[178]

İşte bu, Ahzab Suresi 59. ayetinde geçen "la yübdiyne" kelimesinin izahıdır. Yani ayette yüzü açmak yasaklanıyor. Bu beyit, sahabe hanımların yüzü örtmeyi tesettür emri dâhilinde gördüklerinin de delilidir.

Allah Teala şöyle buyurmuştur:

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

"**Kendiliğinden görünenler dışında ziynetlerini gösterme sinler. Başörtülerini yakalarının üzerine koysunlar**" (Nur 31)

---

[177] Ebus Suud İrşadu Akli Selim (5/352) Ebu Hayyan Bahru'l-Muhit (9/184) Zemahşeri el-Keşşaf (5/350) Alusi Ruhu'l-Meani (16/223) el-Ferra Meaniyu'l-Kuran (4/41) Sabuni er-Revai (s.487) Mesaid Bin Kasım Ahkamu'l-Avret (48)

[178] İbni Kesir el-Bidaye (10/179)

عن عائشة : أن امرأة دخلت عليها وعليها خمار رقيق يشف جبينها ، فأخذته عائشة فشقته ثم قالت : ألا تعلمين ما أنزل الله في سورة النور ، فدعت لها بخمار فكستها اياه

Aişe radıyallahu anha'nın yanına üzerinde yüzü gösteren incelikte başörtüsü bulunan bir kadın girince, Aişe radıyallahu anh o örtüyü alıp yırttı ve şöyle dedi:

"Allah'ın Nur suresinde ne indirdiğini bilmiyor musun?." Bunun üzerine ona kendi başörtüsünü giydirdi."[179]

عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ : الزِّينَةُ زِينَتَانِ : زِينَةٌ ظَاهِرَةٌ وَزِينَةٌ بَاطِنَةٌ لاَ يَرَاهَا إِلاَّ الزَّوْجُ , وَأَمَّا الزِّينَةُ الظَّاهِرَةُ فَالثِّيَابُ , وَأَمَّا الزِّينَةُ الْبَاطِنَةُ فَالْكُحْلُ وَالسِّوَارُ وَالْخَاتَمُ

İbni Mes'ud radıyallahu anh; Ayetteki "**kendiliğinden *görünen kısım müstesna ziynetlerini açmasınlar***" ibaresi hakkında der ki;

"Ziynet iki türlüdür; görünen ziynet ve sadece kocasının görebileceği gizli ziynet. Görünen ziynet; Arap kadınlarının giymeyi adet edindikleri elbiseleri üzerine giydikleri örtüler ile

---

[179] Dürru'l-Mensur (7/287) Said b. Mansur ve İbn Merduye'den. Diğerlerinin rivayetlerinde bu gelen kadının Hafsa radıyallahu anha olduğu tasrih edilmiştir: Beyhaki (2/235) Muvatta (1625) İbn Sad (8/71, 72) İbn Abdilberr el-İstizkar (1690) Şerhu's-Sunne (6/24) Elbani Cilbabu'l-Mer'e (s.126)

elbiselerdir. Gizli ziynet ise kocasından başkasına göstermesi caiz olmayan; sürme, yüzük, bilezik gibi şeylerdir."[180]

قال ابن مسعود: هي الثياب بدليل قوله تعالى: "خذوا زينتكم عند كل مسجد"(الأعراف-31) ، وأراد بها الثياب

İbni Mesud radıyallahu anh, “Ziynetlerinden görünen kısım müstesna” kavlindeki ziynet elbisedir. Nitekim “**Mescide her çıkışınızda ziynetinizi alın**” (Araf 31) ayetinde de elbise kasdedilmektedir.” Demiştir.[181]

Ashab kadınları siyah çarşaf giyerdi. Şiirlerde gecenin karanlığı cilbaba benzetilmiş[182], daha önce nakletmiş olduğumuz gibi Ümmü Seleme ve Aişe radıyallahu anhuma çarşafa bürünen ashab kadınlarını “*başlarında karga varmış gibi*” diye tavsif etmişlerdir.

İbni Sa’d, Humeyd b. Abdillah’tan, o da annesinden şunu rivayet etmiştir;

حميد بن عبد الله الأصم عن أمه قالت رأيت على عائشة خمارا أسود جيشانيا

---

180 İbni Ebi Şeybe (4/284) Tefsiru Abdirrezzak (4/495) İbn Ebi’d-Dunya el-İyal (404) Tahavi Şerhu Maani’l-Asar (4/332) İbni Kesir (2/283) Beydavi (2/138) Taberi (19/155) Taberani (9/228) Kurtubi (12/229) İbnu’l-Arabi (3/1356) İbni Cevzi Zadu’l-Mesir (6/31) İbnu Katan Kitabu’n-Nazar (s136) Durru’l-Mensur (7/285) İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.215) Şankıti Advau’l-Beyan (5/513)

181 Taberi (19/156) bir önceki dipnota bakınız.

182 Bkz Lisanul Arab Cilbab maddesi. (1/273)

“Aişe radıyallahu anha’nın üzerinde koyu siyah bir başörtü gördüm.”[183]

Tefsir Müelliflerinden Bazılarının Beyanları:

1- Taberi Ahzab 59. ayetine şöyle anlam vermiştir: “Ey Peygamber, hanımlarına, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle, herhangibir ihtiyaçları için dışarı çıktıkları zaman elbiselerini, cariyetlerin kıyafetlerine benzetmesinler. Saçlarını ve yüzlerini açmasınlar. Dış örtüleriyle örtünsünler ki fâsık olanlar onları rahatsız etmesin. Allah, çok affeden ve çok merhametli olandır.”[184]

2- İbn Cevzi; Ahzab suresi 59. ayetinin tefsirinde İbnu Kuteybe'den naklen şöyle der; "Başlarını ve yüzlerini örtmelerini söyle ki; onların hür oldukları bilinsin. Ayetteki "celabib" kelimesinden maksat, normal elbiselerin üzerini kapatacak ve vücut hatlarını göstermeyecek bir örtüdür."[185]

3- Ebu’s-Suud Efendi; "Cilbabdan maksat, çok geniş ve uzun bir örtüdür. Kadın bununla başını örttüğü gibi yüzünü ve göğsünü de örterek ayaklarına kadar salar. Buna göre ayetin manası; "Kadınlar dışarıya veya yabancı erkek karşısına çıkacağı zaman bu örtüyle yüzlerini ve bütün vücutlarını örtsünler " olur.[186]

4- Ebu Hayyan; "Endülüs’teki adet de es-Süddi'nin tarif ettiği gibiydi. Kadın bütün vücudunu örter, yalnız tek gözü açık kalırdı." Ayet tepeden tırnağa bütün vücudun örtülmesini emreder ve ayetteki "üstleri" kelimesinden maksat yalnız yüzleridir. Yani ayet yüzlerin örtülmesini emretmektedir. Çünkü Cahiliye devrinde

---

[183] İbni Sa’d (8/71, 73) İbn Sad, Habibe bt. Abbad ve Umeyne’den de rivayet etmiştir. İbn Ebi Şeybe de Sükeyne den aynısını rivayet etmiştir. Bkz.: İbni Ebi Şeybe (5/160)

[184] Taberi (20/324)

[185] İbni Cevzi Zadu’l-Mesir (6/422) Bkz.: Sabuni er-Revai (2/328) Alusi Ruhu’l-Meani (12/88)

[186] İrşadu Akli’s-Selim (5/352)

hür kadınlar zaten saçları ve yüzleri hariç bütün vücutlarını örtmekteydiler."[187]

5- Cessas; "Ayet genç kadınların yabancı erkeklere karşı yüzlerini örtmeleri gerektiğine delalet ediyor. Kadınlar dış örtülerine bürünmelidir ki, kötü niyetli kimseler onlardan bir şey umarak eziyet etmesinler.[188]

6- Suyuti; "Cilbab; kadının bütün vücudunu örten örtüdür."[189]

7- Fahreddin Razi, Nisaburi, Nevevi ve Şerkavi; "*Bu ayette kadınlara yüzlerini örtmeleri emrediliyor*" derler.[190]

8- Beydavi; "Hür kadınlar ihtiyaçları için dışarı çıktıkları vakit çarşaflarını giyer, başlarını, yüzlerini ve vücutlarını bununla örterler."[191]

9- İbni Kesir; cilbabın elleri ve yüzü de örtecek mahiyette olması gerektiğini belirtir;[192]

10- Son dönem Hanefi Müfessir ve Kelamcılarından Elmalılı Hamdi Yazır; "Cilbab; baştan aşağı örten çarşaf, ferace, car gibi dış örtüsünün adıdır. Cilbabdan örtmek tabirinde iki durum vardır; birisi cilbablardan birisiyle, bütün bedenini sıkıca örtmek, diğeri de; bir cilbabın bir tarafıyla başından yüzünü örtmek demektir."[193]

11- Muasır müfessirlerden Muhammed Mahmud Hicazi; Ahzab 59. ayetini şu şekilde manalandırmıştır; "Ey peygamber! Zevcelerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına deki; örtülerini

---

[187] Ebu Hayyan Bahru'l-Muhit (9/184)
[188] Cessas Ahkamu'l-Kur'an (5/244)
[189] Celaleyn (s.515)
[190] Razi Tefsiru'l-Kebir (17/48) Nisaburi Tefsiru Garibu'l-Kur'an (22/32) Nevevi Fetava (210) Şerkavi Tahrir (1/37) Mesaid Bin Kasım Ahkamu'l-Avret (49)
[191] Beydavi (4/168)
[192] İbni Kesir (2/283)
[193] Hak Dini Kur'an Dili (6/338) Bk.:Envaru't-Tenzil (2/252)

üzerlerine salsınlar, bedenlerinin tümünü örtsünler, yolu görebilecekleri kadar müstesna olmak üzere yüzlerini de örtsünler."[194]

12- Son dönem Hanefî müfessirlerden Ömer Nasuhi Bilmen; "Cilbab, kadınların örtündükleri çarşaf, ferace, elbiselerinin üzerinden giydikleri elbiseler demektir."[195]

13- Savi ve Nesefi; "*Cilbab çarşaftır"* derler.[196]

14- Alusi; "Kadınlar cilbablarını bütün bedenlerini örtecek şekilde giyerler, bir parçasını da başörtüsü yapıp yüzlerini de örterler."[197]

15- Hanefilerden Zemahşeri (el-Mu'tezilî), Kasani ve İbni Abidin ile Şafiilerden Cemaluddin el-Mahalli; "Cilbab; bir parçası ile başın ve yüzün, diğer parçasıyla bedenin üzerine bırakılmak suretiyle bütün vücudun örtüldüğü örtüdür." [198] Demişlerdir.

16- Bidat ehli Sufi müfessirlerden İsmail Hakkı Bursevi; "Cilbab; dış örtünün bir göz müstesna yüzü bile kapatması demektir"[199]

17- Hanbelîlerden İbni Kudame; "Cilbab; giyilmeyerek, entari üzerine kuşanılır ve yüz örtülür"[200]

18- Ebu Şukka; Ahzab suresi 53. ayetini tefsir ederken; "Kadınlar ev içinde perde arkasından konuşmalı, ev dışında peçeli olmalıdır."der.[201]

---

194 Hicazi Tefsiru'l-Vadıh (5/112)
195 Ömer Nasuhi Bilmen Tefsiri (6/2832)
196 Nesefi Medarik (3/455)
197 Alusi Ruhu'l-Maani (22/89)
198 Zemahşeri Keşşaf (1/221) Mahalli Şerhu Minhac (3/206) Kasani Bedayiu's-Sanayi (5/118) İbni Abidin (5/320)
199 Ruhu'l-Beyan (7/240) Tenvirü'l-Ezhan (6/484)
200 İbni Kudame el-Muğni (1/602) Belazuri Ensab (1/574)

19- Kasani;"*yabancı kadının yüzüne bakmak caiz değildir* derken, İbni Abidin, Haskefi, Mevkufati, Merginani, Halebi, İbni Nüceym, Iraki, Aliyyül Kari gibi Hanefi ulemasının kahir ekseriyeti; "*genç kadın erkekler arasında yüzünü açmaktan men edilir*" demişlerdir.[202]

20- Muasır müelliflerden Muhammed Said Bin Ramazan El Buti; "Bugünkü Müslümanların durumu fısk-u fücurun kötü ahlak ve terbiyenin yaygınlaştığı göz önünde bulundurulursa bu durumda kadının yüzünü açmasının caiz olduğunu söylemeye imkân bulunmadığı anlaşılmış olur."[203]

21- Şeyhulislam İbni Teymiyye'ye göre eller ve yüz avrettir[204]

22- Muasır araştırmacı müellif Muhammed Hamidullah "İslam Peygamberi" adlı eserinde, kadınların yüzünü örtmelerinin vacip oluşunu belirterek delilleri ile açıklamıştır.[205]

23- Bidat ehli müfessirlerinden olan Mevdudi, Nur suresi 31. ayetinin tefsirinde der ki; "Zinet; çekici elbiseler ve kadınların genellikle kullandığı diğer baş, yüz, el, ayak vs. süslerini içine alır ve modern manada makyaj kelimesi ile ifade edilir. Yani kadınlar bilerek ve kasten süslerini açığa vuramazlar"[206]

---

201 Ebu Şukka Tahriru'l-Mer'e (3/67) Said Şimşek Günümüz Tefsir Problemleri (236)

202 Bedayiu's-Sanayi (5/123) Reddu'l-Muhtar (3/261 Terc:2/113) Durru'l-Munteka (2/542) Multeka ve Mevkufat (4/88) el-Hidaye (4/139) Iraki Tarhu't-Tesrib (5/46) İbn Nüceym Bahru'r-Raik (1/284) Makalatu'l-Kevseri (187-190) Mecmau'l-Enhur (2/541) Hediyyetu'l-Alaiyye (310) el-Muğni (1/601) İrşadu's-Sari (78)

203 Fıkhu's-Siyre (243) Bkz.:Mevahibu'l-Celil (1/499) el-Muğni ve Şerhu'l-Kebir (1/637) Fetavayı Şeyhul İslam (4/409) Zuhayli Fıkhu'l İslami (1/459) Sabuni Safvetu't-Tefasir (2/335) Mehmed Talu İslama Göre Kadının Kıyafeti (350) Tecridi Sarih Şerhi (7/171)

204 Fetava (4/409)

205 İslam Peygamberi (1856-71)

206 Merdudi Tefhimul Kur'an (3/470)

24- Kurtubi; "Gerçek şu ki; cilbab; bütün bedeni örten ve kabarık kısmını göstermeyen örtüdür."[207]

Nitekim bir kadın; "Olur ki birimiz tüm bedenini örten örtüyü bulamaz, bu takdir de ne olur?" diye Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sordu bunun üzerine;

"Ona din kardeşi kendi cilbabından giydirsin" buyurmuştur.[208]

Bu hadisin şerhinde birçok ulema dedi ki; "Zaruret icabı kadın dışarı çıkarsa din kardeşinin çarşafını ödünç alır ve onunla örtünür. İmkân bulduğu müddetçe evinde giymiş olduğu elbisesiyle dışarı çıkması caiz değildir.

ودخل نسوة من بني تميم على عائشة رضي الله عنها عليهن ثياب رقاق، فقالت عائشة: إن كنتن مؤمنات فليس هذا بلباس المؤمنات، وإن كنتن غير مؤمنات فتمتعينه

Temim kabilesinden üzerlerinde ten gösteren ince elbise bulunan bir kadın cemaati Aişe radıyallahu anha'nın yanına gelmişler, Aişe radıyallahu anha onlara demiş ki;

"Eğer siz Allah'a iman edenlerden iseniz ince elbise mümin hanımlara asla yakışmaz."[209]

---

[207] Camiu Lil Ahkamil Kur'an (14/244) Kayravani Cami (210)
[208] Buhari (hayz23) Müslim (İydeyn10) Ebu Davud (1136) Nesai (3/180) İbni Mace (1308) Humeydi (361) Elbani Sahiha (2/152) Fethul Bari (1/459) Ahmed (4/84) Darimi (salat 223) Tirmizi (Cuma 36)
[209] Kurtubi (14/244)

وأدخلت امرأة عروس على عائشة رضي الله عنها وعليها خمار قبطي معصفر، فلما رأتها قالت: لم تؤمن بسورة " النور " امرأة تلبس هذا

Başka bir haberde çok süslü ve renkli bir başörtüsü giyen kadına;

"Böyle giyinen bir kadın Nur suresine iman etmemiştir."[210]

Görüldüğü gibi ilim ehli tesettür ayetlerinden kadının dışarı çıkarken yüzünü ve ellerini çarşaf ile örtmesinin vacip olmasında ittifak etmişlerdir.

Rasulullah aleyhissalatu vesselam ihramlı iken şunları yasakladı; iki eldiven, peçe, vers ya da zaferan ile boyanmış giysi"[211]

Bu yasak hacca mahsus olup, sahabe hanımlarının hac dışında eldiven ve peçe kullandığına delalet eder. Günümüzde bazı cahiller "*mademki kadın ihramda yüzünü örtmüyor, öyleyse diğer zamanlarda da açabilir*" diyorlar. Bu iddia İslam fıkhını bilmeyenlerin sözüdür. Selef-i Salihin'in, sahabenin ve tabiinin kadınlarının yaşayışını inceleyen, araştıran herkes yüzün açılmasının mubah olduğunu söyleyenlerin hata ettiğini kesin olarak anlar.

Nur suresi 31. ayetinde kadının ziynetini yabancılara göstermesinin haram olduğu belirtilmiştir. Zira yüz ziynetin ve güzelliğin aslı, fitnenin kaynağı olduğu için onunda yabancılara karşı örtülmesi zaruridir. Kaldı ki sahabe hanımları ihramlı iken de yüzlerini örterdi;

---

[210] Kurtubi (14/244)
[211] Malik (730) Buhari (3/146) Ebu Davud (1827) Tirmizi (763) Müslim (2012) Nesai (2616) İbni Mace (2920) Ahmed (4252) Darimi (1730)

Aişe radıyallahu anha der ki; "Binekli hacılar biz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanında ihramlı iken yanımızdan geçerlerken her birimiz başörtüsünü başından yüzüne indirirdi. Binekliler geçtiğinde yine açardık."[212]

Fatıma Binti Münzir radıyallahu anha derki; "Esma ile birlikte ihramlı iken yüzümüzü de örtüyorduk. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bizim bu halimizi yadırgamıyordu."[213]

Yüzün açılabileceğine dair hiçbir delil yoktur. Bazıları daha sonra kaydedeceğimiz Esma radıyallahu anha'ya Efendimiz aleyhis selam'ın el ve yüzü istisna eden haberini delil getirmeye çalışıyorlar. Ancak bu asla delil olamaz zira bu haber hem çok zayıftır hem de hicab emrinden önce vuku bulması muhtemel bir hadisedir. Sahih rivayette;

"Müslüman bir kadın Beni Kaynuka pazarında örtülü bir halde zaruri alışverişini yaparken Yahudilerden biri kadının örtüsü ile alay ederek yüzünü açmaya çalıştı. Kadın yüzünü açmayınca elbisesinin eteğini bir yere tutturdular ve avretini açtılar.

"Yüzünü örtüyor, avretini açıyor" diye alay ettiler. Duruma şahit olan bir Müslüman o Yahudi'yi öldürdü. Yahudiler de toplanıp bu Müslüman'ı öldürdüler. Bu olay üzerine Beni Kaynuka savaşı çıkmıştır."[214]

Yüzü açmak sonradan çıkmış çirkin bir bid'attir ve haramdır. Selef döneminde yüzü açmak vuku bulmamış, Hüseyin

---

[212] Ebu Davud (1833) İbni Rüşd Bidaye (2/166) İbni Sa'd (8/71) İbni Mace (2935) İbnu Katan Kitabun Nazar (s149) Ezraki (2/14)

[213] Malik (740) İbni Rüşd Bidaye (2/166) Ahkamul Avret (60) Tarhut Tesrib (5/46)

[214] İbni İshak (295) İbni Hişam (2/47) Taberi Tarih (2/480) Belazuri Ensab (309) İbni Kesir Bidaye (4/11) İbni Sa'd (8/321) Üsdül Gabe (7/245) Vakıdi (3/67) Süheyli Ravdul Ünf (5/392) İbni Esir Kamil (2/65) Kastalani Mevahibu Ledüniye (1/102) Cevad Ali Tarihu Kablel İslam (6/144) Kettani Teratibul İdariyye (2/4) Mahmud Şakir Siyer (264) el-Buti Fıkhus Siyra (240)

radıyallahu anh'ın kızı Sükeyne dışarıda yüzü açık dolaştığı için o günün Müslümanları bu fiilini çirkin bulmuşlardır.[215]

"*Memure ve öğrenci kadınlar peruk takabilirler* " şeklinde bir fetva kulağımıza gelmektedir. Bu asla itibar edilecek bir şey değildir. Zira peruk takanlara hadislerde lanet varid olduğu gibi, peruğun tesettürle de uzaktan yakından alakası yoktur. Bu Yahudi zihniyeti ile tesettüre bir darbedir. Peruk kadının güzelliğinden ve cazibesinden neyi gizleyecek? Sahte de olsa gerçek de olsa ortada bir saç görüntüsü yok mudur?

---

[215] Hamidullah İslam Peygamberi (1860)

KADININ YÜZÜNÜ AÇMASI CAİZ MİDİR?

Kadının yüzünü açması, İslam beldelerine hürriyet ve batılılaşma adı altında girmiş, pek çok kötülüklere kapı açmıştır.

Müslümanlar kadının yabancı erkelere karşı yüzünü örtmesi hususunda amelî olarak icmâ etmişlerdir. Nitekim Hafız İbn Hacer der ki; “Kadınların eski ve yeni âdeti, yüzlerini yabancı erkeklere karşı örtmek şeklinde devam ede gelmiştir.”[216]

İbn Rislan, kadınların dışarı çıktıklarında yüzlerini açmaktan yasaklanmaları hususunda Müslümanların ittifak ettiklerini nakletmiştir.[217]

Müslümanların uygulaması, sonrakilerin önceki seleften devraldığı amelî bir tevatür olarak, kadının yüzünü örtmesi şeklinde gelmiştir ki bu, iffet ve temizliğe, işlerin en doğrusu üzerinde istikamet üzere olmaya irşad eden en faziletli yoldur.

Kadınların yüzünü açması, ancak kâfirlerin İslam beldelerini istila etmelerinden sonra, modern asırda ortaya çıkmış bir kötülüktür. Kâfirler rezaletin yayılmasıyla ancak Müslümanların kuvvetten düşmesini isterler. Nitekim Kitap ve Sünnete çağıranlara karşılık olarak liberal münafıklar, kâfirlerin kuyruklarına tutunarak bu meselede silah olarak kullanmak için bir takım zayıf görüşlere tutunmaktadırlar.

Bu asırda kadının yüzünü açmasına cevaz verenler için en büyük ciddî destek, Şeyh Elbanî rahimehullah’ın Cilbabu’l-Mer’e adlı risalesindeki zayıf görüşüdür. Allah’ın izniyle burada Şeyh Elbanî’nin düştüğü çelişkileri sunacağız ki, cahiller onun tercihine uyarak aldanmasınlar. Şüphesiz kadınların yüzlerini örtmelerinin gerektiğine dair deliller sahih ve kuvvetlidir. Yalnız unutulmaması gereken bazı hususlar var;

---

216 Fethul Bari (9/235-236)
217 Bkz.: Neylul Evtar (6/114)

1- Şeyh Elbanî, bu yanlış hükmünde inşallah mazurdur. Zira o, güvenilir, müçtehit âlimlerdendir. O bir içtihatta bulunmuş ve bu zayıf kavil ondan sadır olmuştur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem;

"إذا اجتهد الحاكم ثم أصاب فله أجران، وإذا حكم فاجتهد ثم أخطأ فله أجر"

"Hâkim içtihat edip isabet ederse ona iki ecir, içtihat edip hata ederse ona da bir ecir vardır." Buyurmuştur.[218] Bizlere, onun yerini muhafaza etmekle beraber, hatasına uymamak ve buna tembihte bulunmak düşer.

Şeyhülislam İbn Teymiye der ki; "İslam'da güzel bir yeri olan, Salih eserleri olan büyük bir zat, İslam'dan ve ehlinden olup, yüce bir makamı olmakla birlikte kendisinden hata sadır olursa, o mazurdur. Hatta ecir dahi alır. Fakat hata ettiği hususta ona uymak caiz değildir. Onun makamı müminlerin kalplerinde yine aynı olmalıdır."[219]

2- Elbanî mazur olduğunda, heva ve şehvetlerine uygun olarak onun sözünü taklit edenler mazur olmazlar! Zira onlar, hak ispat edilip ortaya çıktıktan sonra yanlışa uymaya hatta arzularına tabi olmaya devam etmektedirler.

Fakat Elbani'nin bu meselede hata etmiş olması, onun isabet ettiği; musikinin haram oluşu, sakal tıraşının haram olduğu, elbiseyi sarkıtmanın haram oluşu gibi doğru hükümlerine uymamayı gerektirmez. Bilakis hakka tabi olmak gerekir. Lakin yüz açma meselesinde Elbanî'yi taklit edip de yukarıda geçen Elbani'nin isabetli hükümlerinde ona uymayanlar Allah Teala'nın dediği gibi arzularını ilah edinmiş kimselerdir.

---

[218] Buhari (6919) Muslim (1716) Ebu Davud (3574) Nesai (5381) İbni Mace (2314) Ahmed (4/198) İbn Hibban (11/445)
[219] Beyanud Delil Ala Butlanit Tahlil (s.203) el-Fetava (32/239)

3- Elbanî, kadının yüzünü açmasının caiz olduğu şeklindeki zayıf hükmüne rağmen, yüzü örtmenin daha faziletli olduğunu, bunun yapılması gereken bir müstehap olduğunu da kabul etmektedir.[220]

4- Elbanî, bu zayıf görüşünü tercih ederken sadece kendisine delil olan şeylerden bahsetmiş, yüzü örtmenin gerektiğine dair delillerin hepsini zikretmemiştir. Muhtemelen bu delillerin açıklığı karşısında verecek cevabı olmadığı için öyle yapmıştır. Ama yüzü örtmenin vacip oluşuna kail olanlar, önce kendi delillerini zikretmiş, sonra Elbani'nin bütün delillerini zikrederek gerekli cevabı vermişlerdir.[221]

5- Dininin selametini isteyen Müslüman, bu meselede hükmü açık olan naslara sarılmalı, şüpheli delilleri terk etmelidir. Ta ki Allah Teala'nın şu ayetinde anlatılan kimselerden olunmasın;

(فأما الذين في قلوبهم زيغ فيتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة)

"**Kalplerinde batıl hevesler bulunanlar fitne aramak ve tevil cihetine gitmek için muteşabih ayetlere tabi olurlar**."(Ali İmran 7)

Hayret etmen gerekir ki, yüzlerini örterek daha faziletli olanı yapan, iffet sahibi tesettürlü kadınları yüzlerini açmaya çağırarak bu zayıf görüşü yaymak isteyen kimseler, açılıp saçılan günahkâr kadınları tesettüre çağırmazlar! Kalplerin kaymasından Allah'a sığınırız.

---

[220] Cilbabul Mer'e (s.28,32)

[221] Bkz.: Hamud et-Tuveyciri; es-Sarimul Meşhur, el-Mubarekfuri; İbrazul Hak, Muhammed Bin İsmail el-Mukaddem; Avdetul Hicab

KADININ YÜZÜNÜ ÖRTMESİNİN VACİP OLUŞUNDA ÖNEMLİ DELİLLER

1- Bütün âlimler peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarının yüzlerini yabancılara karşı örtmelerinin vacip olduğunda ittifak etmişlerdir. Kadı Iyaz der ki;

"Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarının yüzlerini ve ellerini örtmelerinin farz, açmalarının haram olduğu hususunda ihtilaf yoktur."[222]

Nitekim Allah Teala;

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا

"**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine salmalarını söyle. Onların tanınıp da incitilmemeleri için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir**" (Ahzab 59) buyurmuştur.

Bu ayet gösteriyor ki, peygamber hanımları ile müminlerin kadınları bu emre muhatap olma bakımından eşittirler. Zira hepsi için tek şey emrolunuyor. Daha önce geçtiği gibi alimler, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarının örtünürken yüzlerini de örtmeleri gerektiği hususunda ittifak etmişlerdir. O halde müminlerin hanımlarının tesettürü, yüzün de örtülmesini gerektirir. Bu, "**dış örtülerini üstlerine salmalarını söyle**" ayetinin manasıdır.

---

[222] Fethul Bari (8/391) Elbani Cilbabul Mer'e (s.106)

Cilbabı (dış örtüyü) salmak; yüzü de dâhil, kadının bütün vücudunu örtmesi demektir. Aişe radıyallahu anha hadisi de bunu göstermektedir; İfk hadisesi olduğu sırada, Safvan Bin Muattal radıyallahu anh onu görmüş, Aişe radıyallahu anha demiştir ki;

"فاستيقظت باسترجاعه حين عرفني، فخمّرت وجهي بجلبابي"

"Safvan'ın istirca'ı (inna lillah ve inna ileyhi raciun demesi) üzerine uyandım, hemen yüzümü cilbabımla örttüm."[223]

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاء حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِن

2- Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; "**Peygamber'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır**."(Ahzab 53)

Âlimlerin ittifakıyla bu ayet, örtünmenin ve yüzü örtmenin vacip olduğunu gösterir. Lakin yüzün açılmasını caiz görenler, bu ayetin peygamber hanımlarına özel bir hüküm olduğunu söylerler. Hâlbuki bu doğru değildir! Bilakis ayet bütün kadınlar hakkında umumi bir hüküm ifade etmektedir. Çünkü;

a)- Sebebin özelliğine değil, lafzın umumiliğine itibar edilir.

b)- Şüphesiz peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımları müminlerin anneleridir. Kadınların kalp bakımından en temiz olanları olup, onların değeri müminlerin kalplerinde büyüktür. Ayrıca onlar peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den başkasına haramdırlar. Bütün bunlarla birlikte kalplerinin temizliği talep edilerek örtünme ile emrolunuyorlar. Onların dışındaki kadınlar bu emre elbette daha layıktırlar.

---

[223] Buhari (4750)

c)- Allah Teala, örtünmenin hikmetini bu ayette; "**Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır**." Şeklinde açıklamıştır. Bu illet, müminler için her zaman ve her yerde matlup olan bir şeydir. Şayet; "perde veya duvar arkasına geçerek örtünme, peygamber hanımlarına özeldir" dersek, bunun anlamı; "müminlerin kadınlarının bu temizliğe ihtiyacı yoktur" demek olur ki, onların peygamber hanımlarından üstün olduğu anlamı çıkar. Bunu bir Müslüman söyler mi?!

لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاء إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاء أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ

d)- Bu ayetin ardından; "**Onlara (Peygamber'in hanımlarına), babaları, oğulları, kardeşleri, kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadınları (mümin kadınlar) ve ellerinin altında bulunan cariyelerinden (perde arkasına çekilmemelerinden) dolayı bir günah yoktur.**" (Ahzab 55) buyruluyor. İbn Kesir Tefsirinde der ki;

"Allah Teala kadınlara yabancılara karşı örtünmeyi emrettiğinde, bu sayılan akrabalarına karşı perde arkasına geçmeleri gerekmediğini belirtiyor. Bu hüküm bütün kadınlar hakkında geneldir." O halde önceki ayetin peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarına özel olduğu nasıl söylenebilir?

"من جر ثوبه خيلاء لم ينظر الله إليه يوم القيامة" فقالت أم سلمة رضي الله عنها": فكيف يصنع النساء بذيولهن؟ قال: "يرخين شبرًا" قالت: إذاً تنكشف أقدامهن. قال: "فيرخينه ذراعاً لا يزدن عليه"

3- Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; “**Kim elbisesini kibirle sarkıtırsa Allah kıyamet günü ona bakmaz**” buyurunca Ümmü Seleme radıyallahu anha;

“Kadınlar eteklerini nasıl yapsın?” diye sormuş,

“**Bir karış sarkıtsınlar**” buyurunca da;

“Ya ayakları görünürse?” demiş,

“**Bir dirsek boyu sarkıtsınlar fazla değil!**” buyurmuştur.[224]

Kadının ayağı, örtülmesi gereken bir avret olunca, yüzün örtülmesi daha fazla gerekir. Şeriat, fitnesi daha az olan ayağın örtülmesini emrederken, kadının güzelliğinin toplandığı yer olan ve fitneye daha elverişli olan yüzün açılması nasıl caiz olur? Bu çelişkiden âlemlerin rabbinin şeriatını tenzih ederiz.

"لا تباشر المرأة المرأة، فتنعتها لزوجها كأنه ينظر إليها"

4- Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; “**Kadın, bir başka kadınla tek örtü altında yatmasın ve onu kocasına, kocası ona bakıyormuşçasına anlatmasın**” buyurmuştur.[225]

“Ona bakıyor gibi” ibaresi, kadınların yüzlerini örttüğünü göstermektedir.

5- Pek çok hadiste Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, evlenmek isteyen erkeklere, evlenmek istediği kadına bakmalarını emretmiştir.[226] Bu rivayetlerden birini Mugire Bin Şube şöyle nakleder;

---

224 Nesai (5336) Ahmed (2/55) İshak Bin Rahuye (4/177) sahih isnadla rivayet ettiler. Bkz.: Elbani Sahiha (1864)
225 Buhari (4942) Ebu Davud (2150) Ahmed (1/380) İbn Hibban (9/468)
226 Bkz.: Elbani Sahiha(1/149-159)

أتيت النبي صلى الله عليه وسلم فذكرت له امرأة أخطبها. قال: "اذهب فانظر إليها؛ فإنه أجدر أن يؤدم بينكما". قال: فأتيت امرأة من الأنصار فخطبتها إلى أبويها وأخبرهما بقول النبي صلى الله عليه وسلم. فكأنهما كرها ذلك. قال: فسمعتْ ذلك المرأة وهي في خدرها فقالت: إن كان رسول الله صلى الله عليه وسلم أمرك أن تنظر فانظر، وإلا فأنشدك. كأنها أعظمت ذلك. قال: فنظرت إليها، فتزوجتها"

“Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldim ve ona evlenmek istediğim bir kadından bahsettim. Bana;

“**Git ona bak. Bu, onunla muhabbet ve ünsiyetinizin devamı için daha uygundur**" dedi. Ben de Ensardan bir kadının yanına geldim, onu ebeveyninden istedim ve Resulullah aleyhissalatu vesselam'ın sözünü onlara haber verdim. Onlar sanki bundan hoşlanmadılar. Hıdr denen hususi hücresinde bulunan kız bunu işitmişti:

"Resulullah aleyhissalatu vesselam, sana bakmanı emretmişse, bak! Aksi takdirde Allah aşkına bana bakma!" dedi. Sanki kız da bu bakma işini büyütmüştü.

Muğire sözüne devamla dedi ki: "Ben kıza baktım ve onunla evlendim."[227]

Bu hadis, kadınların yabancı erkeklere karşı örtündüklerini, bir erkeğin ancak nikâh kastı ile bakabileceğini göstermektedir. Şayet kadınlar yüzlerini açıyor olsaydılar, nikâhlamak isteyenin kızın babasından onu görmek için izin istemesine gerek olmazdı.

---

[227] İbn Mace (1866) Taberani (20/433) Elbani Sahiha (96)

Yine yüzleri açık olsaydı, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem evlenmek isteyen erkeklere, onlara bakmalarını emretmezdi.

(يا أيها النبي قل لأزواجك وبناتك ونساء المؤمنين يدنين عليهن من جلابيبهن)

"**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına, üzerlerine cilbablarını salmalarını söyle**"(Ahzab 59)

1- Elbani, Ahzab suresi 59. ayetinin yüzü örtmeyi gerektirmediğini, cilbabın sadece bedeni ve başı örten bir örtü olduğunu iddia eder.[228]

Şayet öyle olsaydı Allah sadece "cilbab (dış örtülerini) giysinler" der, "cilbablarını üzerlerine salsınlar" buyurmazdı. O halde cilbabı salmanın sadece başı ve bedeni örtmek olduğu nasıl söylenebilir?

"İdna" (salmak) cilbab giyme emrine ek bir emirdir. Bu da yüzün örtülmesi demektir. Nitekim ayetin devamında;

(ذلك أدنى أن يعرفن)

"**Bu tanınmamaları için daha uygundur**" buyruluyor. Kişiyi tanıtan şey ise yüzüdür.

2- Elbani, Ahzab suresi 53. ayetindeki "kadınlardan bir şey istendiğinde perde arkasından isteme" emrinin bütün kadınlar hakkında umumi olduğunu kabul ediyor.[229]

Malumdur ki, bu ayet Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından biri olan Zeynep Binti Cahş radıyallahu

---

[228] Cilbabul Mer'e (s.82-89)
[229] A.g.e. s.75

anha hakkında nazil olmuştur. Bütün âlimlerin ittifakıyla peygamber hanımlarının yüzlerini örtmeleri vaciptir. Bunu Elbani de ikrar ediyor.[230]

Demek ki müminlerin kadınlarının da yüzlerini örtmeleri gerekir. Zira ayet, Elbani'nin de itiraf ettiği gibi umumidir.

3- Elbani, Aişe r.a'dan şu rivayeti naklediyor;

عائشة رضي الله عنها قالت: "خرجت سودة بعدما ضُرب الحجاب لحاجتها وكانت امرأة جسيمة لا تخفى على من يعرفها.. الحديث، وفيه أن عمر رضي الله عنه عرفها لجسمها"

"Sevde radıyallahu anha örtünme emri nazil olduktan sonra bir ihtiyaç için dışarı çıktı. Sevde cüsse bakımından irice bir kadındı. Onu tanıyanlar hemen farkına varırlardı..." hadisi böylece zikrettikten sonra Ömer radıyallahu anh'ın onu ancak cüssesinden dolayı tanıdığından bahseder. Sonra Elbani, "Örtünme emrinden sonra" ibaresi ile ilgili olarak der ki;

"*Yani peygamber hanımlarının bizzat perde arkasına geçmeleri emri kastedilmiştir. O da "**Onlardan bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin.**."(Ahzab 53) ayetidir. Bu ayet, Buhari ve diğerlerinin rivayet ettiği gibi, Ömer radıyallahu anh'ın sözüne uygun olarak nazil olmuştur; Enes radıyallahu anh'den; "Ömer radıyallahu anh şöyle dedi*;

قال عمر رضي الله عنه: قلت: يا رسول الله! يدخل عليك البر والفاجر، فلو أمرت أمهات المؤمنين بالحجاب، فأنزل الله آية الحجاب"

[230] A.g.e. s.106

"*Rasulullah'a; Ey Allah'ın Rasulü, senin yanına iyi ve kötü kimseler de giriyor. Müminlerin annelerine perde arkasına gizlenmelerini emretsen" dedim. Bunun üzerine hicab ayeti nazil oldu.*"[231]

Derim ki, Elbani'nin; "*Kastedilen, peygamber hanımlarının perde arkasına geçmesine dair emirdir*" demesinden sonra vahyin Ömer radıyallahu anh'ın sözüne destek olarak inmesini zikretmesi çelişkidir.

Elbani diyor ki; "*geçen hadis, Ömer radıyallahu anh'ın Sevde radıyallahu anha'yı cüssesinden dolayı tanıdığını gösterir. Yani onun yüzü örtülü idi. Nitekim Aişe radıyallahu anha, onun cüssesi sayesinde tanındığını zikretmiştir. Bu yüzden Ömer radıyallahu anh, onun şahıs olarak tanınmamasını, evinden dışarı çıkmamasını arzu etmiş, lakin Hikmet sahibi olan şeriat koyucu bu defa ona muvafakat etmemiş, onları zora koşmamıştır…*"[232]

Şöyle diyen olmuştur; "Kalem şeyhi geçmiş, "Örtünme emri ile kastedilen peygamber hanımlarının bedenlerini örtmelerine dair emirdir" şeklinde yazmak isterken, "Örtünme emri ile kastedilen peygamber hanımlarının bizzat perde arkasına geçmeleridir" şeklinde yazıvermiştir."

Bilakis kalem, şeyhi, bundan sonraki delil ile geçmiştir. Bununla birlikte burada şiddetli bir çelişki vardır. Şeyh Elbani burada "**Onlardan bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin**" ayetini, vücudun örtülmesi emri olarak nazil olmuş görüyor. Daha önce geçtiği gibi bu, yüzün örtülmesini de kapsar. Lakin bizler Elbani'nin kitabının 87. sayfasında Ümmü Seleme'den gelen rivayete dipnot olarak şunları söylediğini görüyoruz;

---

[231] Buhari (8/428)
[232] Cilbabul Mer'e (s.105-106)

أم سلمة رضي الله عنها قالت: "لما انقضت عدتي من أبي سلمة أتاني رسول الله صلى الله عليه وسلم فكلمني بيني وبينه حجاب..."

"Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki; "Ebu Seleme'den olan iddetim bittiğinde Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bana geldi ve benimle perde arkasından konuştu.."[233]

Elbani diyor ki; "*Bu rivayetten anlaşılan o ki, örtünme emri elbiseyle örtünme değil ancak perde veya duvar arkasına geçerek bizzat gizlenmeleridir. Bu, Allah Teala'nın; "**Onlardan bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin**" şeklindeki emrine uygundur…*"!!

Elbani burada da ayetin vücudu örtmeyi değil, bizzat perde arkasına geçmeyi kastettiğini belirtiyor. Neden yüzün örtülmesinin emredildiğini söylemekten kaçıyor?! Halbuki Sevde radıyallahu anha'nın fiilini delil göstererek bu ayetin vücut ve yüzün örtülmesini emrettiğini söylüyordu!! Bu çelişkiyi iyi düşün!

Şayet Elbani, sahih kavli tercih etseydi bu çelişkiden kurtulurdu. Muvaffak kılan Allahtır.

4- Az önce geçtiği gibi Elbani; "Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki;

"Ebu Seleme'den olan iddetim bittiğinde Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bana geldi ve benimle perde arkasından konuştu.."[234]

"*Bu rivayetten anlaşılan o ki, örtünme emri elbiseyle örtünme değil ancak perde veya duvar arkasına geçerek bizzat*

---

[233] İbni Sa'd (8/90)
[234] İbni Sa'd (8/90)

*gizlenmeleridir. Bu, Allah Teala'nın; "**Onlardan bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin**" şeklindeki emrine uygundur…*"!! diyor.[235]

Bunda bazı meseleler var;

Birincisi; bu ayetin bütün kadınları bağlayan bir tesettür emri olduğunu kabul ediyor. Zira Ümmü Seleme peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem ile evlenmeden önce perde arkasından konuşmuştur.

İkincisi; bütün âlimler ittifak ederek belirtmişlerdir ki, bu ayet peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından biri olan Zeyneb Binti Cahş radıyallahu anha hakkında nazil olmuştur. Yine ittifakla demişlerdir ki, peygamber hanımlarının yüzlerini örtmeleri farzdır. O halde Elbani'nin, bu ayetin bütün müminlerin kadınları hakkında umumi olduğunu belirttiğine göre, bütün kadınların yüzlerini örtmelerinin farz olduğunu kabul etmesi gerekirdi.

Üçüncüsü; Şayet Elbani; "Evet, bu ayet bütün kadınlar hakkında umumidir, lakin yüzlerini örtmelerini gerektirmez. Sadece erkekler onlardan bir şey istediğinde perde arkasına gizlenmelerini gerektirir" derse, derim ki;

"Bu şeriatın tenzih edilmesi gerektiği büyük bir çelişkidir. O halde bir şey istenirken perde arkasına gizlenmeleri onlara emredilirken, sonra erkekler önünde yüzlerini açmalarına nasıl ruhsat verilebilir?!! Yüzleri açık olmaya devam ettikçe, bizzat gizlenmelerinin esas olduğuna nasıl davet edilebilir?

Fakat yüzün örtülmesinin emredildiğini –ki sahih kavil budur- gören için burada çelişki yoktur. Allah'a hamd olsun. Şüphesiz bu ayet bütün mümin kadınlara perde veya duvar arkasına geçmeyi emrettiği gibi, yüzlerini örtmeyi de emretmektedir.

---

[235] Cilbabul Mer'e(s.87)

5- Elbani, hür bir Müslüman kadının tesettürü ile Müslüman cariyenin tesettürü arasında fark görmeyerek, elleri ve yüzleri dışında vücutlarını örtmelerinin farz olduğunu söylüyor. Hür kadın ile cariyenin tesettürünün farklı olduğunu söyleyen ümmetin cumhurunu kınıyor! Sonra "**Üzerlerine cilbablarını (dış örtülerini) salsınlar**"(Ahzab 59) ayetinin tefsiri olarak Katade radıyallahu anh'ın şu sözünün sahih olduğunu belirttiğini görüyoruz;

"أخذ الله عليهن إذا خرجن أن يقنعن على الحواجب"

"Allah, kadınların dışarı çıktıkları takdirde kaşları üzerine peçelerini örtmelerini emrediyor."[236]

Lakin Elbani, Katade'nin sözünü tamamlamıyor! Bilakis kırpıyor! Geçen kelamdan sonra diyor ki; *"Bir köle kadın, uğradığı yerde onu kusur olarak alıyordu. Bunun üzerine Allah hür kadınları kölelere benzemekten yasakladı.*"!

Katade radıyallahu anh cumhurun kavli gibi, hür ile cariyenin örtünmesinin farklı olduğunu belirtmiştir. O halde Elbani de bu iki tesettürü farklı görmeliydi. Ya da Katade radıyallahu anh'ın rivayetini delil olarak göstermekle çelişkiye düşmemeliydi.

6- Buhari Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyor;

"يرحم الله نساء المهاجرات الأول لما أنزل الله (وليضربن بخمرهن على جيوبهن) شققن مروطهن فاختمرن بها" قال الحافظ ابن حجر: "اختمرن: أي غطين وجوههن"

---

[236] Taberi(10/331) Er-Reddul Mufhem(s.51-52)

"Allah ilk muhacir hanımlara rahmet eylesin. Hicab emri gelince elbiselerinin bir parçası ile yüzlerini örttüler."[237] Hafız İbni Hacer dedi ki;

"أختمرن"; yüzlerini örttüler demektir." Elbani, yüzü açmaya cevaz verenlerden olduğu için bu açıklamadan hoşlanmamış, garip bir üslup ile Hafız İbni Hacer'in hata ettiğini anlatmaya çalışmıştır;

"*yüzlerini" demesi, muhtemelen istinsah hatasıdır. Veya kalem müellifi geçmiş, "göğüslerini örttüler" demek isterken böyle deyivermiştir…*"[238]

Zayıf görüşü kabul ettirmek için âlimleri nasıl hata etmiş göstermeye çalıştığına bir bak! Allah onu affetsin, Elbani, Hafız İbni Hacer'in "humur" kelimesini nasıl tarif ettiğini gözden kaçırmıştır;

"Kadının hımarı, yüzünü örten örtüdür."[239] Yani demek istiyorum ki, Elbani'nin iddia ettiği gibi bir istinsah hatası söz konusu değildir. İbni Hacer hımar denilen örtünün, yüzü örten bir örtü olduğunu farklı yerlerde belirtmiştir.

7- Elbani, hımar denen örtünün başı ve yüzü örten bir örtü olduğunu söyleyenlere karşı çıkıyor. Hadis şarihlerinin kendi aleyhine olan delillerine gelince, mesela Hafız İbni Hacer şairin şu şiirini delil getiriyor;

قل للمليحة في الخمار المذهب   أفســـدت نسك أخي التقي المذهب

نور الخمار ونور خدك تحتــــه   عجبًا لـــوجهك كيف لم يتلهـــــــب

---

[237] İbnu Katan Kitabun Nazar (s.173) Buhari (6/13) Fethul Bari (8/347) Ebu Davud (4102) Taberi (18/94) İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.213)
[238] Er-Reddul Mufhem (s.20)
[239] Fethul Bari (10/51)

“Süslü örtü (hımar) içindeki güzele de ki
Takva sahibinin züht hayatını bozdun
Örtünün (hımarının) ve altındaki yanağının ışığı
Yüzünün güzelliğine nasıl kışkırtmaz?

Elbani diyor ki; “*Bu âdetin böyle olduğunu göstermekle beraber, her zaman yüzün örtülmesini gerektirmez.*”[240] Şeyh burada hımar denen örtünün yüzü örten bir örtü olduğunu itiraf ediyor. Öyleyse bu kadar karşı çıkmalar neden?!

8- Elbani şu rivayeti zikrediyor; “Enes radıyallahu anh Hayber gazası ile ilgili kıssayı rivayet ederken diyor ki;

"أن النبي صلى الله عليه وسلم لما اصطفى لنفسه من سبي خيبر صفية بنت حيي قال الصحابة: ما ندري أتزوجها أم اتخذها أم ولد؟ فقالوا: إن يحجبها فهي امرأته، وإن لم يحجبها فهي أم ولد. فلما أراد أن يركب حجبها حتى قعدت على عجز البعير، فعرفوا أنه تزوجها. وفي رواية: وسترها رسول الله صلى الله عليه وسلم وحملها وراءه وجعل رداءه على ظهرها ووجهها"

"Peygamberimizin esirler arasında kendisi için Safiye'yi seçmişti. Sahabeler dediler ki;

“Onu evlenmek için mi yoksa cariye olarak mı aldığını nasıl bileceğiz?” dediler ki;

“Eğer onu örterse anlarız ki evlenmek için almıştır, örtmezse cariye olarak almış demektir.” Devenin üzerindeki örtülü hevdece bindi ve onu evlenmek için ayırdığını anladılar. Diğer rivayette;

---

[240] Cilbabul Mer’e(s.73)

“Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onun üstünü örttü. Terkisine bindirdi şalını Safiye'nin yüzüne ve beline sardı."[241] Şeklinde geçer. Sonra Elbani, bu rivayete dipnot olarak der ki;

“*Bu şekilde örtünme, cariyeler dışında yalnız hürlere mahsustur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ve halifelerinin zamanında müminlerin adeti böyle idi, hürler örtünür, cariyeler açılırdı.*”[242]!! Onun için bağışlanma dileriz. Zira mümin kadınların ve cariyelerin yüzlerini değil sadece başlarını örtmelerinin gerektiğini söylüyor.

Derim ki; Şeyhul İslam’ın sözlerinde bir gariplik yoktur. Zira o, hür kadınların yüzlerini örtmeleri gerektiğini cariyelerin ise yüzlerini ve başlarını açmaları gerektiğini söyleyenlerdendir.

9- Allah onu affetsin, Şeyh Elbani, Şeyh Abdurrahman es-Sa’dî’nin “Hımar sadece başı örten bir örtüdür” görüşünü tercih ettiğini, "evlenme ümidi kalmamış ihtiyar kadınların, bunları bırakmalarında zorluk yoktur." Dediğini iddia ediyor. Sonra sözlerini kırparak naklediyor.

Şeyh Elbani, Şeyh Sa’dî’nin “Onların dış elbiselerini bırakmalarında günah yoktur”(Nur 60) ayetinin tefsirinde söylediği şu sözleri gözden kaçırıyor;

“Yani ayette kastedilen hımar ve benzerleri gibi dış örtüdür. Allah kadınlara; “hımarlarını (örtülerini) yakaları üzerine salsınlar”(Nur 31) buyurarak emrettiği örtülerdir. Bu ayet, evlenme ümidi kalmamış ihtiyar kadınların yüzlerini açmalarında mahzur olmadığını belirtiyor.”[243]

Es-Sa’dî, diğer âlimler gibi hımar denilen örtünün, başı ve yüzü örten bir örtü olduğunu belirtiyor. Mesele Elbani’nin iddia ettiği gibi değildir.

---

241 İbni Sad (8/87)
242 Cilbabul Mer’e (s.95)
243 Tefsiru İbni Sa’dî (5/445)

10- Şeyh Elbani, Asım el-Ahvel'den şu sahih rivayeti naklediyor;

"كنا ندخل على حفصة بنت سيرين وقد جعلت الحجاب هكذا، وتنقبت به. فنقول لها: رحمك الله! قال الله تعالى (والقواعد من النساء اللاتي لا يرجون نكاحًا فليس عليهن جناح أن يضعن ثيابهن غير متبرجات بزينة) هو الجلباب. قال: فتقول لنا: أي شيء بعد ذلك؟ فنقول : (وأن يستعففن خير لهن) فتقول: هو إثبات الحجاب"

"Biz Hafsa binti Sirin'in yanına vardığımızda örtüsünü hep şu şekilde yaparak yüzünü ve gözünü örterdi. Biz ona dedik ki,

"Ey Allah'ın rahmeti üzerine olasıca kadın! Allah'ın kendisi Kur'an-ı Mübin'inde;

"**Nikâhlanma ümidi kalmamış ihtiyar kadınların ziynetlerini açıkça belirtmeyecek şekilde dış örtülerini bırakmalarında bir mahzur yoktur.**"(Nur 60) buyurmuyor mu?" Hafsa ise;

"Onun devamında ne buyruluyor?" dedi." -Burada geçen cilbabdır.- "Biz ayetin devamını okuyup;

"**Şayet iffetlerini takınırlarsa kendileri için daha hayırlıdır**" buyruluyor" dediğimiz zaman dedi ki;

"İşte hicabın şart olduğunu belirten hüküm budur."[244]

---

[244] Beyhaki (7/93) Elbani Cilbabul Mer'e (s.110)

Bu rivayet, yüzü açmanın caiz olduğunu söyleyen Elbani'yi çürütmektedir. Zira rivayet selefin indinde karara bağlanmış hükmün, kadınların Hafsa Binti Sirin'in yaptığı gibi yabancılara karşı yüzlerini örtmeleri olduğunu göstermektedir. İhtiyar kadınların ziynetlerini açmadan yüzlerini açmaları caizdir. Elbani'nin dediği gibi kadınların yüzlerini açmaları caiz olsaydı, Asım r.a. ve yanındakiler, Hafsa binti Sirin'e, ihtiyar kadınlar hakkındaki bu ayeti delil gösterdiğinde;

"Yüzünü açman caizdir" derlerdi. Bunu çok iyi düşün! Yine bu rivayette cilbab denen dış örtünün yüzü örtmesi gerektiğine de delil vardır.

11- Elbani, İmam Malik'in mezhebinde kadının yüzünü açmasının caiz olduğundan bahseder fakat İmam Malik'ten buna dair hiçbir delil zikretmez.[245] Hâlbuki bu, Şeyhul İslam İbni Teymiye'nin İmam Malik'in mezhebinde bunun caiz olmadığına dair nakline muhaliftir; İmam Malik der ki;

"إن كل شيء منها –أي المرأة– عورة حتى ظفرها"

"Kadının tırnağına kadar her yeri avrettir."[246] İmam Malik'in Muvatta' adlı eserinde rivayet ettikleri de Şeyhulislam'ın bu nakline şahitlik etmektedir;

İbni Ömer radıyallahu anhuma'nın; "İhramlı kadın peçe takamaz" sözünün ardından Fatıma Bintu Munzir radıyallahu anha'nın şöyle dediğini nakleder;

"كنا نخمر وجوهنا ونحن محرمات، ونحن مع أسماء بنت أبي بكر الصديق"

---

[245] Cilbabul Mer'e(s.89) er-Reddul Mufhem(s.34-35)
[246] El-Fetava(22/110)

"Biz ihramlı olduğumuz halde yüzlerimizi örterdik. Yanımızda Ebu Bekr es-Sıddık radıyallahu anh'ın kızı Esma da vardı."[247] Bunu, ihramlı kadınların peçe takmaktan men edilmesinin yüzlerini başka bir şeyle örtmelerine mani olmadığını açıklamak için rivayet etmiştir. Vallahu a'lem.

İbni Abdilberr der ki; "İmam Malik radıyallahu anh'a göre yabancı kadının yüzüne zaruret haricinde bakmak caiz değildir."[248]

---

[247] El-Muvatta' (s.224) Yahya el-Leysi rivayeti olan nusha.

[248] İbnu Rüşd el-Beyan vet-Tahsil (4/305) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.144)

TESETTÜRÜN ŞARTLARI

1- **Örtü bütün vücudu eller ve yüz dâhil örtmelidir**.

Cahiliye devrinde de kadınlar başörtüsü kullanırlardı. Fakat yalnız enselerine bağlar veya arkalarına bırakırlar, yakaları önden açılır ve gerdanları olduğu gibi görünür ziynetleri ortaya çıkardı.[249]

Günümüzde çağdaşlık diye niteledikleri bu giyim şekli Nur suresi 31. ayeti ile yasaklanmıştır.

İbni Ömer ve İbni Mes'ud radıyallahu anhum'den rivayet edilen hadiste buyrulur ki; "**Kadın örtülmesi gereken bir avrettir. Dışarı çıktığında şeytan bakışları ona çevirtir**."[250]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh; “Kadın tırnağına kadar avrettir” demiştir.[251]

2- **Örtü; alttaki elbiseyi gösterecek kadar ince olmamalıdır.**

"Kalın, tenin rengini belli etmeyen elbiseyle avret yerlerinin örtülmesi gereklidir. Tenin rengini gösteren ince şeyle vücudu örtmek caiz olmaz, tesettür de hâsıl olmaz, namaz da olmaz."[252]

"Hafsa radıyallahu anha ince bir başörtüsü ile Aişe radıyallahu anha’nın yanına girer. Aişe radıyallahu anha bu ince örtüyü parçalar ve kalın bir başörtüsü verir. Sonra der ki;

"Nur suresini bilmiyor musun? Başörtüsü teni ve saçı göstermeyen örtüdür."[253]

---

[249] Kurtubi (7/230)
[250] sahihtir. Elbani Sahihul Cami (6/14) daha önce tahrici geçti.
[251] İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.216) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.139) Ahmed Bin Hanbel Ahkamun Nisa (s.30) İbni Abdilberr Temhid (6/365)
[252] Şirazi Mezahib (3/170)

3- **Örtünün kendisi bir ziynet olmamalıdır**.

Cazip renkli kumaşlar kullanılmamalıdır. Eğer üstten örtülecek örtünün kendisi ziynet sayılabilecek renk ve görünüşte olursa ona hicab denilemez.

Ahzab suresi 33. ayetinde mealen; "**Vakarla evinizde oturun. Önceki Cahiliye kadınlarının kırıla döküle, süslerini göstererek (teberrüc) yürüyüşleri gibi yürümeyin**." buyruluyor.

Ayette geçen teberrüc kelimesi; Zemahşeri'ye göre; "Genelde; gizlenmesi gereken şeyleri açmada çaba sarf etme, özelde ise; kadınların ziynetlerini ve güzelliklerini açıp yabancı erkeklere göstermesidir"[254]

İmam Suyuti; "Kadının endamlı endamlı yürümesi, başörtüsünü bağlamadan başına atıp kadınların tabii ve yapay güzelliklerini ve çekiciliklerini uygun olmayan yerlerde sergilemeleri, süs ve eylemleriyle kendilerinden yararlanma hakkı olmayanların dikkatini ve ilgilerini çekmeleridir" der.[255]

Alusi der ki; "Bana göre zamanımızda müreffeh kadınların evlerinden çıkarken üstlük olarak örtündükleri örtüler de yabancıya gösterilmemesi gereken ziynet kabilindendir. Çünkü bunlar rengârenk çekici giysilerdir. Sanıyorum erkeklerin karılarının bu şekilde çıkmalarına göz yummaları iman gayreti eksikliğinden kaynaklanıyor. Bütün bunlar Allah ve Rasulünün izin vermediği şeylerdir. "[256]

---

[253] Malik (libas 6) Mişkat (4375) İbni Sa'd (8/71-72) Beyhaki (2/235) İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.213)
[254] Zemahşeri Keşşaf (2/9)
[255] Suyuti İklil (192)
[256] Alusi Ruhul Meani (18/146) Bkz.: Fethul Bari (10/106) Cessas (7/172) Kurtubi (7/229) Fethul Beyan (7/274) Elbani Hicab (41) Ferra Meanil Kur'an (2/342) İbni Kesir (3/283)

وَشَرُّ نِسَائِكُمُ الْمُتَبَرِّجَاتُ الْمُتَخَيِّلاَتُ وَهُنَّ الْمُنَافِقَاتُ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْهُنَّ إِلاَّ مِثْلُ الْغُرَابِ الأَعْصَمِ

Ebu Uzeynetus Sadefi ve Süleyman b. Yesar'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Kadınların şerlisi kendini beğenip kibirlenen ve (açılıp saçılarak) teberrüc yapanlardır. Onlar münafıktırlar. Bu yüzden kadınlardan cennete girecek olanlar ayağı sekili karga gibi azdır**."[257]

عن بن عباس أن رسوالله صلى الله عليه وسلم لعن المتبرجات من النساء

İbni Abbas radıyallahu anhuma'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem teberrüc yapan (açılıp saçılan) kadınlara lanet etti.[258]

4- **Örtü, vücud hatlarını belli edecek ve fitneye sebep olacak kadar dar olmamalıdır.**

Zamanımızdaki mason mihraklı modacıların "tesettür modası" diye Müslümanlara yutturmaya çalıştıkları şeylere dikkat

---

[257] sahihtir; Beyhaki (7/82) İbni Hacer el-İsabe (7/9) Camiüs Sağir (4092, 9180) Elbani Sahihul Cami (3330) Feyzul Kadir (3/493) Muhlis El-Aşir (214/2) Dürrü Mensur (8/156) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.177) Ebu Ubeyd Garibu'l-Hadis (3/101) Elbani Sahiha (1849)
ibni Mes'ud radıyallahu anh'den zayıf isnad ile benzeri: Ebu Nuaym (8/376) Hatib Tarih (3/358) Tuhfetul Ahvezi (4/307) Mirkatu'l-Mefatih (10/234) Sahiha (2/131, no 632) Daifu'l-Cami (5917) Enes radıyallahu anh'den Zehiratu'l-Huffaz (5682) Elbani Adabu'z-Zifaf (s.16, 19)
[258] Nesai Sünenül Kübra (5/396) İbni Adiy el-Kamil (2/408) isnadı hasendir.

etmelidir. Vallahi onların yaptıklarının tesettür ile alakası yoktur! Tesettür vecibesini tahrif ediyorlar! Hadisi şerifte;

"**İki sınıf insan vardır ki, onlar cehennem ehlidirler; Bunlardan biri ellerinde sığır kuyruğu gibi kamçılar olup insanları dövecekler. Diğeri; vücutlarını belli edecek elbise giyen, bu elbiselerle erkekleri meylettirmek için kırıtarak yürüyen, saçlarını deve hörgücü gibi başlarında toplayan kadınlardır ki; bunlar cennete giremeyecek ve çok uzak mesafelerden bile hissedilen cennetin kokusunu dahi duyamayacaklardır**."[259]

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mısır kumaşından dar bir elbiseyi kadınlara yasaklayınca;

"O altını gösteren ince (şeffaf) bir kumaş değildir ki" dediler. Buyurdu ki;

"**Bu kumaş vücudun hatlarını belirtecek darlıktadır**"[260]

el-A'la Bin Ziyad der ki; "Kadının elbisesine bakmaya devam etmek, kalpte şehvete sebep olur"[261]

5- **Örtüye güzel koku sürülmemelidir**.

Çünkü güzel koku erkekleri iğfal eder. Hadisi şerifte buyruldu ki; "**Herhangi bir kadın koku sürünür de dışarı**

---

259 Malik (Libas,7) Müslim (3/1680) Buhari (fiten,6) Tirmizi (2149) Ahmed (2/355) Deylemi (3783) Beyhaki (2/234) Şuabul İman (7801) İbni Hibban (16/500) Suyuti Tenvirul Havalik Şerhu Muvattai Malik (3/103) Kayravani Muhtasarı Müdevvene (s.210) Taberani Evsat (2/224) Darimi (isti'zan,15) İbni Teymiye Mecmu (4/402) İbnu Katan Kitabun Nazar (s177) İbni Habib El-Gaye ven-Nihaye (s.213)

260 Beyhaki (2/234) Hakim (4/187) Zehebi Telhis (4/187) Ebu Davud (2/385) Ahmed (5/205) İbni Sa'd (8/184)

261 İbni Ebi Şeybe (3/409)

çıkarsa ve erkekler de bu kokuyu duyarsa o kadın zina etmiştir."[262]

Bu hadis kadının süslü ve kokulu olarak çıkmasının, kocasının yanında çıkmış olsa dahi haram olduğunu gösteriyor. Nitekim İbni Dakik el-Iyd diyor ki; "Süslü bir örtü içinde dışarı çıkan da koku sürünmüş gibidir. Çünkü bu da dikkati celp etmektedir. Hatta erkekleri tahrik eder."

Ebu Musa radıyallahu anh der ki; "Leş kokusu benim için yabancı kadının süründüğü kokuyu koklamamdan daha iyidir."[263].

Meymune Binti Sad radıyallahu anha'dan merfuan; "Kendi ailesinden başkası için süslenen gururlu kadın kıyamet günü nursuz bir karanlıkta olacaktır."[264]

6- **Örtü erkek elbisesi veya kâfir elbisesine benzememelidir.**

Mesela pantolon her iki benzeme çeşidine de girer. Doğrusu erkeklerin de dar pantolon giymesi caiz değildir. Rasulullah aleyhissalatu vesselam erkek elbisesi giyen ve

---

[262] Müslim (salat,143) Ahmed (4/400) Hakim (2/396) Ebu Davud (4173) Tirmizi (2786) Nesai (8/153) Darimi (2649) Deylemi (6133) Beyhaki (3/133) İbni Asakir (4/199)

[263] İbni Ebi Şeybe (3/410)

[264] Tirmizi (1167) Taberani (25/38) İbni Ebi Asım el-Ahadu vel-Mesani (6/209) İbni Hayyat Tabakat (1/331) İbni Hacer el İsabe (8/130) Ebuş Şeyh Emsal (234-235) Camius Sağir (8132) Cem'ül Fevaid (5789) İbni Esir Nihaye (2/247) Feyzul Kadir (5/507) Keşful Hafa (2/406) isnadında Musa Bin Ubeyde vardır ki, İbni Sa'd onu süka saymış, Yahya Bin Main; "Onda beis yok, Salih birisi, lakin Abdullah Bin Dinar'dan münker hadisler rivayet etti" demiştir. Yakub Bin Şeybe de; "saduk, hadiste zayıf" dedi. Çoğunluk onu hadiste zayıf saydı. Bkz.: İbni Sa'd (1/408) Tarihu İbni Main Birivayetid Devri (3/60, 247) Mizanul İtidal (6/551)

erkekler benzemeye çalışan kadınlara ve kadın elbisesi giyen ve kadınlara benzemeye çalışan erkeklere lanet etti."[265]

Bazıları zayıf bir hadiste gelen Rasulullah (Sallallahu aleyhi ve sellem)'in kadınlara sirval giymeyi tavsiyesinde geçen "sirval" kelimesini "pantolon" olarak tercüme etmişlerdir. Bu büyük bir hatadır.

İbn Manzur'un Lisanu'l-Arab adlı eserinde "s-r-l" maddesinde şöyle geçer: "Ebu Hureyre Radıyallahu anh dedi ki: dar sirval'den yasaklandı. Ebu Ubeyd dedi ki: "Sirval: uzun ve bol dondur." Yani sirval ile kastedilen, kadınların etekleri altına giydiği şalvardır.

Kadınlar cilbab (dış örtü) altına dahi pantolon giyemezler. Bu lanete sebep olan bir giysidir. Allah ve rasulünün lanet ettiği bir şeyi kadınlar cilbab altına veya evde yalnızken dahi giyemezler. Nitekim peruk hakkında da lanet varid olmuştur. Kadınlar başörtü altından ve ev içinde dahi peruk giyemezler. Kadınların pantolon giymesindeki diğer bir sakınca da; onların kendi aralarında da avretlerini örtmekle mükellef olmalarından dolayıdır. Dış örtüsü altına pantolon giyerek ziyarete giden bir kadın, mahremlerinin veya hanım arkadaşlarının yanında dış örtüsünü çıkardığı zaman vücut hatlarını belli eden pantolon ile avretini muhafaza edemeyecektir. Dar eteklerde de aynı durum söz konusudur.

Daimi Fetva Komisyonu (el-Lecnetu'd-Daime) şöyle bir fetva yayınlamıştır: "Pantolon giymek kadınlara caiz değildir. Bunda erkeklere benzemek söz konusudur. Zira pantolon erkeklerin giydiği bir elbisedir. Nitekim Peygamber Sallallahu

---

[265] Buhari (libas,61) Abdurrezzak (4/319) İbni Ebi Şeybe (5/319) Ebu Davud (4098) Tirmizi (2784) İbni Mace (nikah,22) Ahmed (1/254, 330) Darimi (2652) Tayalisi (s.349) Taberani (11/252) Taberani Evsat (4/212) Nevevi Minhac (14/164) Camius Sagir (7265) Mecmauz Zevaid (8/103)

Aleyhi ve Sellem erkeklere benzemeye çalışan kadınlara lanet etmiştir."[266]

Yine bu komisyonun diğer bir fetva kararı şu şekildedir: "Kadının dışarı çıkarken elbisesini omzuna atması caiz değildir. Zira bunda erkeklere benzeme vardır."[267]

Âişe (ranha)'ya bir kadının erkek terliği giydiği söylendi de; "Rasululah (Sallallahu aleyhi ve sellem), kadınlardan kendini erkeğe benzetmeye çalışanlara lanet etti" karşılığını verdi.[268]

Lanet, Allah'ın rahmetinden uzaklık demektir.

7- **Evindeki ziynetlerini takınmış olarak dışarıda göstermemelidir**.

Dışarı çıkarken çarşaf, koyu renk pardösü, eldiven gibi örtüler giyilerek eller, yüz, bilezikler, yüzük gibi takılar örtülmelidir. Ahzab suresi 59. ayeti bunu gerekli kılar. Hadisi şerifte buyrulur ki;

"Herhangi bir kadın evinin dışında dış elbisesini (çarşafını) çıkarırsa Allah Azze ve Celle onun üzerinden hıfzu himayesini kaldırır."[269]

8- **Şöhret ve gösteriş elbisesinden sakınmalıdır**.

Bu erkek için dahi geçerlidir. Hadisi şerifte;"**Kim dünyada şöhret için elbise giyerse Allah ona kıyamet gününde zillet elbisesi giydirir**."[270] Buyrulmuştur.

---

[266] Halid el-Huseynan; Kadınlar için 1000 Fetva - Polen yayınları, bizim tercümemiz (s.54)

[267] A.g.e. (s.55)

[268] Ebu Davud (4099) Elbani sahih demiştir.

[269] Ahmed (6/173) Beyhaki Şuab (7774) Ebu Ya'la (12/460) Maksadu Ali (179) Mecmauz Zevaid (1/277) Taberani (23/314) Hakim (4/321) İbni Mace (3750) Ebu Davud (4010) İshak Bin Rahuye (3/915) Nuaym Bin Hammad Fiten (2/620) Hatib Muvaddah (1/357) Abdurrezzak (1/294)

Diğer bir hadiste de;

"**Sade giyinmek imandandır**."[271] Buyrulur.

---

[270] Misbahuz Zücace (4/90) Ebu Davud (4029) Nesai Kübra (5/460) İbni Ebi Şeybe (5/205) Ma'mer Cami (11/80) Ahmed (2/139) Ebu Yala (10/62) Müsnedi İbnil Ca'd (1/315) Beyhaki Şuab (6227) Dolabi Zürriyeti Tahire (s.95) Tergib (3/19) Kenz (17363) Nevafihul Atire (2291) Şevkani Neylül Evtar (2/110) Mecma (5/141) İbni Mace (3606) Hasendir.

[271] Ahmed Zühd (29) İbni Mace (4118) Taberani (1/246) Hakim (1/9) Beyhaki Şuab (6173, 6470, 8135, 8136) Ebu Davud (4161) Camius Sagir (1/106) Serahsi Kitabul Kesb (s.95) Deylemi (2200) Kudai (6/2) Elbani Sahiha (341) Tahavi Müşkil (1/478) Humeydi (357) İbni Esir Nihaye (1/110) Zemahşeri Faik (1/90)

İÇİNDEKİLER